

Literaire competentie in Suriname

Hoe kunnen we in een traject van zes lessen, het leesplezier van Surinaamse jongeren van 12 tot 14 jaar met een zeer beperkte literaire competentie vergroten en hun literaire competentie verbeteren?

Auteur: Laura Hellinckx

Promotor: B. Cruysweegs

Professionele bachelor Secundair onderwijs

Studiegebied Onderwijs

Academiejaar 2015-2016

KdG

Karel de Grote
Hogeschool

Literaire competentie in Suriname

Hoe kunnen we in een traject van zes lessen, het leesplezier van Surinaamse jongeren van 12 tot 14 jaar met een zeer beperkte literaire competentie vergroten en hun literaire competentie verbeteren?

Auteur: Laura Hellinckx

Promotor: B. Cruysweegs

Professionele bachelor Secundair onderwijs

Studiegebied Onderwijs

Academiejaar 2015-2016

KdG

Karel de Grote
Hogeschool

VOORWOORD

Op 31 januari vertrok ik na lang aftellen eindelijk op buitenlandse stage naar Paramaribo in Suriname. Omdat ik hier meer wou doen dan enkel lesgeven en ik mijn onderzoeksproject graag wou koppelen aan het lesgeven in Suriname, besloot ik mijn onderzoeksproject te doen rond literaire competentie in Suriname. Een keuze waar ik geen spijt van heb gehad.

Ik kreeg de kans om op mijn stageschool enkele sessies literaire competentie, met de nadruk op leesplezier, te begeleiden aan een leuke groep leerlingen van het tweede jaar. Samen leerden we enorm veel bij. Het resultaat van dit onderzoeksproject is dan ook een werkbundel die het leesplezier van leerlingen uit de eerste graad verhoogt en hun leesbeleving accuraat leert verwoorden.

Bij deze zou ik graag alvast van de gelegenheid gebruik maken om iedereen te bedanken die heeft bijgedragen tot het realiseren van dit onderzoeksproject.

In het bijzonder mijn promotor, Bert Cruysweegs, zonder wiens hulp en input dit onderzoeksproject niet mogelijk was geweest.

Ook het leerkrachtenteam van het Arthur Alex Hoogendoorn Atheneum in Paramaribo, waarvan in het bijzonder Ahilia Hiera en Mahalia Sno, bedank ik om me de kans te geven in hun school stage te doen.

Graag bedank ik hierbij ook mijn ouders, Johan Hellinckx en Yoshka Dedier. Niet alleen omdat ik van hen de kans kreeg om naar Suriname te trekken voor mijn buitenlandse stage, maar ook voor hun eeuwige steun, luisterende oren, hulp en zoveel meer gedurende de hele opleiding.

Ook bedank ik hierbij Wout Van Den Heuvel voor de onvoorwaardelijke steun.

Laura Hellinckx

Brasschaat, 1 juni 2016

INHOUD

Inleiding	3
1 Onderzoeksvraag	4
1.1 Welk type onderzoeksvraag is dit?	4
1.2 Het belang van deze onderzoeksvraag	6
1.2.1 Situering in de Vlaamse leerplannen.....	6
1.2.2 Belang van de onderzoeksvraag in Suriname.....	10
1.3 Plan van aanpak	12
2 Literaire competentie.....	15
2.1 Literaire competentie volgens Theo Witte	15
2.1.1 Wat is literaire competentie?	15
2.1.2 Competentieniveaus.....	17
2.2 Literaire competentie in Suriname	24
2.2.1 Toepassing van het bestaande literaire competentiemodel.....	24
3 Didactische wenken.....	31
3.1 Lezen en het brein	31
3.2 Methode-Chambers	32
3.3 Didactische tips	36
3.4 Boekenzoeker.org	38
3.5 Differentiatie tijdens de sessies: luisterpuntboeken.....	43
4 Bespreking van de doelgroep	44
4.1 Bespreking van de school	44
4.2 Bespreking van de groep leerlingen	49

5	Overzicht van de gegeven lessen.....	50
5.1	Les 1 – woensdag 17 februari	50
5.2	Les 2 – woensdag 24 februari	53
5.3	Les 3 – woensdag 2 maart	55
5.4	Les 4 – woensdag 9 maart	57
5.5	Les 5 – woensdag 16 maart.....	58
5.6	Les 6 – woensdag 13 april.....	59
6	Progressie van de leerlingen	61
7	Reflectie op de sessies	74
7.1	De eerste sessie.....	74
7.2	De tweede sessie	76
7.3	De derde sessie	78
7.4	De vierde en vijfde sessie.....	80
7.4.1	Reflectie.....	80
7.4.2	Alternatieve indeling voor deze sessies	82
7.5	De zesde sessie	84
7.6	Algemene reflectie	85
8	Werkbundel.....	86
8.1	Werkbundel.....	86
8.2	Spel	112
8.3	Voorbeelden literatuurfiches	116
9	Besluit.....	121
	Bijlagen	124
1.	Schematisch overzicht van de literaire competentieniveaus volgens Theo Witte.....	125
2.	Oorspronkelijke werkbundel	126

INLEIDING

Dit onderzoeksproject handelt over de onderzoeksvraag *Hoe kunnen we, in een traject van zes lessen, het leesplezier van Surinaamse jongeren van 12 tot 14 jaar met een zeer beperkte literaire competentie vergroten en hun literaire competentie verbeteren?*

In het eerste hoofdstuk geef ik op een zo volledig mogelijke manier meer informatie over de verschillende aspecten van deze onderzoeksvraag.

Het doel van dit onderzoeksproject is om een methode te ontwerpen die voor leerkrachten van de eerste graad als basis kan dienen om te gebruiken tijdens lessen of remediëringssessies om de literaire competentie van jongeren te vergroten.

Ik geloof heel sterk in het belang van deze onderzoeksvraag omdat ik ervan overtuigd ben dat literatuur en literaire competentie als basis dienen voor het uitbouwen van een algemene kennis. Ook denk ik dat een basis van de literaire competentie zeer belangrijk is om mee te kunnen tijdens het literatuuronderwijs in de eerste graad.

Tijdens dit onderzoek heb ik eerst een werkbundel gemaakt, gebaseerd op de verschillende didactisch wenken uit de Vlaamse leerplannen en de literaire competentieniveaus van Theo Witte. Deze heb ik uitgetest op een groep Surinaamse leerlingen en vervolgens herwerkt naar de feedback van mijn mentoren, promotor en mijn eigen lesgeefervaringen.

1 ONDERZOEKSVRAAG

1.1 Welk type onderzoeksvraag is dit?

Hoe kunnen we, in een traject van zes lessen, het leesplezier van Surinaamse jongeren van 12 tot 14 jaar met een zeer beperkte literaire competentie vergroten en hun literaire competentie verbeteren?

Op deze vraag zal ik gedurende het academiejaar 2015-2016, en dan vooral tijdens mijn buitenlandse stage in Suriname, een antwoord zoeken.

Deze onderzoeksvraag is in de eerste plaats een probleemoplossende vraag. Met dit onderzoeksproject wil ik immers de kwalitatieve leeromgeving van de Surinaamse jongeren verbeteren. Dit wil ik vooral doen door het leesplezier van deze jongeren te vergroten om hen zo een basis aan te reiken om hun literaire competentie zelfstandig te verbeteren.

Ik ga op zoek naar werkmethodes om de literaire competentie van jongeren te verbeteren en hun leesplezier te vergroten. Tijdens dit onderzoek zal ik me vooral richten op jongeren met een beperkte literaire competentie die niet graag lezen en dus ook geen ervaring hebben met literatuur. Ik richt me vooral op deze doelgroep omdat ik uit mijn eigen ervaringen gemerkt heb dat je door veel te lezen niet alleen je algemene kennis verbreedt, maar ook je eigen gevoelens en ervaringen beter kunt plaatsen. Ik heb in mijn stages en secundaire schoolloopbaan gemerkt dat er veel leerlingen zijn die een te beperkte literaire competentie hebben om in de tweede en de derde graad het literatuuronderwijs te kunnen volgen. Daarom wil ik jongeren met een beperkte literaire competentie motiveren om meer te lezen en hun leeservaringen correcter te verwoorden om hen zo een basis aan te reiken om hun literaire competentie te vergroten. Daarom zal de literaire competentie van de leerlingen vergroten door een bewuste leesbeleving.

Aangezien het onrealistisch is om te verwachten dat leerlingen hun literaire competentie twee niveaus omhoog tillen na een traject van zes lessen die elk 45 minuten duren, wil ik vooral werken aan de bewustwording van de leesbeleving van de leerlingen.

Het verhogen van een bewuste leesbeleving en het correct verwoorden hiervan, zal de leerlingen immers doen nadenken over de verschillende vormen literatuur die er bestaan en hoe zij en hun medeleerlingen hiermee omgaan. Door hun mening te onderbouwen met gerichte argumenten, leren ze na te denken over de verschillende aspecten die we in literatuur terugvinden. Door deze ervaringen met literatuur uit te wisselen, leren ze dan weer dat literatuur verschillende functies heeft en dat eenzelfde tekstfragment andere betekenissen kan hebben voor verschillende personen.

Door de leerlingen opnieuw liever te laten lezen en hen hier de voordelen van te laten inzien, hoop ik de leerlingen een basis te geven om hun literaire competentie zelf aan te scherpen en te verbeteren. Dit wil ik in de eerste plaats doen door de leerlingen verschillende genres en vormen van literatuur te doen kennen. Daarnaast wil ik hen, voornamelijk met de methode-Chambers een manier aanreiken om te leren nadenken over literatuur.

Daarom volg ik voor dit onderzoek een handelingsgerichte structuur. Dit betekent dat ik in dit onderzoek een bepaalde handeling zal onderzoeken. Ik wil namelijk nagaan hoeveel impact deze lessen hebben op de literaire competentie van de leerlingen die het traject zullen volgen.

1.2 Het belang van deze onderzoeksvraag

1.2.1 Situering in de Vlaamse leerplannen

In het leerplan VVKSO voor het vak Nederlands in de eerste graad van de a-stroom (leerplannummer: D/2010/7841/016) lezen we het volgende:

De aanzet tot literaire competentie via leesplezier houdt uiteraard verband met wat de leerlingen in de tweede en derde graad zullen gaan doen. Nu laat je teksten met literaire waarde ervaren en genieten, en dat sluit aan bij wat ze in de basisschool gewoon waren te doen. Literatuur is nu nog geen voorwerp van studie of evaluatie. Dat komt er pas in de twee volgende graden bij. Ook in de tweede en derde graad staan het lezen van teksten en de leeservaring nog steeds voorop. De bestudering van de literaire tekst en de context sluit bij deze leeservaring aan en moet er in de derde graad toe leiden dat de leerlingen een behoorlijke mate van 'literaire competentie' verwerven.

Leesplezier is het belangrijkste doel in de omgang met fictionele teksten en daarbij heb je als leraar een cruciale rol. Jouw enthousiasme werkt stimulerend. Leerlingen voelen het als je zelf weg bent van een bepaald boek en dat het niet zo maar om 'leerstof' gaat. Zo kan een voorleesmoment uit een spannend, goed geschreven boek leerlingen enorm stimuleren om het boek zelf te gaan lezen.

Dit leesplezier moet verder gaan dan een louter genieten. Fictionele teksten doen de lezer/luisteraar/kijker greep krijgen op de werkelijkheid of bieden de mogelijkheid om eraan te ontsnappen. Door leerlingen in contact te brengen met fictionele teksten neemt de literaire competentie toe en leren ze betekenis toekennen aan taaltekens en structuren die steeds hogere eisen stellen. De doelstelling van literatuuronderwijs is dus zowel persoonlijkheidsvorming als groeien in literaire competentie.

Om leesplezier te bereiken vraagt het leerplan een sterke gerichtheid op de lezer en zijn leeservaring. Vanuit recente leesdidactiek ga je met leerlingen op zoek naar de betekenis die zij geven aan de fictionele teksten. Dit gebeurt bij voorkeur met teksten die aansluiten bij hun eigen belevingswereld.

Leerlingen moeten de gelegenheid krijgen om te ontdekken wat boeken allemaal te bieden hebben. Je biedt hen een ruime keuze aan van teksttypes en media om hun interesse te voeden en hun smaak te ontwikkelen. De leerlingen lezen en/of beluisteren (klassikaal of anders) tenminste twee jeugdboeken en daarnaast ook nog een tiental gedichten en/of andere literaire teksten of tekstfragmenten per jaar, en dit in een ontspannen sfeer. Ze bekijken verfilmde fragmenten uit boeken of toneelvoorstellingen. Je zorgt ervoor dat de leerlingen een grote variatie in teksten krijgen: verhalen, dagboekfragmenten, fragmenten van toneelteksten, stripverhalen ... De opsomming is niet exhaustief. Een goede school- of klasbibliotheek of een samenwerking met de plaatselijke bibliotheek kan een gevarieerd aanbod ondersteunen. (www.vvkso.be, 2012)

In het leerplan OVSG voor het vak Nederlands in de eerste graad van de a-stroom (leerplannummer: 2012/638/3//D) lezen we het volgende:

Algemene doelstellingen voor de eerste graad

Het Nederlands in mondelinge en schriftelijke vorm efficiënt gebruiken, zowel productief als receptief. Concreet kunnen we deze algemene doelstelling als volgt opsplitsen:

.... **Kunnen omgaan met literaire teksten.** Bereid zijn kennis te maken met literaire taal, o.a. via jeugdliteratuur, film en televisie. Leren ontdekken dat de literatuur het denken stimuleert en ook haar esthetische functie leren kennen en smaken.

Kennis maken met verschillende aspecten van de literaire wereld: bibliotheken, recensies, literaire prijzen... (www.ovsg.be, 2012)

In het leerplan GO! voor het vak Nederlands in de eerste graad van de a-stroom (leerplannummer: 2010/003) lezen we het volgende:

Wat fictionele teksten betreft, in de eerste graad ligt het accent vooral op **boekpromotie, tekstbeleving en leesplezier**. De leerlingen leren hun tekstervaring mondeling of schriftelijk te verwoorden.

Fictie op een tekstervarende manier benaderen betekent dat de relatie tussen de leerlingen/lezers en de tekst centraal staat, en dat het doel de persoonlijke literaire ontwikkeling is. Willen we leerlingen ondersteunen in hun ontwikkeling tot competente lezers, dan ligt het voor de hand dat we het perspectief van de leerlingen consequent als uitgangspunt van de leerroute nemen. Tekstervaringsmethodes doelen in de eerste plaats op emotionele beleving van de tekst, waarbij begrippen als **betrokkenheid, belangstelling en motivatie** centraal staan.

De tekstervaringsmethode is echter niet vrijblijvend. Vrij associëren over eigen belevenissen of opvattingen die nauwelijks met de tekst iets te maken hebben, moet worden vermeden. De leerlingen moeten hun ervaringen zinvol kunnen verwoorden. Ze dienen hun uitspraken te staven met wat er in de tekst staat en meningen te onderbouwen met voorbeelden, passages en situaties uit het werk. Het risico blijft evenwel dat de leerlingen blijven steken op het eigen niveau en dat uitspraken als: 'Ik vind het saai, langdradig, eentonig', het eindpunt zijn van het leesproces. Tekstervaring is slechts een deel van het verwerkingsproces van een literaire tekst. Men kan **drie fasen** onderscheiden:

- **de leesbeleving** (eerste indruk van het verhaal);
- **de tekstervaring** (leeservaringen grondig beschrijven);
- **de verdieping van de eigen ervaring** (verwerkings- en verdiepingsopdrachten).

Daartoe hebben de leerlingen begeleiding, oefeningen en voorbeelden nodig. Enkele suggesties:

- schema's voor eerste persoonlijke reacties;
- vragenlijsten voor gedetailleerde beschrijving van leeservaringen;
- diverse opdrachtvormen om de ervaring te verdiepen;
- recensies uit jongerentijdschriften als voorbeeld voor het vakkundig verwoorden en onderbouwen van de eigen mening.

(www.g-o.be , 2010)

Kort kunnen we concluderen dat er in het leerplan OVSG iets minder aandacht besteed wordt aan de literaire competentie dan in de leerplannen van het VVKSO en het GO!. We leiden uit de verschillende leerplannen vooral af dat we in de eerste graad vooral streven naar een aanzet tot literaire competentie via leesplezier en leesbeleving.

Het is belangrijk dat we de leerlingen een breed aanbod van genres en teksten leren kennen en dat we ze op creatieve manieren aan het werk zetten om de gelezen teksten te verwerken. We willen leerlingen stimuleren om hun leesbeleving te uiten en om te genieten van literatuur.

1.2.2 Belang van de onderzoeksvraag in Suriname

In de eerste plaats is deze onderzoeksvraag natuurlijk overal van belang. Literaire competentie en het leren begrijpen en genieten van literatuur geeft ons niet alleen de mogelijkheid om aan de werkelijkheid te ontsnappen, maar reikt ons ook manieren aan om er meer grip op te krijgen.

Het is daarom ook belangrijk om de leerlingen van de eerste graad voor te bereiden op het literatuuronderwijs in de tweede graad. Dit doen we door in de eerste plaats vooral te focussen op leesbeleving, leesplezier en boekpromotie. We laten de leerlingen kennismaken met veel verschillende types en soorten literatuur. Zo zullen we werken met strips, een briefroman, een dagboek, ... Ook zullen we werken rond verschillende genres zoals fantasieromans, sciencefiction, historische romans, ... Door de leerlingen te leren welk soort verhalen bij hen passen en hen meer bewust te maken van hoe ze tegenover literatuur staan, hoop ik de leerlingen te laten genieten van literatuur.

Sommige leerlingen ondervinden namelijk helemaal geen plezier in lezen en hebben een zeer beperkte literaire competentie. Vaak zijn ze niet op de hoogte van het aanbod leesteksten die we kunnen vinden, hebben ze moeite met het begrijpen van teksten, lees- en/of leerproblemen, ...

In de tweede plaats is dit onderzoek volgens mij extra belangrijk in een Surinaamse context. Aangezien het onderwijs daar amper of geen gebruik maakt van activerende werkvormen en er vooral gedoceerd wordt, is er weinig ruimte voor leesplezier, maar enkel voor de theoretische kant van het literatuuronderwijs. Ook is het onderwijs in Suriname heel prestatiegericht, waardoor er geen ruimte is voor differentiatie of aandacht voor de noden van de individuele leerlingen. Daarom ben ik ervan overtuigd dat individueel werken in deze onderwijscontext echt een grote verandering kan betekenen voor de leerlingen.

Ik zal stage lopen in de onderwijsinstelling, het Arthur Alex Hoogendoorn Atheneum in Paramaribo. Dit is een Nederlandse, particuliere school in Suriname. Meer gedetailleerde informatie over de school vindt u in hoofdstuk 5. Ze volgen de leerplannen van het VWO in Nederland. De leerlingen zullen ook de eindexamens VWO zullen moeten afleggen, waar ook literatuur een belangrijk onderdeel van uitmaakt.

Met het oog op kerndoel 8, uit de leerplannen van het VWO (2006): De leerling leert verhalen, gedichten en informatieve teksten te lezen die aan zijn belangstelling tegemoet komen en zijn belevingswereld uitbreiden. Proberen we via dit onderzoek ook te voldoen aan de leerplannen die de school volgt.

Voor de leerlingen die zwakker zijn in literaire competentie en weinig plezier hebben in lezen is het, in het kader van differentiatie, belangrijk om hen een basis aan te reiken waarvan zij kunnen vertrekken om hun literaire competentie verder op te bouwen en hun kennis van het literaire begrippenapparaat aan op te hangen.

1.3 Plan van aanpak

Doel van het onderzoeksproject

Het doel van dit onderzoeksproject is om het leesplezier van Surinaamse jongeren van 14 jaar met een (zeer) beperkte literaire competentie te bevorderen om zo hun literaire competentie te verbeteren. Dit wil ik doen in een traject van zes lessen, waarin ik zo veel mogelijk verschillende vormen en genres met de leerlingen wil bespreken en behandelen. De focus ligt tijdens dit project vooral op leesbeleving en het verwoorden van leeservaringen.

In het leerplan VVKSO voor de eerste graad voor het vak Nederlands (2012) lezen we het volgende: Vanuit recente leesdidactiek ga je met leerlingen op zoek naar de betekenis die zij geven aan de fictionele teksten. Dit gebeurt bij voorkeur met teksten die aansluiten bij hun eigen belevingswereld.

Daarom ben ik ook van plan om zoveel mogelijk verschillende genres en tekstsoorten aan te reiken aan de leerlingen. Op die manier hoop ik hen warm te maken voor jeugdliteratuur en hen te tonen dat er een heel breed gamma aan jeugdliteratuur beschikbaar is.

Doelgroep en beginsituatie

Voor mijn onderzoeksproject mik ik vooral op een doelgroep van vijf tot tien leerlingen met een zeer beperkte literaire competentie (competentieniveau 1 of lager). Belangrijk is wel om te vermelden dat het hier gaat om geletterde leerlingen die het Nederlands vlot beheersen en niet om leerlingen die nog niet kunnen lezen en/of schrijven. Gedurende zes weken werken we aan het bevorderen van het leesplezier en het verwoorden van de leesbeleving.

Tijdens de eerste les, laat ik de leerlingen de volgende invullijst invullen, waarbij gepeild wordt naar hun interesses en leesverleden. (Zie ook bijlage 2)

Naam: .....
Leeftijd: .....
School: .....
Richting en leerjaar: .....
Thuis taal: .....
Mijn favoriete boek: .....
Hobby's: .....
Dit vind ik heel interessant: .....
Mijn favoriete vak op school: .....

We peilen in deze invullijst niet enkel naar vanzelfsprekende vragen voor het onderzoek zoals leeftijd, thuistaal en schoolloopbaan, maar ook naar interessevelden. Deze kan ik later gebruiken om meer aangepaste literatuur voor de leerlingen te voorzien.

Een beschrijving van de school waar de leerlingen les volgen en een beschrijving van de beginsituatie van de leerlingen als groep, vindt u in hoofdstuk 5. Een meer uitgebreide beginsituatie van de specifieke leerlingen die deelnemen aan het project en hun progressie doorheen de lessen, vindt u in hoofdstuk 6.

Inhoud van de lessen

Gedurende een zes weken durend traject zal ik elke week met een groep leerlingen samenkomen om met hen te lezen, luisteren en te praten over Nederlandstalige jeugdliteratuur. In hoofdstuk 5 vindt u een uiteindelijk en uitgebreid verslag en reflectie van de lessen zoals ze gegeven zijn.

Tijdens de eerste lessen zal ik vooral werken met zeer eenvoudige tekstfragmenten die dicht bij de leefwereld van de leerlingen ligt. De leerlingen zullen deze zowel beluisteren als lezen. Op deze manier maak ik voor hen het lezen makkelijker en de teksten meer toegankelijk, ook geef ik de leerlingen al tijd om te lezen in een klascontext, waardoor de leerlingen hier thuis nog geen

tijd voor hoeven te maken. Dit zal wel van hen verwacht worden naarmate het project vordert. Tijdens deze lessen zal het vooral gaan om het verwoorden van de leesbeleving. De belangrijkste doelstelling van deze lessen is als volgt:

- De leerlingen kunnen hun persoonlijke mening over een tekstfragment verwoorden.

Na verloop van tijd zal ik fragmenten gebruiken die verder liggen van hun leefwereld en waarin een moeilijker taalgebruik gehanteerd wordt. De fragmenten zijn nog steeds heel herkenbaar en liggen dicht bij hun leefwereld. Tijdens deze lessen zal ik vooral fragmenten van verschillende genres, zoals de historische roman, sciencefiction, fantasy, ... aanbieden en lezen met de leerlingen. De belangrijkste doelstellingen waar we tijdens deze lessen naar streven zijn:

- De leerlingen kunnen verslag uitbrengen van hun persoonlijke leesbeleving en smaak.
- De leerlingen kunnen de geschiedenis van een verhaal reconstrueren en kunnen hierbij gebruikmaken van zeer elementaire begrippen met betrekking tot het genre, de personages en de chronologie.

Als aanvulling hierop wil ik de leerlingen ook kennis laten maken met het literaire landschap en hen de vaardigheid aanleren om zelf, op het internet, in de bibliotheek en op school, een boek te vinden dat ze willen lezen.

- De leerlingen kunnen, met behulp van aangereikte hulpmiddelen, een boek vinden dat hen interesseert.

2 LITERAIRE COMPETENTIE

2.1 Literaire competentie volgens Theo Witte

2.1.1 Wat is literaire competentie?

Voor dit onderzoek gebruiken we volgende definitie van een literair competente lezer, gebaseerd op de onderzoeken rond literaire competentie van Theo Witte in zijn proefschrift, *Het oog van de meester* (2008).

Een literair competente lezer

- kent zijn of haar eigen literaire voorkeuren;
  - heeft een overzicht van wat er aan literatuur bestaat en aangeboden wordt;
  - weet waar hij relevante informatie over boeken en schrijvers kan vinden;
  - kan fictieteksten voor zijn of haar niveau begrijpen;
  - kan zich een persoonlijk oordeel vormen over een gelezen boek en dat oordeel beargumenteren;
  - kan in een sociale context (thuis of in de klas) over boeken (mee)praten;
- (Theo Witte, 2008)

Het doel van dit onderzoek is om een methode te ontwikkelen waarin we leerlingen leren om de leesbeleving correct en accuraat weer te geven. Hierbij reiken we de leerlingen een basis aan om hun literaire competentie te verhogen. Het doel is niet om leerlingen te leren hoe ze verhalen moeten analyseren of ontleden, maar wel om ze te leren hoe ze moeten nadenken en praten over literaire teksten op hun niveau.

Dit onderzoek zal ik testen op een kleine groep Surinaamse jongeren met een beperkte literaire competentie.

Theo Witte gaat in *Het oog van de meester* (2008) op zoek naar een methode om de literaire competentie van leerlingen te toetsen en te beoordelen. Zijn methode zal ik ook als uitgangspunt nemen voor dit onderzoek. Een schematisch overzicht van de literaire competentie volgens Theo Witte vindt u in bijlage 1 en kan een bruikbaar instrument zijn tijdens het lezen van dit hoofdstuk. Het is belangrijk op te merken dat er een verschil is in het literatuuronderwijs in Suriname en het literatuuronderwijs in Vlaanderen. Daarom bespreek ik eerst enkel Theo Wittes theorie zoals deze gangbaar is in Nederland en bekijk ik daarna hoe we deze kunnen toepassen in het Surinaamse literatuuronderwijs.

2.1.2 Competentieniveaus

Theo Witte verdeelt de literaire competenties in zes verschillende niveaus (zie ook bijlage 1). In zijn proefwerkstuk geeft hij aan dat minder competentieniveaus te weinig kansen zouden geven om te differentiëren. Meer competentieniveaus zou het verschil te klein maken en zou niet meer meetbaar zijn. Theo Witte begint bij jongeren met een zeer beperkte literaire competentie, het zesde niveau is dat van jongeren met een zeer uitgebreide literaire competentie. Hij deelt zijn competentieniveaus in volgende drie belangrijke factoren:

- de kenmerken van de lezer;
- de kenmerken van de teksten die de lezer kan lezen;
- de manier van lezen.

Voor dit onderzoek gaan we op zoek naar een aantal jongeren die nog niet tot het eerste niveau behoren. Zij vallen dus onder de groep 'instapfase'. Ook de eerste twee niveaus 'een zeer beperkte literaire competentie' en 'beperkte literaire competentie' zullen we uitvoerig bespreken in dit hoofdstuk. Aan de overige competentieniveaus besteed ik weinig aandacht omdat deze weinig relevant zijn voor dit onderzoek.

Om de competentieniveaus te beschrijven, maak ik steeds gebruik van de beschrijving die Theo Witte in zijn artikel *Van Floortje Bloem naar Inni Wintrop, zes niveaus van literaire competentie* en de kenmerken van de verschillende niveaus van literaire competentie die we vinden op lezenvoordelijst.be.

1. Instapniveau

Deze leerling leest in de eerste plaats omdat hij moet lezen, de lezer neemt uit zichzelf geen boek vast en heeft over het algemeen weinig (positieve) leeservaringen. De leerling heeft een laag leestempo en lees het liefst over zijn eigen leefwereld en leeftijdsgenoten. De lezer moet door zijn omgeving gestimuleerd worden om te lezen. In dit niveau is het dan ook vooral de bedoeling om de leerling te motiveren om te lezen.

Een leerling die zich in het instapniveau bevindt, lees boeken die makkelijk leesbaar zijn. Ze lezen vooral dunne boeken met korte hoofdstukken en een ruime bladspiegel. Er worden vooral enkelvoudige zinnen gebruikt met eenvoudige woordenschat. Het boek is bij voorkeur opgebouwd met veel dialoog en gaat over herkenbare dingen (pesten, school, verliefdheid, ...) en heeft een hoofdpersonage dat dicht bij de lezer staat. Het verhaal gaat snel en bevat veel actie en drama.

Boekentips

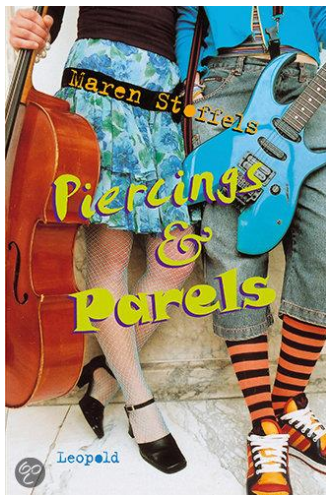
Carry Slee, Kappen

De vrienden van Sander trekken steeds meer op met de agressieve Emiel. Ze doen dingen die volgens Sander echt niet kunnen en hij verbreekt de vriendschap. Dat had hij beter niet kunnen doen. Voor hij het weet zit hij tot over zijn oren in de problemen. Verkering met Indra kan hij nu wel vergeten.

Marian Hoefnagel, *16 en zwanger*

16 & zwanger gaat over Esther. Op haar zestiende verjaardag raakt Esther zwanger. Van Joris, de coolste jongen van de school. Wat nu? Is ze niet te jong om een kind te krijgen? En wat zal Joris denken als hij hoort dat ze zwanger is? Om antwoord te krijgen op al haar vragen gaat Esther een paar dagen logeren bij haar oma. Misschien helpt oma's wijze raad bij het nemen van de juiste beslissing.

Maren Stoffels, *Piercings en parels*

Het leven van Sofie is beslist niet saai: verliefdheid, een vriendin met anorexia, ruziende ouders die gaan scheiden... Ze vertelt er openhartig over, ook in de mailtjes aan haar beste vriendin Floor.

Helen Bird, *Geen weg terug*

Tara is al meerdere keren van school gestuurd en nu moet ze naar een speciale instelling: De Barak. Ze raakt door haar klasgenoten aan de drugs omdat ze er graag wilt bijhoren. Als ze drugs gebruikt voelt ze zich gelukkiger en heeft ze ook nog eens minder ruzie met haar moeder. Tara denkt dat ze ieder moment kan stoppen met het gebruiken van verdovende middelen. Dan ontmoet Tara Joost. Hij heeft vroeger ook drugs gebruikt, maar hij is er echt mee gestopt. Stopt Tara nu ook? Of kan ze er niet meer zonder?

2. Zeer beperkte literaire competentie

Deze groep van lezers leest in de eerste plaats om zich te vermaken. Deze groep heeft een beetje leeservaring met een beperkt aantal genres. Ze lezen verhalen die dicht bij de eigen leefwereld liggen, met herkenbare personages. Voor deze leerlingen is het erg belangrijk dat ze sturing krijgen van de leerkracht en dat ze tips krijgen, ze nemen als lezer geen risico. Het is dan ook belangrijk om deze leerlingen nieuwe genres, schrijvers en onderwerpen te leren kennen. Deze lezer is geïnteresseerd in zijn eigen leefwereld en de belevenissen van leeftijdsgenoten, maar toont ook interesse in de fantasiewereld.

Deze leerling leest boeken met een eenvoudige opbouw. Wisseling van tijd, personage en plaats worden duidelijk aangegeven. Er is veel ruimte voor dialoog en het taalgebruik is kort en eenvoudig. De boeken gaan snel en, hoewel er aandacht is voor de emoties van het sympathieke en kwetsbare hoofdpersoonage, zijn er weinig beschrijvingen van gedachten. Het verhaal bevat veel actie en drama en heeft een bevredigend einde.

Boekentips

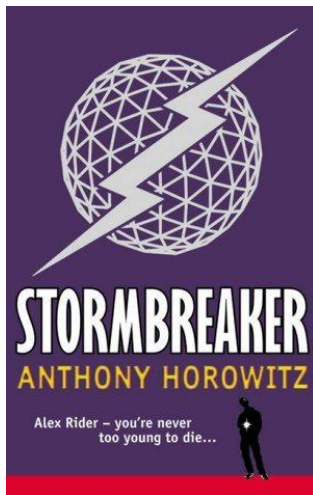

Tonke Dragt, *De brief voor de koning*

De nacht voordat vijf jongens tot ridder zullen worden geslagen, moeten ze in stilte in de kapel doorbrengen, denkend aan hun toekomstige taak in dienst van de koning van Dagonaut. Maar dan hoort Tiuri, één van de vijf jongens, buiten een kreet om hulp en hij besluit, geheel tegen de regels in, de kapel te verlaten. Hij krijgt de opdracht een belangrijke brief aan de koning van Unauwen te bezorgen, maar er liggen vele gevaren op de loer. Zal het Tiuri lukken deze taak te volbrengen en zal hij opnieuw de kans krijgen om tot ridder te worden geslagen?

Cornelia Funke, *De dievenbende van Scipio*

Prosper en zijn kleine broertje Bo zijn op de vlucht voor hun Duitse oom en tante die de twee weeskinderen van elkaar willen scheiden. Een privédetective moet hen zien op te sporen. Prosper en Bo belanden in Venetië en sluiten zich daar aan bij een groep straatkinderen. Scipio, bijgenaamd de Dievenkoning, is hun leider. Hij krijgt de opdracht een bijzonder voorwerp te stelen.

Anthony Horowitz, *Alex Rider: Stormbreaker*

Sinds zijn ouders zijn verongelukt woont Alex Rider bij zijn oom Ian in huis. Na de gewelddadige dood van zijn oom wordt Alex ingeschakeld om diens spionagewerk af te maken. Daarbij komt hij in levensgevaarlijke situaties terecht.

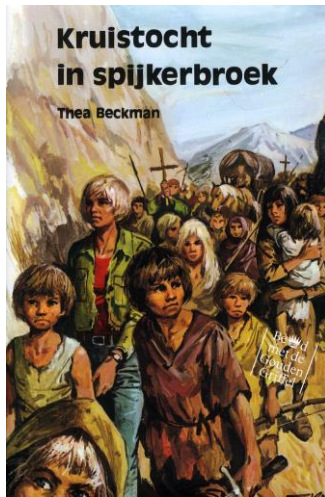
3. Beperkte literaire competentie

Ook hier maken we een onderscheid tussen de jongere groep lezers en de oudere groep lezers.

Deze leerling leest in de eerste plaats om zijn eigen wereld te verkennen. Hij is redelijk gemotiveerd om boeken te lezen en wil al eens een ander genre proberen, leerlingen die graag heel herkenbare romans lezen, durven zo al eens in de wereld van fantasy of historische romans te stappen. Deze lezer kan zich reeds verplaatsen in verschillende situaties en personages en is nieuwsgierig naar jongeren die al wat ouder zijn. De leerlingen op dit niveau gaan verkennend en ontdekkend leren lezen.

De boeken die deze leerling leest zijn al moeilijker in taalgebruik en bevatten soms lange zinnen. Deze boeken zijn nog steeds eenvoudig opgebouwd, maar wisselingen in tijd, perspectief en ruimte zijn niet steeds duidelijk aangegeven. De boeken halen de lezer uit zijn direct herkenbare wereld en dwingen de lezer om zijn grenzen te verleggen. Het hoofdpersonage is dan ook vaak al een fase verder in zijn leven dan de leerling en maakt een duidelijke ontwikkeling door.

Boekentips

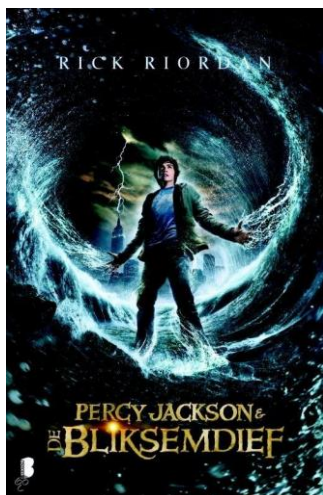
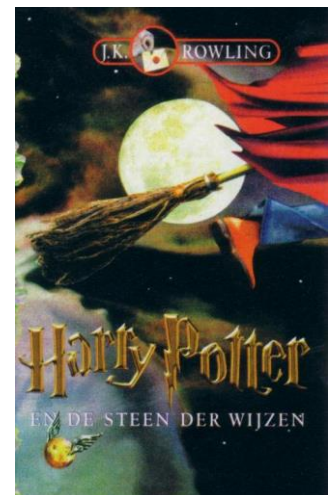

Thea Beckman, *Kruistocht in spijkerbroek*

Dolf komt met een tijdmachine terecht in het jaar 1212. De Kinderkruistocht is net begonnen en Dolf gaat mee op reis naar Jeruzalem. Hij wordt met zijn moderne kennis al snel één van de leiders van deze zware tocht. Dat levert hem veel vrienden maar ook veel vijanden op. Zal Dolf ooit nog naar zijn eigen tijd terug kunnen reizen?

J.K. Rowling, *Harry Potter en de steen der wijzen*

Zijn ouders verongelukten toen hij een baby was en sindsdien woont Harry Potter in de bezemkast bij een oom en tante. In zijn treurige leven komt verandering als hij op zijn elfde verjaardag hoort dat hij een tovenaarskind is. Hij mag naar Zweinstein, de Hogeschool voor Hekserij en Hocus Pocus. Eindelijk voelt hij zich ergens thuis en heeft hij vrienden. Maar hij heeft er ook een vijand: de tovenaarsvijand Voldemort heeft het op hem voorzien.

Rick Riordan, *Percy Jackson: De bliksemdief*

Percy Jackson staat op het punt om van school getrappt te worden. Alweer... En dat is nog maar zijn kleinste zorg, want hij ontdekt dat hij de nakomeling is van een Griekse god. Als de bliksemschicht van Zeus gestolen wordt hebben Percy en zijn vrienden tien dagen om zijn onschuld te bewijzen, anders zal er een oorlog uitbreken op de Olympus.

2.2 Literaire competentie in Suriname

Het model van Theo Witte is zeer geschikt voor het gebruik in een Vlaamse en Nederlandse onderwijscontext en is daar ook aan aangepast. We moeten ons echter afvragen of dit model geschikt is voor gebruik in een Surinaamse context. Theo Witte deelt in zijn literaire competentiemodel de verschillende niveaus in volgens de kenmerken van de lezer, de kenmerken van de teksten die de lezer kan lezen en de manier van lezen.

2.2.1 Toepassing van het bestaande literaire competentiemodel

Instapfase

Net zoals in het model van Theo Witte spreken we hier vooral over leerlingen die weinig (positieve) leeservaringen kennen en uit zichzelf niet snel een boek zal vastnemen. Een belangrijke aanpassing die we maken in het literaire competentiemodel is dat we in Suriname vooral de orale en vertelcultuur moeten bekijken.

Ook ben ik me ervan bewust dat er tegenwoordig heel veel leerlingen niet graag lezen omdat ze niet goed kunnen lezen of bijvoorbeeld leerstoornissen hebben die het lezen beperkt. Daarom zal ik tijdens mijn onderzoeksproject ook samenwerken met Luisterpunt.

Luisterpunt is een organisatie die boeken omzet in luisterboeken om lezen aantrekkelijker te maken voor leerlingen en jongeren met dyslexie. Zij kunnen gratis luisterboeken ontlenen en terugsturen. Bij hen heb ik enkele boeken, ook met Surinaamse oorsprong ontleend die ik tijdens mijn onderzoeksproject zal gebruiken. Het gaat hier bijvoorbeeld om verschillende boeken van de Surinaamse auteurs Joyce Pool en David Almond en het boek Harry Potter en de Steen der Wijzen van J.K. Rowling.

Het gaat hier ook steeds om verhalen die snel gaan en veel actie en drama bevatten.

Niveau 1: Zeer beperkte literaire competentie

In dit niveau vind ik het vooral belangrijk om veel aandacht te schenken aan leesplezier, waar mijn onderzoeksproject dan ook over gaat. Deze groep lezers zal uit zichzelf geen risico nemen wat literatuur betreft. Daarom is het in deze fase heel belangrijk om de leerlingen aan te moedigen te lezen en hen ook te motiveren te leren, door de leerlingen verschillende genres aan te bieden, groeit de literaire competentie. Deze fase is volgens mij redelijk universeel en komt dus erg overeen met de fase in het oorspronkelijke model.

Niveau 2: Beperkte literaire competentie

Het is vooral belangrijk om de leerlingen in dit niveau uit te dagen om moeilijkere boeken te lezen die hen meer uitdagen, zowel op het gebied van genres, interesses en schrijfstijl. Een van de belangrijkste uitdagingen zal zijn om niet uit het oog te verliezen dat veel Surinaamse jongeren het Nederlands helemaal niet zo vlot beheersen, vaak spreken ze thuis Sranan Tongo of Saramacaans en niet het Nederlands. Daarom zullen boeken die voor Nederlandse of Vlaamse leerlingen wel al heel toegankelijk zijn, misschien voor hen minder vlot leesbaar zijn.

Boekentips

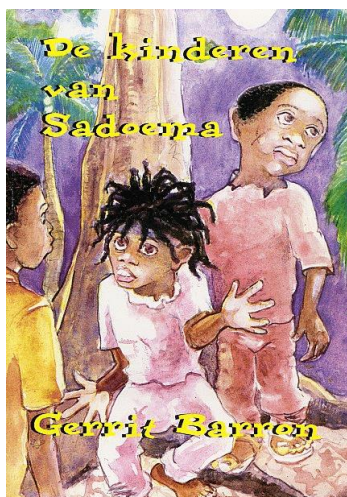
Aangezien het voor de Surinaamse jongeren belangrijk is om niet alleen Vlaamse en Nederlandse literatuur te lezen, maar ook kennis te maken met de Surinaamse literatuur, die bovendien veel herkenbaarder is voor de jongeren, is het belangrijk om enkele Surinaamse jeugdauteurs en boeken te behandelen tijdens onze sessies.

Jammer genoeg zijn er helemaal niet zoveel Surinaamse jeugdauteurs als Vlaamse of Nederlandse. De jeugdliteratuur heeft in Suriname helemaal niet zo'n hoog aanzien. Aangezien de leerlingen van de middelbare scholen in Suriname vaak werken met (verouderde) Nederlandse of Vlaamse schoolboeken zijn de leerlingen dan ook vooral bekend met de Nederlandse en Vlaamse auteurs.

Hieronder bespreken we toch twee Surinaamse jeugdauteurs die ik met de leerlingen wil behandelen.

De jeugdliteratuur van Gerrit Barron is over het algemeen heel toegankelijk en herkenbaar omdat hij vooral over Suriname zelf schrijft. Zijn jeugdboeken zullen we niet gebruiken tijdens de sessies omdat deze boeken voor een jonger publiek geschreven zijn dan de doelgroep van dit project is. Enkele voorbeelden van zijn werken:

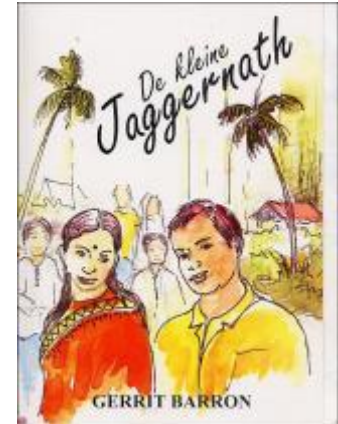
Gerrit Barron, *De kinderen van Sadoema*

Dolf woont in district Coronie en moet 's avonds laat een boodschap doen voor zijn moeder. Hij heeft de keuze tussen een weg waar honden hem aanvallen of een verlaten weg waar het spookt. Hij kiest voor het laatste en inderdaad gebeurt er iets vreemds. De twee bakru's (spoken) blijken echter verwaarloosde gehandicapte kinderen te zijn die door hun moeder afgesloten worden van de buitenwereld. Ze mogen alleen 's avonds een uurtje naar buiten.

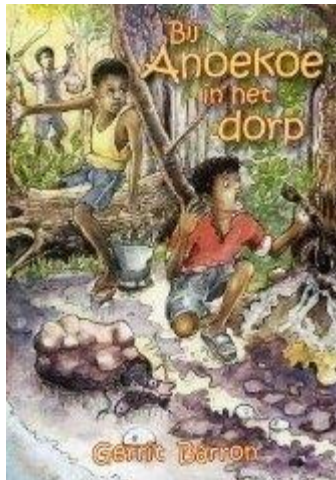
Gerrit Barron, *De kleine Jaggernath*

Het is 1929. De 12-jarige Jaggernath Bholasingh groeit op in Nickerie waar iedereen elkaar kent. Hij woont daar met zijn ouders die op jonge leeftijd vanuit India naar Suriname zijn gekomen. Naast Jaggernath woont de familie Djotelal. De buurman is altijd dronken en steelt van zijn burens. Jaggernath is verliefd op zijn buurmeisje, Malti maar Djotelal verbiedt elk contact. Jaggernath gaat naar Paramaribo om verder te leren. Op de boot komt hij Malti tegen.

Gerrit Barron, *Bij Anoekoe in het dorp*

Anoekoe gaat een week logeren bij de familie Donkeren aan de kust. Als alles goed gaat, kan hij daar het volgende jaar gaan studeren. Zijn nieuwe vrienden Harold en Kela weten zo goed als niets af van het leven in het binnenland waar Anoekoe vandaan komt. Wanneer ze horen dat hun vriend het thuis niet makkelijk heeft, besluiten ze met hem mee te gaan om te helpen. Ze beleven vier avontuurlijke dagen in Anoekoes dorp, waarbij ze meer leren dan ze hadden verwacht.

Hoewel ook de jeugdliteratuur van Joyce Pool zeer Surinaams aandoet, zijn deze werken over het algemeen iets minder herkenbaar omdat ze steeds opgebouwd zijn vanuit een historische context. Toch zijn ze erg bruikbaar in de sessies omdat haar werken regelmatig belangrijke aspecten van de Surinaamse cultuur en geschiedenis bevatten en ze meer aansluiten bij de leeftijd van de doelgroep. Hierdoor worden haar werken veel toegankelijker voor de leerlingen. Enkele voorbeelden van haar werken:

Joyce Pool, *Kamp in de jungle*

De Nederlandse jongen Dieter en zijn vader hebben al anderhalf jaar in een kamp op Java gezeten, als ze op een dag met vele andere gevangenen als vee in een boot worden geladen. Dieters vader is aan het begin van de oorlog zonder enig proces of verhoor opgepakt.

De reis per boot is vreselijk, maar op de plaats van bestemming, een kamp in de jungle van Suriname, is het nog erger. Zonder zijn vriend Kuif zou Dieter het niet uithouden. En gelukkig heeft hij nog steeds wat papier en potloden om te kunnen tekenen...

Joyce Pool, *Een meesterlijk plan*

Ongeveer 2050 jaar geleden kwamen de Romeinen vanuit Italië naar het gebied dat we nu Nederland noemen. De leider van de Romeinen heette Caesar. Ook al waren ze niet de baas in het noorden van Nederland, toch staken Romeinse vertegenwoordigers regelmatig de rivieren over om daar naartoe te reizen. Ze dreigden dan een beetje met hun wapens en hun soldaten en eisten belasting van de Friezen. Lang ging dat goed en gaven de Friezen wat er van hen werd verlangd. Maar toen het te gek werd, pikten ze de eisen van de Romeinen niet meer. Ze kwamen in opstand. Over die opstand gaat Tyr de Slingeraar. In het echt is het niet helemaal gebeurd zoals het opgeschreven is, maar Olennius heeft echt bestaan en zijn onredelijke eis om de huiden van oerossen te leveren, terwijl die dieren nauwelijks meer voorkwamen in de Friese gebieden, heeft hij ook werkelijk gesteld. Tja, en als je zaken gaat eisen die onmogelijk zijn, kunnen er rare dingen gebeuren.

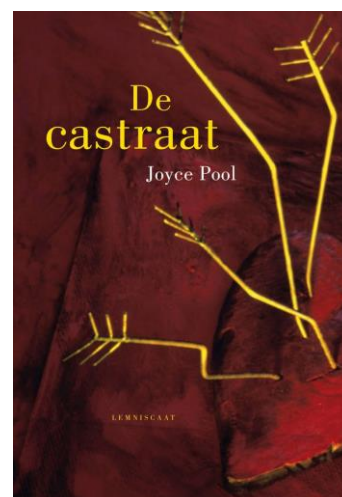

Joyce Pool, *Schoenen voor een slaaf*
Ndjosi is een veldslaaf op een suikerplantage in Suriname. Op een dag wordt hij verkocht aan de rijke meester Dahlberg bij wie hij huisslaaf wordt. Vanaf dat moment heet hij Baron. Hij vindt het leven als huisknecht niet slecht en hij is dolgelukkig als zijn meester hem een belofte doet. Maar dan gebeurt er iets waardoor Barons toekomst er in eens heel anders uit ziet.

Joyce Pool, *De castraat*

Italië, 1698. Angelo wordt wakker in een nachtmerrie. Als arme leerlooierszoon is hij uitverkoren om een zangopleiding te volgen aan het conservatorium van Florence, maar wat hij niet wist, was dat hij daartoe ontmand zou worden. Zijn stem zal altijd zijn prachtige klank behouden, maar hij zal nooit kinderen krijgen of mogen trouwen.

In de vier jaar die volgen groeit Angelo uit tot een jongeman met behoeften als ieder ander. Hij leidt een bevoorrecht leven als een van de beste zangers van het conservatorium. En wanneer hij optreedt voor de voorname prins De' Medici worden de poorten naar een grootse muziekcarrière wijd opengezet. Maar is dat het leven dat hij zelf verkiest? En zal hij ooit nog kunnen liefhebben wanneer hij zich overlevert aan de grillen van de prins?

Aangezien Surinaamse literatuur een heel brede orale traditie heeft, lijkt het me belangrijk om deze traditie ook te respecteren in mijn project. Door te werken met verschillende Surinaamse mythes en sages zoals die van de spin Anansi, een belangrijk deel van de Surinaamse literatuur en door ook veel vertelde verhalen in mijn sessies te steken hoop ik hierdoor een mooi evenwicht te vinden tussen de Surinaamse vertelcultuur en de neergeschreven literatuur. Deze kunnen we terugvinden op bijvoorbeeld *www.beleven.org*.

3 DIDACTISCHE WENKEN

De ervaring leert ons dat in een heterogene klasgroep er altijd verschillen zullen zijn tussen de leerlingen wanneer het gaat over motivatie om te lezen. Sommige leerlingen lezen graag en vaak, anderen lezen dan weer amper of niet.

Net daarom is het belangrijk om de leerlingen vooral leesplezier en een kennis van het aanbod in jeugdliteratuur bij te brengen. Op deze manier zullen ze het meest bijleren tijdens de verschillende sessies en ook meer geneigd zijn om hun literaire competentie verder te ontwikkelen. Daarom is het belangrijk om een theoretische achtergrond op te bouwen over hoe we een les over leesbeleving en leesplezier het beste kunnen aanpakken. Hieronder heb ik enkele didactische tips verzameld die gebaseerd zijn op verschillende theorieën rond literatuur en literatuuronderwijs.

3.1 Lezen en het brein

Aidan Chambers heeft het in zijn boek *De leesomgeving* een volledig hoofdstuk over de verhouding tussen lezen en het brein. Hij trekt daaruit twee verschillende conclusies die zeker nuttig zijn in dit onderzoek.

Twee conclusies kunnen we veilig trekken:

- Hardop lezen is essentieel voor de ontwikkeling van het lezen, zelfs als leerlingen al stil voor zichzelf kunnen lezen. Het deel van de hersenen dat de klanken verwerkt, moet zich net zo goed ontwikkelen als de twee andere delen. En dat betekent dat het zoveel mogelijk nieuwe woorden, zinnen en teksten aangeboden moet krijgen. Een tekst is makkelijker te lezen als je hem eerst hebt gehoord.
- Al ons lezen hangt af van wat we daarvoor hebben gelezen. Hoe omvangrijker de voorraad woorden, zinnen en teksten in het brein, hoe makkelijker nieuwe teksten zich gewonnen geven. Hoe meer kennis en verwijzingen het geheugen bevat, hoe rijker je bent en hoe beter je kunt lezen. (Chambers, p.53-56, 2012)

Om het voor onze doelgroep van beginnende lezers makkelijker te maken, zullen we tijdens de eerste sessies werken met luisterfragmenten en bijhorende tekstfragmenten. Zo wordt de Nederlandstalige literatuur voor de jongeren meer toegankelijk. Ook wil ik zeker enkele teksten voorlezen aan de leerlingen in mijn groep.

Als tweede kunnen we stellen dat we de leerlingen vooral in contact moeten brengen met zoveel mogelijk teksten en hen attent maken op het feit dat er veel verschillende soorten genres en teksten zijn, daarom lijkt het me geen slecht idee om op schoolniveau te werken met enkele boekenposters om zo aan boekpromotie te doen. Deze boekenposters wil ik samen met de leerlingen uit de leesgroep maken.

3.2 Methode-Chambers

Er zijn verschillende manieren om lesgeven over boeken aan te pakken. Jan Van Coillie geeft in zijn boek *Leesbeesten en boekenfeesten, hoe werken (met) kinder- en jeugdboeken?* (1999) aan dat "elke didactiek over jeugdliteratuur [...] nutteloos [is] als ze kinderen niet aan het lezen zet en houdt." In dit project wil ik dus op een zo actief mogelijke manier leerlingen enthousiast maken voor jeugdliteratuur. Verschillende werken over werken met jeugdboeken geven aan dat de basis van een goede literatuurdidactiek een enthousiaste begeleider is met kennis van zaken. Dit wil ik dan ook in mijn achterhoofd houden.

Aidan Chambers omschrijft in zijn boek een manier om gefundeerd over boeken te vragen. Hier volgt een korte samenvatting van de methode.

De vier basisvragen

De methode-Chambers vertrekt vanuit vier basisvragen. Op het bord heeft elke vraag één kolom waar de antwoorden op deze vraag in genoteerd worden.

- Wat vond je leuk, mooi of goed aan dit boek?
- Wat vond je niet leuk aan dit boek?
- Wat vond je moeilijk of onduidelijk?
- Zag je een patroon of bepaalde verbanden?

Verder gaan met het gesprek

De leerkracht vraagt door naar de antwoorden van de leerlingen, dit doet de leerkracht vooral door antwoorden uit de verschillende kolommen met elkaar te verbinden. De leerkracht doet vier dingen:

1. Via de 'Hoe weet je dat?'-strategie de leerlingen steeds naar de tekst laten verwijzen.
2. Met de algemene vragen (zie later in dit hoofdstuk) het gesprek op gang houden.
3. Met de speciale vragen meer licht werpen op een aspect van een boek dat de leerlingen nog niet hadden gezien.
4. Van tijd tot tijd samenvatten wat er al is gezegd.

De algemene vragen

Algemene vragen gaan over het boek dat de leerlingen gelezen hebben en brengen het in verband met andere boeken die de leerlingen al gelezen hebben en met zaken die ze al kennen. De algemene vragen moedigen de lezer aan om het boek op een andere manier te bekijken. Enkele voorbeelden van algemene vragen:

- Wat voor soort boek dacht je dat het zou zijn toen je het pakte? Klopte dat?
- Heb je andere boeken gelezen die hierop lijken? (Wat waren overeenkomsten, verschillen?)
- Heb je dit boek al eerder gelezen? (Zo ja, wat vond je nu anders?)
- Zijn je dingen opgevallen in de taal van het boek, bepaalde woorden of uitdrukkingen?
- Als de schrijver je zou vragen wat er beter zou kunnen aan dit boek, wat zou je dan zeggen?
- Toen je het boek zat te lezen, zag je toen in je fantasie hoe het verhaal zich afspeelde?
- Hoeveel verschillende verhalen kun je in dit verhaal vinden?
- Is dit een boek om snel te lezen, of juist langzaam?
- Wat ga je je vrienden over dit boek vertellen? (Wat zou je niet vertellen, om het plezier niet te bederven? Ken je iemand die dit zeker een goed boek zou vinden? Wat zou ik aan anderen moeten vertellen om hen te helpen besluiten om het wel of niet te lezen?)
- We hebben nu elkaars commentaar op dit boek gehoord. Ben jij verrast door iets wat iemand heeft gezegd?
- Nu je van alles over dit boek hebt gehoord en besproken, wat vind jij dan uiteindelijk voor jezelf het belangrijkste aan dit boek?
- Weet je iets over de schrijver, of over hoe dit verhaal tot stand kwam? Zou je daar meer over willen weten?

De speciale vragen

Speciale vragen gaan enkel over het specifieke boek dat de leerling heeft gelezen en vraagt verder door op enkele aspecten die kenmerkend zijn voor dat boek. Daarom is het ook belangrijk om deze vragen goed te selecteren en bekijken voor men aan een klasgesprek met dit type vragen begint, irrelevante vragen kunnen de leerlingen echter afschrikken. Enkele voorbeelden van specifieke vragen:

- Zijn er stukken in het verhaal die een langere periode beslaan, maar die snel worden verteld? Zijn er stukken die een heel korte periode beschrijven, maar die heel langzaam worden verteld?
- Waar vindt het verhaal plaats? (Maakt dat uit? Had het overal kunnen plaatsvinden?)
- Welk personage vind je het interessantst? (Welke personages vind je niet leuk? Zijn er personages die je doen denken aan mensen die je kent?)
- Is er een personage dat niet voorkomt in het verhaal, maar zonder wie het verhaal niet had kunnen plaatsvinden? (Waarom wordt dat personage niet genoemd?)
- Wie vertelt het verhaal? Hoe weet je dat? Is het een ik-figuur? (Wat vindt de verteller van de personages en van de gebeurtenissen?)
- Stel je voor dat jij de toeschouwer bent. Door wiens ogen zag je het verhaal? Zag je het verhaal door de ogen van een personage of ook door de ogen van andere personages?
- Heb je ook gelezen wat de personages denken of voelen? Of werd het verhaal verteld 'van buitenaf', zonder dat je weet wat iemand denkt of voelt?

3.3 Didactische tips

Boekpromotie: een boekenposter maken

Zoals ik eerder in dit hoofdstuk al aanhaalde, wil ik samen met de leerlingen van mijn leesgroepje een boekenposter maken, die we samen in de school kunnen ophangen. De leerlingen zullen eerst de korte inhoud van enkele boeken moeten opzoeken, zullen de kaft van het boek en informatie over de auteur moeten opzoeken en erbij plakken, ... Zo zijn de leerlingen zonder dat ze het echt beseffen ook bezig met hun eigen kennis van het literaire landschap van zichzelf en elkaar te verbreden. (Welke boeken zijn er? Van welke auteurs kan ik boeken lezen? Waarover gaan verschillende boeken? Er zijn verschillende genres, ...)

Alternatieve boekbespreking: een kringgesprek

Jan Van Coillie geeft in zijn boek *Leesbeesten en boekenfeesten (1999)* aan dat er een bepaalde volgorde is voor het maken van een boekbespreking.

1. inhoud
2. thema en motieven
3. tijd
4. ruimte
5. personages
6. vertelperspectief
7. opbouw
8. stijl en taal
9. spanning, humor en ontroering

Omdat het niet de bedoeling is om de leerlingen die meedoen aan dit projecten een enorme werklast te bezorgen en boekbesprekingen ook niet dé manier zijn om leerlingen aan te zetten tot lezen, ga ik de leerlingen geen boekbespreking laten maken. Wel wil ik met deze volgorde in het achterhoofd een kringgesprek houden met de leerlingen over een gelezen boek met de methode-Chambers.

Door de leerlingen vragen te stellen uit de volgorde Chambers, te beginnen met eenvoudige vragen, wil ik de vragen in zo'n volgorde stellen dat we uiteindelijk een overzicht krijgen van de verschillende elementen die in verhalen en boeken voorkomen om de leerlingen zo meer plezier te laten beleven tijdens het lezen.

Werken met strips, luister- en filmfragmenten

Door te werken met verschillende vormen van lezen (zoals strips, ...) wil ik de leerlingen leren dat er meer dan één verschillende manier is van lezen en ze op die manier warm maken voor het geschreven woord. Door te werken met filmfragmenten wil ik de literatuur meer aanschouwelijk maken voor de leerlingen. Door hen op deze manier te laten nadenken over verhaallijnen, vergelijkingen tussen verfilmingen en hun oorspronkelijk boekfragment laten maken en met hen praten over het belang van verfilmingen en het kennen van de oorspronkelijke literatuur.

Zoals eerder in dit hoofdstuk werd vermeld, is het belangrijk om leerling af en toe ook te laten luisteren naar literatuur.

3.4 Boekenzoeker.org

We moeten als leerkrachten onze leerlingen bekend maken met het literaire landschap. Hoe vind ik een goed boek dat bij me past? Wat wil ik lezen en waarom? Op deze vragen wil ik een antwoord geven aan de leerlingen met behulp van de boekenzoeker, een handig instrument voor jongeren als ze even niet meer weten wat te lezen.

Wat is de Boekenzoeker?

De Boekenzoeker is soort zoekmachine die ontwikkeld is door een samenwerking tussen de Nederlandse Taalunie, Stichting Lezen Nederland en Iedereen Leest! Ze zijn er namelijk van overtuigd dat er voor iedereen een goed boek te vinden is.

De Boekenzoeker is aangepast per leeftijdscategorie. Elke leeftijdscategorie heeft een top 10, een zoekfunctie per boek en een boekenzoeker.

Hoe werkt de Boekenzoeker?

Je gaat naar de website: *boekenzoeker.org*. Daar krijg je onderstaand startscherm te zien. Hier kan je kiezen uit de verschillende leeftijdscategorieën. Je kiest voor de leeftijdscategorie waar je een boek voor zoekt. Dat kan je eigen categorie zijn, maar ook die van je klas, vriend of vriendin, kleine broer of zus, ... Elke categorie heeft zijn eigen manier van werken

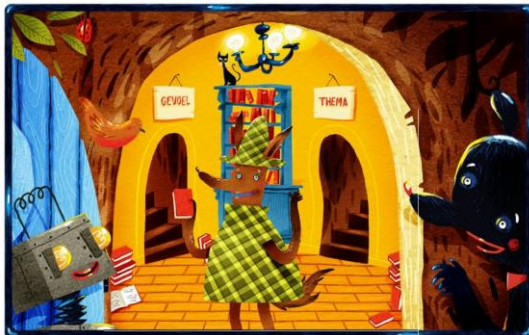

Categorie 0-8 jaar

Deze boekenzoeker kan je op drie verschillende manieren gebruiken. Je kan een boek zoeken op leeftijd, op genre of je kiest een thema waarrond je een boek zoekt. Deze boekenzoeker is er voornamelijk voor ouders en leerkrachten die een boek zoeken dat bij hun kind past.

Wanneer je op een thema, genre of leeftijds categorie klikt, krijg je steeds een lijst met suggesties. Elke suggestie is voorzien van een titel en de auteur, een afbeelding van de cover, de leeftijd waarvoor het boek geschreven is, de korte inhoud en enkele tags die verwijzen naar de thema's en genres waar het boek bij hoort.

Categorie 8-12 jaar

Deze boekenzoeker kan je al helemaal zelf gebruiken. Als eerste kies je of je een boek wil lezen rond een gevoel of rond een thema.

Deze thema's en gevoelens zijn steeds heel duidelijk uitgelegd in één woord, met een bijhorende prent.

Voor sommige thema's en gevoelens moet je nog eens kiezen, bij andere krijg je meteen een hele hoop suggesties van boeken die je kan lezen.

Elke suggestie is voorzien van een titel en de auteur, een afbeelding van de cover, de leeftijd waarvoor het boek geschreven is, een score op 10, de korte inhoud en enkele tags die verwijzen naar de thema's en genres

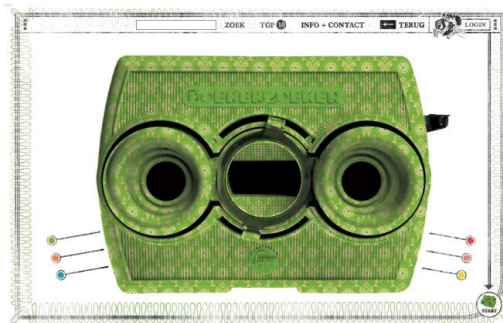
waar het boek bij hoort. Bij elk boek kan je kiezen of je een citaat wilt zien of niet. Voor elk boek kan je ook nog de keuze maken of je ook een score op 10 wilt geven, een reactie wilt plaatsen, het wilt aanraden aan een vriend of vriendin of

het op je lijstje zetten om later zelf te lezen.

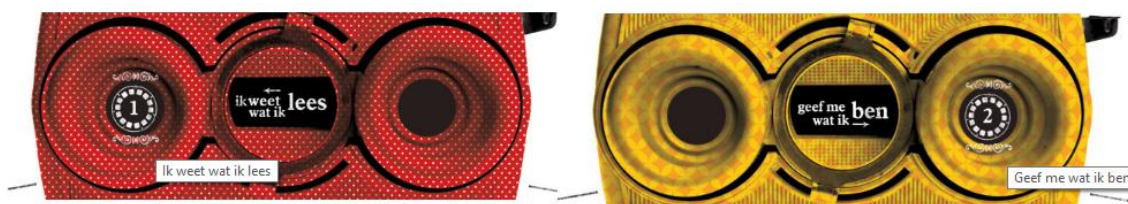

Categorie 12-15 jaar

Hiernaast vind je een afbeelding van de boekenzoeker voor 12-15 jarigen. Deze kan je door middel van de bolletjes opzij een leuke kleur geven. Ik koos voor groen. Nu kan je verschillende dingen doen. Je kan gewoon op zoek gaan naar de korte inhoud van een boek waarvan je de titel al hebt, maar je kan ook de 'top 10' van best beoordeelde boeken van de website voor jouw leeftijdscategorie bekijken. Het belangrijkste van allemaal is echter de boekenzoeker op zich.

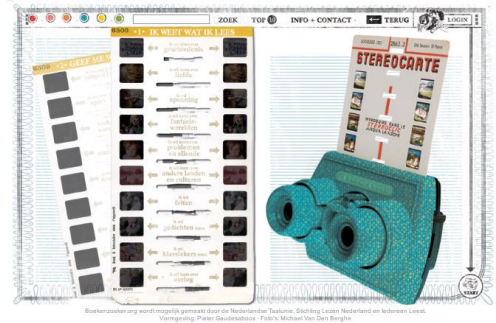

Door op de ogen van de viewmaster te gaan staan, kan je kiezen tussen twee opties. 'Ik weet wat ik lees' of 'Geef me wat ik ben'.

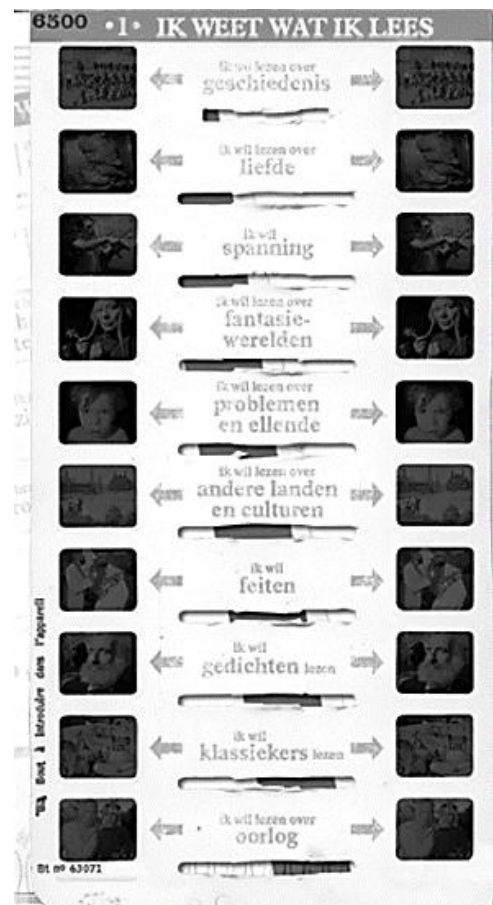
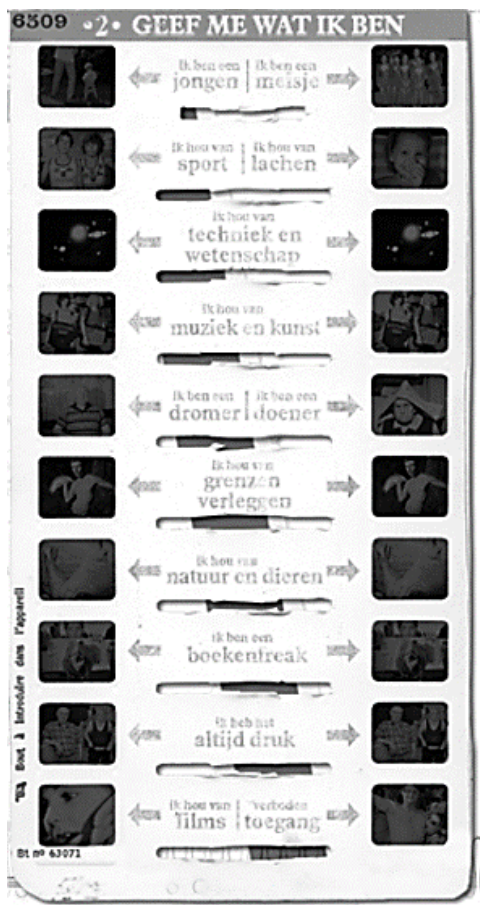

Als je op 'Ik weet wat ik lees' klikt, dan krijg je dit scherm. Hier kan je kiezen tussen verschillende categorieën. Wil je een boek lezen met gedichten erin? Lees je liever over de liefde? Kies je voor feiten, gedichten of klassiekers? Of verdiep jij je liever in andere landen en culturen of net een fantasiewereld? Alles is mogelijk.

Je kan er echter ook voor kiezen om te klikken op 'Geef me wat ik ben'. Dan krijg je hetzelfde scherm, maar krijg je andere keuzes. Wil je graag een typisch jongensboek lezen? Hou je van kunst en muziek? Lach je graag of hou je van sport? Ben jij een echte boekenfreak of heb je het altijd druk? Deze boekenzoeker heeft vast wat je zoekt! Of durf jij te klikken op 'Verboden toegang'?

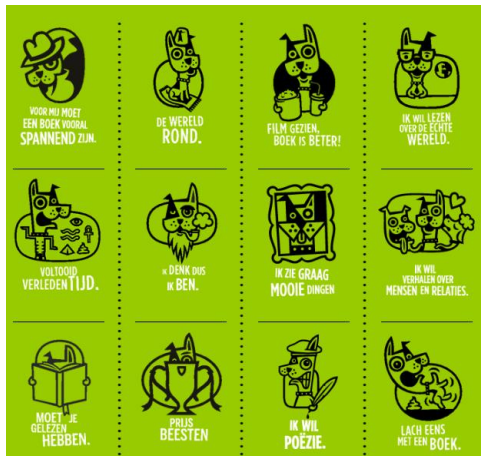

Categorie 15-18 jaar

Deze boekenzoeker toont veel gelijkenissen met de boekenzoeker voor de categorie 8-12 jaar. Eerst geef je aan of je vaak, soms of nooit lees. Afhankelijk van je keuze, krijg je een startscherm met allerlei opties over je interesses of leesgewoonten. Je kiest een van de categorieën en vaak krijg je daarna nog de keuzes tussen verschillende kleinere opties.

Daarna krijg je een lijst met boekensuggesties. Bij elke suggestie krijg je een boek, waarvan je de korte inhoud, de cover en een score op 10 krijgt. Opnieuw krijg je de optie om zelf een review te schrijven of een score op 10 te geven. Als je je inlogt, kan je de boeken ook toevoegen aan een persoonlijke boekenlijst.

Gebruik in Suriname

Op dit instrument zou het mogelijk zijn op te merken dat er weinig tot geen Surinaamse jeugdliteratuur is opgenomen in de boekenlijsten op boekenzoeker.org. Zoals eerder vermeld in dit onderzoeksproject, zijn er echter zeer weinig Surinaamse jeugdauteurs en echt jeugdliteratuur van Surinaamse oorsprong. Daarom is dit instrument zeker ook bruikbaar in mijn lessenreeks. Toch blijft het belangrijk om in het achterhoofd te houden deze Surinaamse auteurs op een andere manier aan te reiken.

3.5 Differentiatie tijdens de sessies: luisterpuntboeken

Tijdens de sessies is het belangrijk om oog te hebben voor al dan niet gediagnosticeerde leerproblemen. Een van de leerproblemen waar we als leerkracht Nederlands het meeste mee in aanraking komen is dyslexie. Daarom heb ik, in samenwerking met Luisterpunt, besloten om tijdens deze sessies te werken met Daisy-boeken.

Daisy-boeken zijn luisterboeken die je kan uitlenen bij Luisterpunt. Deze organisatie heeft een zeer grote collectie jeugdboeken omgezet in luisterboeken. Deze kan je als leerkracht of als leerling met een attest van dyslexie gratis ontlenen. Je kan als leerkracht zelfs je eigen luisterpuntbibliotheek openen voor je leerlingen met leesproblemen. Op hun website, www.ikhaatlezen.be lezen we dat veel leerlingen erg gebaat zijn bij het gebruik van deze software. Het is namelijk zo dat het voor leerlingen met dyslexie vooral het lezen zelf een grote drempel is en niet het lezen op zich. Door deze luisterboeken gratis aan te bieden, kunnen ook deze leerlingen genieten van verhalen en zijn ze meer gemotiveerd om te lezen. Deze wil ik dan ook gebruiken en verder testen tijdens de sessies.

4 BESPREKING VAN DE DOELGROEP

De groep leerlingen die ik zal begeleiden tijdens mijn onderzoeksproject, is een groep leerlingen uit de verschillende klassen van het tweede jaar op het Arthur Alex Hoogendoorn Atheneum in Paramaribo. Ik bespreek eerst uitgebreid de school en daarna kort de groep leerlingen die ik zal begeleiden. In hoofdstuk 6 vindt u een uitgebreid verslag met de beginsituatie van de individuele leerlingen en hun progressie.

4.1 Bespreking van de school

Tijdens mijn stage in Paramaribo, Suriname gaf ik les in het Arthur Alex Hoogendoorn atheneum. Deze school is een particuliere VWO-school in het zuiden van Paramaribo.

Deze school is een particuliere school. De ouders van de leerlingen betalen dus elke maand een grote som inschrijvingsgeld om hun kinderen onderwijs te laten volgen op het atheneum. In het schooljaar 2015-2016 bedroeg dit inschrijvingsgeld 475 SRD per maand. Door de wisselvallige wisselkoers, is het moeilijk hier een bedrag in euro op te plakken, maar het gaat hier over een bedrag rond 80 euro. Ter vergelijking, een leerkracht in Suriname verdient ongeveer 2.500 SRD, een 400 euro per maand.

Door het hoge inschrijvingsbedrag is het een zeer speciaal publiek. Aan de ene kant zijn de meeste leerlingen erg gemotiveerd om goede punten te halen, maar aan de andere kant voelen ze zich vaak superieur tegenover leerlingen van andere scholen omdat zij betalen voor hun onderwijs. Ook tegenover leerkrachten durven de leerlingen zich wel eens superieur te gedragen omdat ze het gevoel hebben dat ze deze rechtstreeks betalen. Dit is echter geen probleem waar ik zelf mee in aanraking ben gekomen tijdens mijn stage op het atheneum.

De leerlingen zijn grotendeels kinderen van hoogopgeleide Surinamers, diplomaten en Nederlanders. De meeste leerlingen spreken thuis dan ook Nederlands, terwijl de overgrote meerderheid van de Surinaamse jongeren thuis Sranan Tongo of Sarmacaans spreken. Sranan Tongo is een soort mengtaal van verschillende talen die de mensen in Paramaribo vaak spreken. Sarmacaans is de taal van de bewoners in het binnenland, die in de dorpen aan de rivier wonen.

Deze school is een particuliere school en is dus niet in handen van de staat. De raad van bestuur kan hier zelf de structuur van het onderwijs bepalen. Het atheneum volgt dan ook niet het normale schoolsysteem van Suriname, maar het Nederlandse systeem. Deze leerlingen kunnen dus, in tegenstelling tot de meeste Surinaamse leerlingen, van hun twaalfde tot hun achttiende les volgen op deze school. De leerlingen zijn opgedeeld in klassen van 23 of 24 leerlingen.

Deze leerlingen krijgen in de onderbouw (het eerste tot het derde jaar) een algemene opleiding. Ze volgen Frans, Spaans, Nederlands, Engels, wiskunde, wetenschappen, lichamelijke opvoeding,... . In de bovenbouw (het vierde tot het zesde jaar) krijgen de leerlingen meer opties. Zo mogen ze grotendeels hun eigen traject samenstellen.

De leerlingen kiezen vanaf het vierde jaar voor de a- of de b-richting. De a-klassen hebben meer uren wiskunde, de b-richting heeft dan weer meer talen en economie. Naast de vakken Engels en Nederlands die verplicht zijn, stellen de leerlingen in het vijfde jaar hun eigen traject samen. Hiervoor kiezen ze vijf vakken uit een groot aanbod aan vakken (Frans, Duits, Spaans, geschiedenis, aardrijkskunde, sociologie, economie I, economie II, wiskunde Q, wiskunde I, wiskunde II, natuurkunde, scheikunde en biologie.) waarvoor ze eindexamen kunnen doen. Deze vakken zijn bepalend voor de richting waarin ze op de hogeschool of universiteit verder willen studeren.

Verplichte vakken

- Engels
- Nederlands

Vijf keuzevakken uit volgende lijst

- Frans
- Duits
- Spaans
- geschiedenis
- aardrijkskunde
- economie I
- economie II
- wiskunde Q
- wiskunde I
- wiskunde II
- natuurkunde
- scheikunde
- biologie

Deze school ligt in een goede buurt in het Zuiden van Paramaribo. Aangezien de school buiten het centrum ligt en er niet veel verkeer is in deze straat, is de omgeving erg rustig.

De klaslokalen zijn redelijk groot en hebben genoeg banken en stoelen voor alle leerlingen. De klassen zijn meestal zo georganiseerd dat de leerlingen in rijen per twee zitten. De lokalen zijn uitgerust met een krijtbord. Krijt is er steeds beschikbaar in het secretariaat van de school. De school heeft geen glas in de ramen, maar is enkel uitgerust met dievenijzers.

Deze school heeft over het algemeen meer middelen dan staatsscholen, er is dus een computerlokaal en kopieën nemen is er mogelijk, iets wat in veel MULO-scholen niet het geval is. Een MULO-school is een publieke school voor leerlingen van 12 tot 16 jaar in Suriname, daarna gaan ze naar de middelbare school. Het is dus een soort middenschool. Deze school heeft ook een schoolbibliotheek die grotendeels bestaat uit leesboeken die gedoneerd zijn vanuit Nederland, de overgrote meerderheid van boeken zijn dus werken die enkele jaren geleden bij ons erg populair waren. Het gaat hier bijvoorbeeld over de oudere werken van Carry Slee, J.K. Rowling, ...

De schoolbibliotheek heeft wel een grote hoeveelheid werken, dus er is zeker een groot aanbod beschikbaar voor de leerlingen om te ontlenen.

Aangezien het in Paramaribo zo warm is, hebben de klaslokalen geen ramen, maar zijn ze enkel uitgerust met dievenijzers. Veel klassen grenzen of aan de speelplaats, waardoor de aandacht snel verzwakt.

De school begint elke ochtend om 7u00 en loopt voor de onderbouw (eerste tot derde jaar) tot 13u00 en voor de bovenbouw (vierde tot zesde jaar) tot 13u45. De lessen duren er 45 minuten. De leerkrachten hebben er elk hun eigen lokaal, waardoor het de leerlingen zijn die de verplaatsing moeten maken en niet de leerkrachten. De leerlingen aan wie ik les zal geven, zullen woensdagmiddag tijdens het achtste uur op school blijven.

Het doel van deze school is om leerlingen op te leiden die klaar zijn voor een universitaire studie in Nederland en/of Suriname. Van de zestig leerlingen die jaarlijks afstuderen, gaan er elk jaar een tiental naar Nederland om daar een universitaire studie te volgen.

Deze school zet hoog in op schoolse prestaties en is al vier jaar op rij de school in Paramaribo met het hoogste slagingspercentage op de eindexamens. Het niveau van het onderwijs is er dus redelijk hoog in vergelijking met andere Surinaamse middelbare scholen.

De school vindt individuele prestaties van de leerlingen dan ook erg belangrijk, de leerlingen die het hoogste slagingspercentage halen in hun eindexamens worden op de speelplaats met hun foto uitgehangen. De leerlingen vinden resultaten dan ook erg belangrijk, dit is duidelijk merkbaar wanneer er in de klas toetsen worden afgenomen.

Het Arthur Alex Hoogendoorn Atheneum vat zijn visie samen als volgt: "De leerling haalt het beste uit zichzelf op het gebied van kennis, vaardigheden en persoonlijke groei".

Niet alleen zetten ze hoog in op de resultaten van de leerlingen, ook vinden ze het belangrijk dat de leerlingen die afstuderen in staat zijn om hun eigen keuzes te maken en verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leerproces. Er is veel ruimte voor creativiteit en eigen inbreng van de verschillende leerlingen. De leerlingen hebben dan ook het gevoel dat ze steeds behandeld worden met veel respect en veel kansen krijgen, er is ook steeds iemand die naar hen wil luisteren.

De school wil een veilige leeromgeving creëren, waarin iedereen respect heeft voor elkaar en gemaakte afspraken naleeft.

4.2 Bespreking van de groep leerlingen

De leerlingen die ik gedurende zes lessen zal begeleiden, zijn allemaal leerlingen uit het tweede jaar van het atheneum. Ze krijgen allemaal Nederlands van juf Sno, een gezellige Surinaamse dame die zeer veel respect krijgt van haar leerlingen.

Aangezien de leerlingen een Nederlands handboek hebben en de verplichte jeugdboeken van de school ook allemaal vanuit Nederland of België komen, zijn de leerlingen het gewoon om literatuur vanuit Nederland te lezen. Vanuit de vragenlijst die de leerlingen in het begin van de sessies moesten invullen, blijkt ook dat de leerlingen vaak de Nederlandse nationaliteit hebben. Veel leerlingen zijn ook al in Nederland geweest, het zal volgens mij dus ook geen probleem zijn om voornamelijk Nederlandse en internationale jeugdliteratuur te gebruiken in de sessies.

De groep is een gemotiveerde groep leerlingen die mindere resultaten halen voor de onderdelen tekst en literatuur tijdens de lessen Nederlands. Sommigen zijn gestuurd door juf Sno, anderen komen vrijwillig.

5 OVERZICHT VAN DE GEGEVEN LESSEN

Voor deze lessen wordt gebruikgemaakt van een werkbundel, zie bijlage 2. Voor een reflectie en aanpassing per les, zie hoofdstuk 6. Voor een herwerkt en definitief resultaat van de volledige werkbundel, zie hoofdstuk 8.

5.1 Les 1 – woensdag 17 februari

Tijdens deze les is het voornamelijk de bedoeling om een veilige lees- en leeromgeving te creëren. De leerkracht en leerlingen leren elkaar kennen door een klasgesprek te houden over de voorkeur voor genre en jeugdliteratuur.

De leerlingen vullen een invullijst in over hun interesses, hobby's, ... (zie werkbundel, bijlage 2).

5.1.1 Doelstellingen

- De leerkracht en leerlingen leren elkaar kennen.
- De leerlingen kunnen zich aan elkaar voorstellen.
- De leerlingen kunnen hun voorkeur voor genre verwoorden.
- De leerlingen kunnen verwoorden waarom ze niet graag lezen en wat ze er moeilijk aan vinden.
- De leerlingen tonen zin voor samenwerking.

5.1.2 Opbouw van de les

Inleiding (5')

De leerkracht begint deze les met zichzelf en het project voor te stellen. Ze legt uit dat we gedurende zes sessies van 45 minuten rond literatuur zullen werken.

KERN

Leerkracht en leerlingen leren elkaar kennen (20')

De leerkracht vraagt de leerlingen om zichzelf voor te stellen. Dit doen ze aan de hand van een vragenlijst die ze hebben ingevuld.

- De leerlingen stellen zichzelf voor (naam, klas, hobby's, ...)
- De leerkracht vraagt naar de favoriete auteurs en boeken van de leerlingen.
- De leerlingen vullen een vragenlijst in die door de leerkracht gebruikt wordt als leidraad voor de komende sessies. (zie bijlage 2)
- De leerlingen zoeken onderling naar iemand die zoveel mogelijk keuzes uit de laatste vraag gemeenschappelijk heeft. Het gaat hier zowel om boeken die de leerlingen niet graag lezen als boeken die leerlingen wel interesseren.

Joyce Pool, *Kamp in de jungle* (20')

- Leerkracht en leerlingen bekijken samen de boekenfiche van het boek *Kamp in de jungle* door Joyce Pool.
  - De leerkracht moedigt de leerlingen aan om naar de cover van het boek te kijken.
  - De leerkracht stelt volgende vragen:
    - Spreekt de cover jullie aan?
    - Waarover zou het boek gaan, denken jullie?
    - Waarom denk je dat?
    - Zouden jullie het boek willen lezen, als je enkel naar de cover en de titel kijkt?
- De leerkracht geeft de leerlingen tijd om de boekenfiche te lezen.
- De leerkracht stelt volgende vragen:
  - Zouden jullie het boek willen lezen? Waarom wel, waarom niet?
  - Waar speelt het grootste deel van het boek zich af?
  - Wie is het hoofdpersonage van het verhaal?
  - Wat is de Jodensavanne?
  - Ben je daar al eens geweest?

- Afhankelijk van hoeveel tijd er over is, beginnen de leerlingen alvast het tekstfragment van *Kamp in de jungle* te lezen. De leerkracht vraagt de leerlingen om achteraf te verwoorden wat ze leuk of niet leuk vinden aan het verhaal.

Slot

- De leerkracht vraagt de leerlingen om het fragment te lezen tegen volgende week en zegt dat tegen de leerlingen.

5.2 Les 2 – woensdag 24 februari

5.2.1 Doelstellingen

- De leerlingen kunnen zich een persoonlijk oordeel vormen over een gelezen fragment en dat oordeel beargumenteren.
- De leerlingen kunnen fictieteksten voor hun niveau begrijpen.
- De leerlingen kunnen een boek- en een filmfragment met elkaar vergelijken.

5.2.2 Opbouw van de les

Inleiding (3')

- De leerkracht begroet de leerlingen.
- De leerkracht laat de leerlingen één woord kiezen waarmee zij het gelezen fragment het beste willen omschrijven. De leerlingen kiezen uit volgende woorden: blij, vrolijk, verrassend, ontspannend, vervelend, saai, beschrijvend, verdrietig, spannend, ...

KERN

Bespreking fragment Joyce Pool (20')

- Aan de hand van de gekozen woorden, begint de leerkracht de bespreking van het fragment. Ze vraagt de leerlingen wat ze goed en minder goed vonden aan het boek en vragen aan de leerkracht

Boek/filmvergelijking: *Harry Potter en de steen der wijzen* (20')

- De leerkracht laat de leerlingen op bord een spinschema maken rond het woord *magie*.
- De leerkracht laat de leerlingen een kort filmfragment zien uit *Harry Potter en de steen der wijzen*.
- De leerkracht leest het fragment voor dat overeenkomt met het filmfragment. De leerlingen krijgen ook de uitgeschreven versie. Vooraf vraagt de leerkracht de verschillen tussen het film- en boekfragment uit te schrijven.
- De leerkracht en leerlingen bespreken de verschillen tussen het boek en de film.

Slot (2')

- De leerkracht geeft de leerlingen de opdracht om hun favoriete boek mee te nemen naar de les. Ze zullen die les kort moeten vertellen waarover hun boek gaat en waarom het hun favoriete boek is.

5.3 Les 3 – woensdag 2 maart

5.3.1 Doelstellingen

- De leerlingen kunnen zich een persoonlijk oordeel vormen over een gelezen boek en dat oordeel beargumenteren.
- De leerlingen kunnen fictieteksten voor hun niveau begrijpen.
- De leerling kan met behulp van aangeboden hulpmiddelen, een boek zoeken dat bij hem past.

5.3.2 Opbouw van de les

Inleiding (5')

De leerlingen leggen hun favoriete boek op een tafel, de andere leerlingen moeten raden wie welk boek heeft meegenomen.

Kern

Boekpromotie (20')

- De leerlingen stellen hun favoriete boek voor en vertellen de klas waarom het hun favoriete boek is.
- De leerlingen raden telkens opnieuw van wie een boek is, de persoon van het boek stelt dan zijn boek voor.
- Na elke sessie volgt er een zeer kort feedbackmoment.

Boekenzoeker (20')

- De leerlingen en leerkracht gaan naar het computerlokaal. De leerkracht vertelt de leerlingen dat ze op zoek moeten gaan naar een boek dat ze met heel de klas willen lezen. Ze vertelt de leerlingen ook dat ze moeten terugdenken aan de eerste sessie waarbij de leerlingen hun favoriete soort boeken moesten aanduiden en dus ook breder moeten denken dan wat ze zelf willen lezen.

Slot (5')

- De leerkracht stelt het gekozen boek voor aan alle leerlingen.
- De leerkracht legt uit dat de leerlingen het boek zullen moeten lezen tegen de les na de paasvakantie.

- De leerkracht vraagt de leerlingen kort wat ze vinden van de website boekenzoeker.

5.4 Les 4 – woensdag 9 maart

5.4.1 Doelstellingen

- Leerlingen kunnen voor zichzelf een bewuste keuze maken over de jeugdliteratuur die ze willen lezen en verwerken.
- Leerlingen kunnen een verwerkingsopdracht maken bij een zelfgekozen leesfragment.

5.4.2 Opbouw van de les

Introductie (15')

- De leerkracht verwelkomt de leerlingen
- De leerkracht geeft de leerlingen een stapeltje covers van jeugdromans en een stapeltje titels.
- De leerlingen moeten in groepjes van 4 de titels van de boeken koppelen aan de covers.
- De leerlingen moeten daarna in datzelfde groepje een top 3 samenstellen van boeken die ze graag zouden lezen.

Kern (30')

De leerlingen krijgen nu van de leerkracht het volgende deel van hun werkbundel. Daarop staan allerlei boekenfiches (dat is een fiche met de cover, auteur en korte inhoud van een boek). Ze kiezen zelf een boek waarvan zij de literatuurfiche willen lezen. Op deze literatuurfiche staat steeds een kort fragment en een bijhorende creatieve verwerkingsopdracht.

Slot

- Deze les heeft geen slot omdat we volgende les met dezelfde activiteit verder gaan en we anders te veel tijd verliezen.

5.5 Les 5 – woensdag 16 maart

5.5.1 Doelstellingen

- Leerlingen kunnen voor zichzelf een bewuste keuze maken over de jeugdliteratuur die ze willen lezen en verwerken.
- Leerlingen kunnen een verwerkingsopdracht maken bij een zelfgekozen leesfragment.

5.5.2 Opbouw van de les

Introductie (5')

- De leerkracht verwelkomt de leerlingen en zegt hen dat ze naar de speelplaats gaan voor de volgende sessie, het klaslokaal is nog steeds open en bereikbaar.

Kern (30')

- De leerkracht vertelt de leerlingen dat ze hetzelfde zullen doen als tijdens de vorige sessie. De leerlingen krijgen tijd om fragmenten te kiezen en deze te verwerken. Dit mogen ze doen op de speelplaats of in het klaslokaal. De leerkracht kan vanop de speelplaats in het klaslokaal kijken en door het gebrek aan glas in de ramen ook communiceren met de leerlingen die binnen in de klas werken.
- De leerlingen lezen de verschillende boekenfiches (dat is een fiche met de cover, auteur en korte inhoud van een boek). Ze kiezen zelf een boek waarover zij de literatuurfiche (bijlage 4) willen lezen. Op deze literatuurfiche staat steeds een kort fragment en een bijhorende creatieve verwerkingsopdracht.

Slot (10')

- Jubel- en klaagmuur. De leerlingen krijgen een rood, een groen en een wit stuk krijt. Op een stuk van de speelplaats, schrijven de leerlingen alles wat ze niet goed vonden aan de twee laatste sessies in rood. In groen schrijven ze positieve zaken over de voorbije sessies. In het wit schrijven ze minstens één verbeterpunt.
- De leerkracht overloopt achteraf de verschillende antwoorden met de leerlingen.

5.6 Les 6 – woensdag 13 april

5.6.1 Doelstellingen

- Leerlingen kunnen aan de hand van gerichte vragen hun persoonlijke mening over een jeugdroman verwoorden en beargumenteren.
- Leerlingen kunnen een jeugdroman bespreken met leeftijdsgenoten, met behulp van gerichte vragen.
- Leerlingen kunnen betekenisaspecten in een jeugdroman zoeken, verwoorden en uitleggen aan leeftijdsgenoten.

5.6.2 Opbouw van de les

Tijdens deze les bespreken de leerkracht en de leerlingen de jeugdroman *Percy Jackson en de bliksemdief*. Deze hebben de leerlingen zelf gekozen en moest tegen deze sessie gelezen worden.

Inleiding

- De leerkracht verwelkomt de leerlingen.
- Wanneer de leerlingen binnenkomen staat er een tafel vol voorwerpen klaar. De voorwerpen kunnen allemaal, op een of andere manier gelinkt worden aan het boek dat de leerlingen gelezen hebben. De voorwerpen voor deze sessie en dit jeugdboek zijn: een kaars, een zonnebril, een penseel, een boek over Griekse mythen en sagen, een foto van een faun, een mes (= een zwaard), een vork (= drietand), parels, een bliksemschicht op een blad, een boek, een zwembroek, een kaars, een hoed, een speelgoedslang, een bril, een gsm en een flesje water.
- De leerlingen moeten allemaal een voorwerp kiezen dat hen het meeste aan het boek doet denken. De leerlingen staan daarna in een kring en vertellen om beurten welk voorwerp ze hebben gekozen en waarom.

Kern

De leerkracht en de leerlingen bespreken de roman *Percy Jackson en de bliksemdief* volgens de methode-Chambers. Meer uitleg over deze methode vindt u ook terug in hoofdstuk 3.

- De leerkracht stelt volgende vragen aan de leerlingen:
  - Wat vond je leuk, mooi of goed aan dit boek?
  - Wat vond je niet leuk aan dit boek?
  - Wat vond je moeilijk of onduidelijk?
  - Zag je een patroon of bepaalde verbanden?
- Het bord wordt ondertussen in vier kolommen verdeeld, de antwoorden van elke vraag van de verschillende leerlingen worden respectievelijk in de juiste kolom genoteerd. Met behulp van de 'Hoe weet je dat?'-vraag, bespreekt de leerkracht het boek verder.
- De leerkracht begeleidt de rest van de sessie door vragen te stellen, zie hoofdstuk 3.
- Als de leerlingen niets meer te vertellen hebben, laat de leerkracht de filmtrailer zien om het gesprek verder op gang te trekken.

Slot

- De leerlingen moeten hun mening over het boek vertellen. Hoe hoger in de klas ze zich bevinden, hoe beter ze het boek vinden. De leerlingen kunnen dus op stoelen of hun bank gaan staan, maar kunnen ook op de grond gaan liggen.

6 PROGRESSIE VAN DE LEERLINGEN

De bespreking van de leerlingen begint met een digitale versie van de invullijst die ze tijdens de eerste sessie moesten invullen. Daarna schetsen we kort hun beginsituatie na de eerste sessie, waarna we per leerling verder gaan met hun progressie tijdens en na de verschillende sessies.

6.1 Joshua De Meneges

Vragenlijst:

Geboortedatum: *6/11/2002*

Klas: *2B*

Hobby's: *zwemmen, gamen, fietsen*

Thuis taal: *Nederlands*

Nationaliteit: *Surinaams*

Favoriete boek: *Diary of a wimpy kid, Jeff Kinney*

Favoriete schrijver: *Jeff Kinney*

Favoriete film: *The fast and the furious*

Favoriete vak: *aardrijkskunde, natuurkunde*

Interesses: *technologie, YouTube*

Favoriete boeken: *detectives, oorlogsverhalen, stripboeken*

Minst favoriete boeken: *sprookjes, fantasieverhalen, avonturenromans*

Beginsituatie na de eerste sessie

Joshua is een stille leerling die tijd nodig zal hebben om los te komen. Zelf geeft hij aan dat hij meer wil werken rond literatuur omdat dit volgens hem te weinig aan bod komt in de lessen en hij hier niet genoeg over weet. Hoewel hij zeer afwachtend overkomt, geeft hij snuggere opmerkingen en lijkt hij goed in de groep te liggen. Vooral de drukkere jongens kijken vaak naar hem voor bevestiging.

Progressie na de verschillende sessies

Joshua heeft duidelijk verstand van literatuur, hij geeft doorheen de sessies vaak een mooie aanzet tot discussies en heeft oog voor detail wanneer we kijken naar teksten over literatuur. De progressie van Joshua is beperkt omdat hij al redelijk sterk was, maar hij heeft wel veel bijgeleerd over de verschillende soorten literaire genres en zijn interessevelden verbreed.

6.2 Khalil Helstone

Vragenlijst:

Geboortedatum: 22/2/2002

Klas: 2B

Hobby's: *basketbal, gamen*

Thuis taal: *Spaans en Nederlands*

Nationaliteit: *Surinaams*

Favoriete boek: *Kippenvel*

Favoriete schrijver: *R.L. Stone*

Favoriete film: *De Leeuwenkoning*

Favoriete vak: *wiskunde*

Interesses: *spelen*

Favoriete boeken: *detectives, geschiedenisverhalen, liefdesverhalen, humoristische verhalen*

Minst favoriete boeken: *dierenverhalen, gedichten, verhalen uit/over andere culturen*

Beginsituatie na de eerste sessie

Khalil volgt deze sessies omdat hij zeer slechte punten haalt voor Nederlands en dan vooral voor de onderdelen tekst en literatuur. Hij begrijpt zelden of nooit wat er staat en heeft moeite met de hoofdgedachte van teksten te achterhalen.

Hij volgt deze sessies omdat zijn leerkracht hem dit verplicht heeft en is daardoor iets minder gemotiveerd dan andere leerlingen, maar hij beseft wel dat hij zijn best moet doen.

Progressie na de verschillende sessies

Khalil is nog steeds erg zwak wanneer het op lezen en literatuur aankomt, toch is er bij hem een zeer duidelijke progressie zichtbaar. Hij geeft zelf aan dat hij nu veel beter een overzicht kan houden over wat er in de verschillende verhalen staat en dat hij nu veel meer een idee heeft van welke boeken hij kan en wil lezen.. Hoewel hij nog steeds voorkeur geeft aan videospelletjes, vindt hij lezen en de lessen literatuur wel heel wat leuker dan voor deze sessies begonnen.

6.3 Chafiq Fritsche

Vragenlijst:

Geboortedatum: 6/11/2002

Klas: 2B

Hobby's: *sport*

Thuis taal: *Nederlands*

Nationaliteit: *Nederlands*

Favoriete boek: *Afblijven, Carry Slee*

Favoriete schrijver: *Carry Slee*

Favoriete film: ..

Favoriete vak: *Wiskunde*

Interesses: *voetbal*

Favoriete boeken: *humoristische boeken, oorlogsverhalen, sprookjes, stripboeken*

Minst favoriete boeken: *sprookjes, gedichten*

Beginsituatie na de eerste sessie

Chafiq is een erg sterke leerling en doet het eigenlijk al heel goed voor Nederlands. Hij vindt lezen niet per se leuk, maar zeker niet erg om te doen. Hij is erg gemotiveerd en gelooft dat hij nog hogere cijfers kan halen voor het vak Nederlands, daarom volgt hij deze sessies.

Progressie na de verschillende sessies

Chafiq was al van aan het begin een van de meest sterkere leerlingen, hij heeft dus weinig echte progressie gemaakt als we het puur theoretisch bekijken. Wel was hij een echte aanwinst voor de sessies door zijn vrolijke karakter en zijn hulpvaardige karakter. Hij stond steeds klaar om minder sterke leerlingen bij te staan en te helpen.

Hij heeft wel boeken en verhalen gelezen die hij normaal niet zou lezen en zegt zelf dat de boekenzoeker een instrument is dat hij nog vaak zal gebruiken in de toekomst. Chafiq staat open voor veel nieuwe dingen en is een leuke leerling om in de klas te hebben.

6.4 Chévarro Young

Vragenlijst:

Geboortedatum: 22/10/2001

Klas: 2A

Hobby's: *gamen, basketbal, tekenen*

Thuis taal: *Nederlands*

Nationaliteit: *Nederlands*

Favoriete boek: *Sam Smith – De jacht op dokter Liu*

Favoriete schrijver: *Sam Smith*

Favoriete film: *The fast and the furious*

Favoriete vak: *gym*

Interesses: *auto's*

Favoriete boeken: *detectives, fantasieverhalen, humoristische boeken*

Minst favoriete boeken: *avonturenromans, computerboeken, indianen- en cowboyverhalen*

Beginsituatie na de eerste sessie

Bij Chévarro lukt lezen echt niet, hij begrijpt amper wat er staat, kan geen verbanden leggen tussen alinea's en heeft al moeite met het begrijpen van korte stukken tekst, boeken lezen is dus echt niet aan hem besteed.

Progressie na de verschillende sessies

Chévarro is een van de leerlingen die het meeste progressie heeft gemaakt tijdens deze sessies. Steeds vaker durfde hij zijn mening geven over bepaalde boeken en/of fragmenten. Hij was ook een van de leerlingen die het liefst vooruit wilde gaan en probeerde ook thuis meer te lezen om zo zijn vooruitgang te bespoedigen.

6.5 Zahra Kraag

Vragenlijst:

Geboortedatum: 1/07/2002

Klas: 2A

Hobby's: *nagels lakken*

Thuis taal: *Nederlands*

Nationaliteit: *Nederlands*

Favoriete boek: *Hoe overleef ik... - Francine Oomen*

Favoriete schrijver: *Francine Oomen*

Favoriete film: *Allegiant*

Favoriete vak: *Spaans*

Interesses: *planeten*

Favoriete boeken: *fantasieverhalen, sprookjes, stripboeken*

Minst favoriete boeken: *computerboeken, detectives, geschiedenisverhalen*

Beginsituatie na de eerste sessie

Zahra geeft aan dat ze teksten vaak niet begrijpt, waardoor ze niet gemotiveerd raakt om te lezen. Ook bij films en luisterboeken vindt ze het moeilijk om de verhaallijn te blijven volgen en is ze niet altijd geconcentreerd.

Progressie na de verschillende sessies

Zahra komt zeer vaak ongemotiveerd en ongeïnteresseerd over, daarom is het zeer moeilijk om haar progressie in te schatten. Hoewel ze steeds kan antwoorden op de sessies, is zij een van de minst gemotiveerde leerlingen. Haar antwoorden doen uitschijnen dat ze wel beter begrijpt waar teksten en verhalen over gaan, maar ik heb zeker niet het gevoel dat ze nu veel liever leest of meer uit zichzelf zal lezen.

6.6 Ariella Eriks

Vragenlijst:

Geboortedatum: 25/41/2002

Klas: 2A

Hobby's: *sporten, eten, tv kijken*

Thuis taal: *Nederlands*

Nationaliteit: *Nederlands*

Favoriete boek: *Een boek van Kippenvel*

Favoriete schrijver: *Carry Slee*

Favoriete film: *Clown*

Favoriete vak: *wiskunde*

Interesses: *proefjes bij scheikunde*

Favoriete boeken: *avonturenromans, detectives, fantasieverhalen*

Minst favoriete boeken: *computerboeken, geschiedenisverhalen, indianen- en cowboyverhalen*

Beginsituatie na de eerste sessie

Ariella leest niet per se slecht, maar vooral heel traag. Waardoor ze vaak de draad kwijtraakt bij verhalen. Ze wilt vooral sneller lezen, zodat ze meer en moeilijkere boeken kan lezen. Ariella is over het algemeen een pientere meid die wel veel progressie wil maken en die echt haar best doet tijdens de sessies.

Progressie na de verschillende sessies

Ariella is heel gemotiveerd en een van de leerlingen die het liefste leest, ook al gaat het bij haar vaak traag. Ze zegt zelf dat haar leestempo sterk gestegen is en dat ze nu ook beter weet welke boeken ze graag leest en welke niet.

6.7 Amber Hussain

Vragenlijst:

Geboortedatum: 14/06/2002

Klas: 2C

Hobby's: *gitaar spelen, series kijken*

Thuis taal: *Nederlands*

Nationaliteit: *Nederlands*

Favoriete boek: *Winteroorlog/geluksvinder*

Favoriete schrijver: *Carry Slee / Francine Oomen*

Favoriete film: *Avatar / The last airbender*

Favoriete vak: *wiskunde / gym*

Interesses: *diskjockeys*

Favoriete boeken: *avonturenromans, humoristische boeken, oorlogsverhalen*

Minst favoriete boeken: *boeken over maatschappelijke problemen, detectives, geschiedenisverhalen*

Beginsituatie na de eerste sessie

Amber is een leuke, vlotte leerling. Ze houdt erg van literatuur en wil daarom ook graag deel uitmaken van de sessies. Al snel valt op dat ze erg leergierig is en dat de andere leerlingen wel naar haar opkijken. Op organisatorisch vlak neemt ze dan ook vaak de leiding.

Progressie na de verschillende sessies

Amber trekt het niveau erg naar boven. Ze is een pientere leerling die moeilijke vragen durft stellen en haar medeleerlingen durft uitdagen. Ze denkt vaker verder en meer na dan haar medeleerlingen. Amber wil graag tonen dat ze sterk is, waardoor ze soms steken laat vallen door onopzettelijk te zijn. Na verloop van tijd probeert ze hier meer op te letten en heeft ze meer oog voor detail als ze leest. Ook haar concentratie tijdens het lezen gaat er erg op vooruit.

6.8 Nani Andeloe

Vragenlijst:

Geboortedatum: 6/11/2002

Klas: 2C

Hobby's: *gitaar spelen, series kijken*

Thuis taal: *Nederlands*

Nationaliteit: *Nederlands*

Favoriete boek: *Hoe overleeft Rosa in New York?*

Favoriete schrijver: *Francine Oomen, Carry Slee*

Favoriete film: *Deadpool, Harry Potter, Clueless*

Favoriete vak: *handenarbeid*

Interesses: *bands, muziek*

Favoriete boeken: *detectives, fantasieverhalen, oorlogsverhalen*

Minst favoriete boeken: *indianen- en cowboyverhalen, gedichten, computerboeken*

Beginsituatie na de eerste sessie

Nani komt over als een vlotte, zelfzekere leerling. Ze volgt deze sessies vooral omdat ze elke woensdag moet wachten op haar zus die langer les heeft en ze dus toch op school zit en ze dan beter haar tijd nuttig kan besteden. Ze geeft zelf aan dat ze niet denkt deze sessies nodig te hebben, maar dat ze het wel leuk vindt om met literatuur bezig te zijn en om nieuwe dingen te ontdekken.

Progressie na de verschillende sessies

Nani trekt samen met Amber het niveau erg naar boven. Ze stelt gerichte vragen en geeft duidelijke antwoorden. Ze is altijd bereid de rest van de klas te helpen, maar zal dit niet snel zelf aanbieden. Hoewel haar progressie omwille van het hoge startniveau beperkt is gebleven, heeft Nani wel nieuwe dingen geprobeerd en literatuur op een andere manier gelezen. Ze zegt zelf wel dat ze door deze sessies nieuwe dingen heeft durven proberen te lezen.

6.9 Joey van Brussel

Vragenlijst:

Geboortedatum: 19/9/2002

Klas: 2C

Hobby's: *zwemmen, gamen, fietsen*

Thuis taal: *Nederlands*

Nationaliteit: *Surinaams*

Favoriete boek: *Boy 7*

Favoriete schrijver: /

Favoriete film: *Batman vs. Superman*

Favoriete vak: *gym*

Interesses: *telefoon, sport*

Favoriete boeken: *humoristische boeken*

Minst favoriete boeken: *geschiedenisverhalen*

Beginsituatie na de eerste sessie

Joey is een beetje een grappenmaker. Hij wil wel zijn best doen, maar is zeer snel afgeleid en is voortdurend op zoek naar aandacht van zijn medestudenten. Hij haalt slechte punten voor Nederlands, maar heeft geen idee hoe dit komt. Door deze sessies hoopt hij dat zijn resultaten zullen verbeteren.

Progressie na de verschillende sessies

Naargelang de sessies vorderen, neemt Joey de sessies steeds serieuzer. Je merkt als leerkracht echt dat hij vooruit wil en zijn resultaten echt wil zien vooruitgaan. Hij krijgt steeds meer inzicht in de verhalen, maar beseft ook dat hij toch af en toe een boek zal moeten vastnemen als hij deze progressie wil blijven maken. Hij geeft zelf aan dat hij na deze sessies met de boekenzoeker boeken zal zoeken en hij wil proberen elke maand toch één boek uit te lezen. Joey's grootste hindernis is niet de leerstof op zich, maar zijn aandacht erbij houden. Zijn gedachten dwalen vaak af en hij is snel afgeleid door prikkels in zijn omgeving. Door in een rustige leesomgeving te gaan zitten, verbeterde dit al enorm, al zal hij nooit 200 blz op een dag kunnen uitlezen.

6.10 Eljon Relyveld

Vragenlijst:

Geboortedatum: 4/9/2002

Klas: 2C

Hobby's: *turnen, drummen, basketballen*

Thuis taal: *Nederlands*

Nationaliteit: *Surinaams*

Favoriete boek: *Geronimo Stilton*

Favoriete schrijver: /

Favoriete film: *The fast and the furious*

Favoriete vak: *wiskunde*

Interesses: *sporten*

Favoriete boeken: *stripboeken*

Minst favoriete boeken: *gedichten*

Beginsituatie na de eerste sessie

Eljon heeft vooral geen kennis van literatuur in het algemeen. Hij weet niet wat hij moet lezen, komt ongeïnteresseerd over en leest daarom maar gewoon niet. Daarom haalt hij ook geen goede punten voor Nederlands literatuur en tekst.

Progressie na de verschillende sessies

Eljon krijgt geleidelijk aan meer interesse voor literatuur omdat hij nu meer kennis heeft van het literaire landschap. Ook het feit dat zijn vrienden meedoen aan deze sessies, is voor Eljon een grote motivator om zelf ook zijn best te doen voor deze sessies. Eljon zegt zelf dat hij nu een idee heeft van wat hij kan lezen en daardoor ook sneller geneigd is om een boek vast te nemen.

6.11 Sanjeev Rhamit (2b)

Vragenlijst:

Geboortedatum: 4/11/2002

Klas: 2B

Hobby's: *gamen, tennis, viool, golf*

Thuis taal: *Nederlands*

Nationaliteit: *Nederlands*

Favoriete boek: *Diary of a wimpy kid, Jeff Kinney - Marvel*

Favoriete schrijver: *Jeff Kinney, J.K. Rowling*

Favoriete film: *White chicks*

Favoriete vak: /

Interesses: *technologie, YouTube*

Favoriete boeken: *fantasieverhalen, oorlogsverhalen, stripboeken*

Minst favoriete boeken: *gedichten, sprookjes*

Beginsituatie na de eerste sessie

Sanjeev is een vrolijke jongen die door zijn grappige opmerkingen de sfeer vaak lichter maakt. Hij vindt van zichzelf dat hij een redelijk niveau heeft als het op literatuur aankomt, maar moest toch aanwezig zijn op de sessies. Hij heeft vooral problemen met onderscheiden wat al dan niet belangrijk is voor het vervolg van het verhaal, aangezien hij bijna nooit leest, heeft hij hierdoor vaak problemen om verder te lezen waardoor hij al snel het lezen opgeeft. Hij heeft wel een goed idee van welk soort boeken hij graag leest en durft ook uit te komen voor zijn mening.

Progressie na de verschillende sessies

Sanjeev toont heel veel enthousiasme en bereidwilligheid tijdens de sessies. Zijn leestempo gaat sterk vooruit en hij kijkt verwonderd naar alle verschillende soorten jeugdliteratuur die er bestaan. Zijn enthousiasme werkt aanstekelijk voor de rest van de groep. Vooral over de boekenzoeker is Sanjeev heel enthousiast. Sanjeev blijft gemotiveerd en trekt daarin de leerlingen mee, vooral tijdens het spel waarbij de leerlingen de titels en de boeken moeten matchen is het overduidelijk Sanjeev die de sfeer erin houdt.

6.12 Derrick Pater

Vragenlijst:

Geboortedatum: 17/5/2001

Klas: 2B

Hobby's: *Tai kwan do, gitaar, tekenen*

Thuis taal: *Nederlands*

Nationaliteit: *Surinaams*

Favoriete boek: /

Favoriete schrijver: /

Favoriete film: *Deadpool*

Favoriete vak: *gym*

Interesses: *technologie, YouTube*

Favoriete boeken: *avonturenromans, fantasieverhalen, stripboeken*

Minst favoriete boeken: *gedichten, indianen- en cowboyverhalen*

Beginsituatie na de eerste sessie

Derrick leest helemaal niet graag en haalt bovendien zeer slechte punten voor literatuur. Hij is zeer ongemotiveerd, zijn dyslexie is volgens hem de oorzaak van zijn slechte resultaten voor Nederlands, maar hij geeft wel toe dat hij weinig of niet studeert voor het vak omdat het hem niet interesseert. Hij is niet in staat zijn favoriete boek en/of auteur te geven.

Progressie na de verschillende sessies

Derrick houdt zich erg afzijdig tijdens de verschillende sessies en toont weinig tot geen interesse in de aangeboden literatuur. Zijn presentatie van zijn boekpromotie is de zwakste van heel de klas. Hij lijkt tijdens de laatste sessie ook als enige van de klas het boek niet gelezen te hebben. Zijn verwerkingsopdrachten rond de tekstfragmenten in sessie 4 en 5 zijn echter wel goed gemaakt. We kunnen dus besluiten dat hij zeer veel potentieel toont en dat hij vooral een probleem heeft wanneer het op motivatie aankomt.

7 REFLECTIE OP DE SESSIES

In dit hoofdstuk reflecteer ik uitgebreid op de verschillende sessies die ik gegeven heb. Ik reflecteer eerst op het verloop van de sessie, daarna licht ik toe welke veranderingen ik wil aanbrengen en waarom.

7.1 De eerste sessie

Inleiding

Aangezien de leerlingen op voorhand door hun leerkracht werden ingelicht over de bedoeling van de sessies, hebben de leerlingen niet veel extra vragen. Ze tonen oprechte interesse in de leerkracht en stellen enkele vragen over de opleiding en het belang van dit onderzoeksproject binnen de opleiding.

Leerkracht en leerlingen leren elkaar kennen

De leerlingen tonen oprechte interesse in elkaar en vertellen enkele leuke dingen over zichzelf en tonen dat ze in staat zijn om respectvol naar elkaar te luisteren. De leerlingen lijken zichzelf te durven zijn in deze sessies en geven duidelijke en eerlijke antwoorden die ik of de leerlingen stellen.

De meeste leerlingen hebben duidelijk op voorhand de opdracht gekregen om na te denken over waarom ze deze sessies moeten volgen, aangezien de meesten zeer duidelijk kunnen aangeven waarom ze de sessies willen/moeten bijwonen. Sommigen geven aan dat ze hier uit vrije wil zijn, anderen zijn hier omdat hun leerkracht Nederlands hen dit verplicht heeft.

Deze groep heeft twee grote struikelblokken wanneer het over lezen gaat:

- De meeste leerlingen vinden lezen niet leuk en vinden geen boeken die hen interesseren. Ze kijken liever televisie of hangen met hun vrienden rond.
- Een andere groep leerlingen begrijpt over het algemeen niet goed wat ze lezen, waardoor ze het snel opgeven om een verhaal verder te lezen omdat ze na 50 bladzijden de draad kwijt zijn.

Het is dan ook belangrijk om extra aandacht te vestigen op deze twee struikelblokken van de leerlingen. De focus tijdens de sessies zal dus liggen op boekpromotie en inhoudelijke vragen over gelezen fragmenten.

De leerlingen vinden het leuk om een persoon te zoeken die zoveel mogelijk gemeenschappelijke antwoorden heeft op de laatste vraag, ik vraag hen ook om die persoon te onthouden, zodat ze na afloop van de sessies ook terug naar deze persoon kunnen gaan om te praten over jeugdliteratuur.

De vragenlijst

De leerlingen vinden het zeer moeilijk om de vragenlijst in te vullen, de termen die gebruikt worden om de boeken te omschrijven zijn niet duidelijk genoeg voor hen en vragen dus om vernieuwing. Het valt op dat veel leerlingen geen onderscheid maken tussen de auteur van hun favoriete boek en hun favoriete auteur in het algemeen. De leerlingen geven aan dat er te veel informatie op één bladzijde staat en persoonlijk vind ik dat de lay-out te weinig aansluit bij de lay-out van de rest van de werkbundel. Daarom heb ik besloten om de taal in de vragenlijst toegankelijker te maken en de lay-out aan te passen.

Toevoeging na afloop van alle sessies: Ik mis persoonlijk een algemene peiling naar wat de leerlingen lezen buiten echte verhalen en hoe vaak ze lezen. Ik vraag hen dit zelf wel tijdens de sessies, maar achteraf gezien is dit iets dat opgenomen had moeten worden in de vragenlijst die de leerlingen moeten invullen.

De werkbundel

Ik heb ervoor gekozen om de werkbundel nog uitgebreider te maken en al de verschillende werkvormen ook letterlijk aan te geven in de werkbundel. Op deze manier hebben de leerlingen een betere houvast en kunnen ze hier later op terugvallen. Aangezien de laatste activiteit van de kennismaking een echt succes was, sta ik ook hier langer bij stil in de werkbundel. De opzet hiervan is om de leerlingen aan te sporen om deze werkbundel ook effectief als werkinstrument te doen gebruiken als ze later niet meer weten wat ze willen lezen.

7.2 De tweede sessie

Inleiding

Tijdens de lessen Engels heb ik gemerkt dat de leerlingen in Suriname het vaak moeilijk vinden om zelf met begrippen te komen om een bepaald woord, gevoel, ... aan te linken. Daarom heb ik ervoor gekozen om de leerlingen al enkele basisbegrippen te geven om hun gevoelens over het gelezen fragment te helpen verwoorden. Dit was volgens mij een goede beslissing, want de leerlingen durven redelijk snel een woord kiezen. Toch duurt het even voordat de leerlingen echt loskomen en hun mening spontaan uiten.

Bespreking fragment Joyce Pool

Ik denk dat het een goed idee was om de leerlingen thuis een groot deel van de tekst te laten lezen, hierdoor verliezen we minder kostbare tijd in de les zelf en worden verschillen in leestempo al weggewerkt. Daarom wil ik zo weinig mogelijk momenten in de klas echt lezen, maar de leerlingen zoveel mogelijk tijd geven om zelf dingen te doen en bespreken in de lessen.

Het is me snel duidelijk dat er een groot verschil merkbaar is tussen bepaalde leerlingen. Zo zijn Amber en Nani bijvoorbeeld zeer sterke leerlingen, maar hebben sommige jongens (vooral Derrick en Khalil) het veel moeilijker met lezen en praten over literatuur, daarom wil ik in deze sessies ook proberen om differentiatie in te bouwen (vooral op tempo en interesse) om de leerlingen zoveel mogelijk leerkansen te geven. Zo denk ik dat de boekenzoeker die ik zal doen in een volgende sessie zeer nuttig zal zijn om te differentiëren op interesse en zullen de vierde en vijfde sessie een voorbeeld zijn van differentiatie op niveau.

De leerlingen zijn zeer geboeid door het fragment van Joyce Pool en vinden het echt leuk dat het een Surinaamse schrijfster is. Veel leerlingen geven aan het boek wel te willen lezen. Enkelen onder hen zijn zelfs al naar de Jodensavanne geweest.

Ik was zelf verbaasd dat de leerlingen Joyce Pool eigenlijk helemaal niet kennen en nog nooit iets van haar gelezen hadden, hoewel ze wel een van de meest bekende Surinaamse jeugdauteurs is.

Boek-/filmvergelijking *Harry Potter en de Steen der Wijzen*

De leerlingen vinden het fantastisch om te zoeken naar verschillen tussen het film- en het boekfragment. Hoewel ze in de les goed meewerken, lijkt het me toch handiger om de leerlingen plaats te geven om de verschillen te laten noteren in de werkbundel. Tijdens deze sessie werd dat al snel duidelijk. Daarom liet ik de leerlingen de verschillen in geel aanduiden in het fragment en de gelijkenissen in het groen. De leerlingen schreven dan commentaar in de kantlijn en dit was enorm handig tijdens de nabespreking van het fragment. Daarom heb ik dit ook opgenomen in de werkbundel

De leerlingen vinden het een uitdaging om in het korte fragment te zoeken naar verschillen en gelijkenissen en houden zelfs spontaan een competitie over wie het meeste voorbeelden kan vinden. De leerlingen zijn geboeid door het gekozen fragment en geven aan dat het leuk is om een film eens op een andere manier te bekijken.

Werkbundel

Om de zwakke leerlingen iets meer houvast te geven, heb ik meer vragen opgenomen in de werkbundel. Hier kunnen ze hun antwoorden dan opschrijven. Ik heb gemerkt dat sterkere leerlingen in Suriname geneigd zijn om uit zichzelf verder te werken, door meer vragen op te schrijven, houden zij zich dus langer bezig met het onderwerp waar het tijdens die les over gaat en zijn ze minder geneigd om af te dwalen.

Ik heb ook besloten om de fragmenten telkens op een nieuwe bladzijde te laten beginnen, dit geeft meer houvast en duidelijkheid voor de leerlingen. Ook heb ik de werkbundel opgevrolijkt met enkele leuke afbeeldingen, wat het voor de leerlingen allemaal iets aantrekkelijker maakt.

7.3 De derde sessie

Inleiding

Aangezien mijn instructies de vorige les niet duidelijk genoeg waren en veertienjarigen geen talenten blijken te zijn in het verborgen houden van bepaalde informatie, gaat de opzet van de inleiding een beetje verloren. De meeste leerlingen weten na een dag op school al wie welk boek heeft meegenomen. Toch vinden ze het leuk om zelf op een leuke manier de volgorde te bepalen. Deze inleiding kan dus beter tijdens de tweede sessie toegelicht worden, zodat de leerlingen meer gemotiveerd zijn om hun boekkeuze geheim te houden.

Boekpromotie

De leerlingen vinden de boekpromotie leuk om naar te luisteren, maar vinden het wel een uitdaging om zelf voor de klas een boek voor te stellen. Aangezien de leerlingen wel goed aan elkaar hangen als groep ondertussen, tonen ze wel veel respect voor elkaar en durven ze opbouwende kritiek te geven en stellen ze interessante vragen aan de leerling die zijn boek voorstelt.

Boekenzoeker

De boekenzoeker is een onverdeeld succes. De leerlingen vinden het in de eerste plaats al een enorme belevenis om een keer in een computerlokaal les te krijgen (een uitzondering in Suriname) en zijn zeer geboeid door de mogelijkheden van de app. Ze vinden het een uitdaging om een boek te zoeken dat de hele klas leuk zal vinden en durven ook met elkaar te overleggen over de boekkeuze.

Veel leerlingen geven dan ook aan om de applicatie thuis zelf ook te gebruiken wanneer ze op zoek gaan naar boeken die ze willen/moeten lezen. Uiteindelijk beslissen de leerlingen om het boek *Percy Jackson en de bliksemdief* te lezen. De meerderheid van de leerlingen had in het begin al aangegeven de voorkeur te geven aan fantasie- of/ en avonturenhalen en dan is dit boek naar mijn mening inderdaad een goede keuze.

Slot

De boekenzoeker is zeker een zeer handig instrument om te gebruiken tijdens deze sessies. Hierdoor kunnen de leerlingen immers door makkelijk te beantwoorden vragen, een boek zoeken dat bij hen past. Toch is deze les soms te weinig uitdagend voor de leerlingen.

Door de strakke timing van de les, gebeurt de slotfase in sneltreintempo en moeten we haastig afronden. De les verloopt soms wat rommelig. Met een kleinere groep en de presentaties in een computerlokaal zou deze les volgens mij meer gestructureerd verlopen.

7.4 De vierde en vijfde sessie

Aangezien deze sessies erg op elkaar lijken, lijkt het me inhoudelijk gezien beter om deze sessies als een geheel te bespreken.

7.4.1 Reflectie

Introductie

De leerlingen vinden het spel erg leuk en ik merkte dat ze tijdens het spel ook echt aan het overleggen waren welke boeken ze al dan niet wilden lezen en welke covers er aantrekkelijk uitzagen. Het was ook grappig om te zien hoe hun mening achteraf werd bijgesteld nadat ze de korte inhoud van de verschillende boeken konden lezen.

Literatuurfiches

Ik ben van mening dat het idee achter deze literatuurfiches zeer goed is. De leerlingen zijn gemotiveerd om te lezen omdat ze zelf het boek kunnen kiezen en ze vinden het fijn dat de opdrachten zo afwisselend zijn. Enkele leerlingen willen zelfs het volledige boek lezen van een literatuurfiche die zij gemaakt hebben.

Tijdens de vijfde sessie werd het echter duidelijk dat een half uur meer dan genoeg is voor de leerlingen om te werken rond de literatuurfiches. Ze hebben de boeken die zij het meest interessant vinden er al uitgehaald en hebben al enkele literatuurfiches gedaan. Ze verliezen hun concentratie en zijn minder geïnteresseerd. In de reflectiefase geven de meeste leerlingen zelf ook aan dat er teveel tijd besteed werd aan de literatuurfiches. Daarom heb ik ervoor geopteerd om de sessies aan te passen naar een meer gevarieerdere indeling. (zie 1.4.2.)

Jubel- en klaagmuur

Het idee met het krijt op de speelplaats is zeker een leuk idee en wordt door de leerlingen enthousiast onthaald. Het vraagt echter heel veel tijd om boodschappen op de grond te schrijven en mis ik als leerkracht een overzicht over de gemaakte opmerkingen. Daarom zou ik er toch voor opteren om de jubel- en klaagmuur met post-it's uit te werken.

7.4.2 Alternatieve indeling voor deze sessies

Aangezien deze sessies toch langdradig werden, maar ik de verschillende elementen wel graag zou behouden, lijkt het me nuttiger om deze sessies anders in te delen. Daarom heb ik de sessie als volgt aangepast:

SESSIE 4

- Huiswerk na sessie 3: lezen van het kortverhaal 'De Verzameling', door Patrick Lagrou.

Inleiding (10')

Stellingenspel, de leerlingen beantwoorden enkele vragen over het kortverhaal met juist of fout/waar of niet waar/eens of niet mee eens met behulp van groene en rode kaartjes.

- Ik vond het kortverhaal spannend.
- Ik vond het kortverhaal leuk om te lezen.
- Ik vond het kortverhaal moeilijk.
- Mijn favoriete personage is Karel.
- Ik wil meer lezen van deze schrijver.

KERN

Bespreking Kortverhaal

De leerlingen bespreken het fragment aan de hand van de vorige stellingen. Daarna bespreken de leerlingen het fragment. De leerkracht bespreekt het fragment aan de hand van de methode-Chambers.

De leerlingen ontwerpen nadien een afbeelding die het verhaal illustreert in de daarvoor voorziene kader.

AFSLUITER

De leerkracht geeft de leerlingen een stapeltje covers van jeugdromans en een stapeltje titels. De leerlingen moeten in groepjes van 4 de titels van de boeken koppelen aan de covers. De leerlingen moeten daarna in datzelfde groepje een top 3 samenstellen van boeken die ze graag zouden lezen.

SESSIE 5: blijft hetzelfde

Ik heb voor deze indeling gekozen omdat het bekijken van de literatuurfiches voor de leerlingen op momenten te langdradig werd. Toch is het belangrijk om deze literatuurfiches in te leiden en af te sluiten. Daarom heb ik gekozen om het spel te bewaren en naar sessie 4 te verschuiven.

De vrijgemaakte tijd wordt opgevuld door de bespreking van een kortverhaal. Nadat alle sessies achter de rug waren, werd het me immers duidelijk dat het bespreken van de jeugdroman de meest nuttige sessie was van allemaal. Daarom wil ik meer ruimte maken voor de bespreking van verhalen in deze lessenreeks, voor de leerlingen lijkt het me echter nuttiger om een afgerond verhaal te bespreken en hen nog een boek laten lezen lijkt me te veel van het goede, daarom opteerde ik voor een kortverhaal.

7.5 De zesde sessie

Inleiding

Ik had in België deze werkvorm reeds uitgetest tijdens een Engelse proefles en toen was dit een echt succes. De leerlingen vonden deze activiteit leuk om te doen, maar het hielp hen ook om te beginnen praten over literatuur. Ook in deze context vonden de leerlingen de voorwerpen zeer leuk. Ook tijdens de eigenlijke bespreking was het voor mij als leerkracht handig om terug te refereren aan de voorbeelden die de leerlingen gaven rond de voorwerpen of om vragen rond de voorwerpen te stellen.

Kern

De bespreking van de gelezen jeugdroman met de methode-Chambers verliep zeer vlot. Een groot nadeel was echter dat we veel te weinig tijd hadden om het boek uitgebreid te bespreken. De leerlingen voelen zich ondertussen echt goed in de groep en hadden zeer veel te vertellen en durfden ook echt tegen elkaar ingaan. Wat voor mij zeer leuk en boeiend was als leerkracht. Toch is 45 minuten echt veel te kort. Daarom zou ik er zeker voor opteren om deze sessie dubbel zo lang te laten duren. Op die manier is er op het einde ook nog wat tijd om uitgebreider te reflecteren, want hier was niet meer zoveel tijd voor tijdens mijn bespreking.

Hoewel ik normaal gezien tijdens zo'n soort sessie niet geneigd ben om veel te noteren op het bord, heb ik dat nu wel gedaan om de methode-Chambers goed te volgen en ik merk wel dat de leerlingen daar echt heel veel aan hebben. Ze durven dingen aan te duiden op het bord, kunnen zelf dingen bij noteren en wanneer de discussie op een bepaald moment even vastloopt, kunnen we daar inspiratie uit halen. Ik vind het wel jammer dat je als leerkracht een soort afstand creëert door veel aan het bord te staan en niet mee in een kring kunt gaan zitten met de leerlingen.

Slot

Het slot verloopt zeer snel omdat we een beetje te lang stilstaan bij de eigenlijke bespreking. Toch is deze werkvorm een leuke manier om een overzicht te krijgen van wat de leerlingen denken.

7.6 Algemene reflectie

Na afloop van alle sessies, kan ik volgende dingen besluiten:

- Voor de leerlingen is het vooral belangrijk dat de sessies in een veilige en beschermde klassfeer kunnen plaatsvinden. Om progressie te boeken is namelijk erg belangrijk dat de leerlingen alles kunnen en durven zeggen tijdens deze sessies.
- Als leerkracht is het belangrijk om altijd en overal een overzicht te houden op de verschillende zaken die tijdens de sessies gebeuren, het is dan ook belangrijk om de verschillende sessies overzichtelijk te houden. Aangezien ik het hier vaak moeilijk mee had, heb ik ook besloten om bepaalde elementen van de sessies aan te passen.
- De tijd van de sessies was vaak te kort en het aantal sessies te miniem. Het leerrendement van de leerlingen zou groter zijn wanneer er meer sessies georganiseerd zouden worden, die langer duren. Op deze manier zouden de sessies gespreid kunnen zijn over een volledig schooljaar wat het leerrendement ten goede komt.
- Het is belangrijk om de sessies boeiend, activerend en afwisselend te houden. Aangezien het hier gaat om materie die de leerlingen niet echt aansprak bij aanvang van de sessies. Het gaat hier niet alleen over activerende werkvormen, maar ook over een afwisseling van aangeboden teksten.
- Hoewel ik bij aanvang van dit project van plan was om veel te werken rond Surinaamse verhalen en auteurs, bleek dit bij de leerlingen van mijn stageschool helemaal niet nodig. Velen van hen hebben immers Nederlandse roots, waardoor de Westerse verhalen hen meer aanspraken.

8 ONTWIKKELDE METHODE

Hier vindt u de definitieve versie van de werkbundel. Deze is het resultaat van de oorspronkelijke werkbundel (bijlage 2) na de reflecties op de gegeven sessies (zie hoofdstuk 7).

8.1 Werkbundel

Literaire competentie

Hallo!

Jij hebt ervoor gekozen om in een traject van zes lessen jouw literaire competentie verder aan te scherpen. Het doel van dit project is vooral om jou kennis te laten maken met alle verschillende aspecten van jeugdliteratuur en zo meer plezier te bezorgen in het lezen.

Bij vragen, opmerkingen, ... kan je steeds mailen naar:
laura.hellinckx@student.kdg.be

Voor we echt aan de sessies beginnen, wil ik je alvast beter leren kennen. Vul daarom de begeleidende vragenlijst in. Deze vind je op de laatste bladzijden.

Zoek in je klas een persoon die ongeveer hetzelfde heeft ingevuld op de laatste twee vragen. Deze persoon heeft waarschijnlijk dezelfde literaire voorkeuren als jij. Je kan hem/haar om raad vragen als je een boek zoekt. Wie is deze persoon?

.....

Lees onderstaande boekenfiche van het boek *Kamp in de jungle* van Joyce Pool. Zou jij het boek willen lezen? Waarom wel/niet?

Joyce Pool, *Kamp in de jungle*

'Terug!' De vinger van de marinier verschoof wat om de trekker. De man meende het. Hij zou hem ter plekke neerschieten. Met een ruk draaide Dieter zich weer om naar de loopplank. Wat was erger: een kogel in zijn rug of uiteengescheurd worden door een Japanse torpedo? Dood was dood. Toch? Maakte het uit hoe je ging? Iedereen wist dat de Japanners in de wateren rond de Indische eilanden lagen te wachten op verse prooi.

De Nederlandse jongen Dieter en zijn vader hebben al anderhalf jaar in een kamp op Java gezeten, als ze op een dag met vele andere gevangenen als vee in een boot worden geladen. Dieters vader is aan het begin van de oorlog zonder enig proces of verhoor opgepakt.

De reis per boot is vreselijk, maar op de plaats van bestemming, een kamp in de jungle van Suriname, is het nog erger. Zonder zijn vriend Kuif zou Dieter het niet uithouden. En gelukkig heeft hij nog steeds wat papier en potloden om te kunnen tekenen...

In het kamp Jodensavanne werden vanaf 1942 door de regering van Nederlands-Indië 'onvaderlandslievende' individuen opgesloten. Mensen die met Hitler sympathiseerden, maar ook onschuldigen.

Dieters verhaal is schokkend en aangrijpend – en gebaseerd op werkelijke gebeurtenissen.

bron: <https://www.leopold.nl/boek/kamp-in-de-jungle/>

Waar speelt het grootste deel van het boek zich af? .....

Wie is het hoofdpersonage van het verhaal? .....

Wat is de Jodensavanne?

.....
.....

Lees het fragment op de volgende bladzijden. Probeer ondertussen na te denken wat je goed of net helemaal niet goed vindt aan het fragment.

Je leerkracht geeft je enkele woorden om uit te kiezen. Welk woord past volgens jou het beste bij dit verhaal? .....

Waarom heb je voor dit woord gekozen?

.....
.....

De Tjisadane

Nederlands-Indië, de haven van Soerabaja

'Doorlopen en snel een beetje!'

Dieter Schmidt voelde de loop van de pistoolmitrailleur in zijn zij prikken. 'Zeg!' viel hij verontwaardigd uit.

'Lopen!' herhaalde de marinier. 'Het schip opl!'

Denk je dat het makkelijk is om een loopplank op te lopen met gebonden handen? Ik ben geen acrobaat!'

'Je hebt me gehoord,' zei de marinier.

Weer bewoog de pistoolmitrailleur in zijn richting.

Haastig deed Dieter een paar passen vooruit. Weg moest dat ding. Als de marinier een beetje onhandige bui had, schoot die hem zo doormidden.

Er lagen veel schepen in de haven van Soerabaja. Op de kade stonden enorme opslagloodsen. Sommige bestonden alleen uit daken op sterke houten poten, andere hadden stenen of golfplaten wanden. Dieters ogen registreerden het allemaal, maar hij had er geen aandacht voor. Achter en voor hem liepen de zwaarbewapende mariniers te wijzen en te duwen met hun wapens. Nog een geluk dat er tegenwoordig geen bajonetten meer gedragen werden, schoot het door hem heen. Anders hadden de gevangenen er binnen de kortste keren uitgezien als het speldenkussen in moeders naaidoos.

Halverwege was hij nu. De stoet gevangenen leek eindeloos. Een klein deel beklom net als hij de loopplank al en op de kade stond nog een hele rij. Honderdzesenvierzig mannen waren het. Tenminste, dat getal had hij een marinier tegen een van zijn collega's horen roepen, zelf had hij ze niet geteld. Sommige gevangenen hadden onverzorgde haren en baarden, andere kaalgeschoren koppen om de luizen weg te houden. Allemaal kwamen ze uit kamp Ambawara op Java. Daar zaten de meesten van hen al ruim anderhalf jaar te wachten tot de Nederlands-Indische regering wakker zou worden geschud en hen vrij zou laten.

Vanmorgen waren zij in alle vroegte wakker geschud. Gebruld eigenlijk meer.

'Bed uit! Meekomen! Opschieten!'

'Waarom?' had Dieter gevraagd. 'Waar gaan we naartoe? Laten jullie ons eindelijk gaan?'

Geen antwoord van de mariniers.

'Vader?'

'Ik weet het ook niet, jongen. Laten we maar doen wat ze zeggen.'

Ze waren in bussen en treinen geladen en naar de haven van Soerabaja gebracht. Daar sommeerden de mariniers hen om naar een kolossaal schip te marcheren. In groepjes van vier, twee aan twee. En achter elk groepje van vier een marinier die hen bewaakte alsof ze de kroonjuwelen van de koningin hadden gestolen. Dat hadden ze niet. Ook niemand vermoord, aangevallen of ergens ingebroken trouwens. Waarom ze dan opgepakt waren en nu geboeid naar het schip liepen? Dieter wist het eigenlijk niet. Op de vragen die vader aan de kampcommandant had gesteld, was nooit antwoord gekomen.

Kuif, zijn beste vriend, was die ochtend ook wakker gebruld. Hij wist wel waarom hij gevangenzat. Hij had zichzelf namelijk vrijwillig aan de poort van de gevangenis gemeld om dicht bij zijn pa te zijn. En die was weer opgepakt omdat hij hoopte dat de Duitsers de oorlog gingen winnen en dat niet onder stoelen of banken stak. Kuif vond dat zijn vader niet voor zichzelf kon zorgen. 'Mijn pa...' had hij tegen Dieter gezegd '...loopt niet in zeven sloten tegelijk maar in vijftientig als het er niet meer zijn. Hij

heeft iemand nodig die op hem past.' Daarom was hij naar het gevangenkamp gekomen waar zijn vader in de cel zat. Hoewel Dieter dat niet helemaal begreep, was hij er stiekem wel blij om. Net zoals hij blij was dat zijn vriend die morgen ook opgehaald was. Zo had hij tenminste iemand van zijn eigen leeftijd bij zich, met wie hij nog kon opschieten ook.

Naast elkaar klommen ze de loopplank op van het grote schip.

'Waarom worden we eigenlijk op een schip opgeborgen?' vroeg Kuif aan de marinier achter hen, 'In het kamp konden we toch ook weinig kwaad?'

De marinier met het lichte overhemd en de pet op zijn hoofd, reageerde niet. 'Nou?' hield Kuif aan. 'Waarom? Zijn we soms te druk in Ambawara? Eten we te veel? Geef je ons toch nog wat minder? Zul je zien: op het laatst bewegen we helemaal niet meer!'

Als het niet om te huilen was, was Dieter in lachen uitgebarsten. Zoals vaak wanneer zijn vriend op dreef was. Kuif nam dan geen blad voor de mond.

Zijn echte naam was natuurlijk geen Kuif. Die luidde Anton-Adriaan Jacquet. Een wel erg deftige naam, die niet bij hem paste. Daar was Dieter al achter op de dag van zijn aankomst in het gevangenkamp. Kuif had toen ontspannen tegen een barak staan leunen als een eenpersoons ontvangstcomité. Alles was klein aan hem: zijn hoofd, zijn lijf, zijn armen en benen. Alles, behalve de kuif op zijn kop; die stak bijna tien centimeter de lucht in. Dieter had zich over hem verbaasd. De politiemann die hem en zijn vader had opgepakt, zei dat ze naar een mannenkamp zouden worden gebracht. Wat deed zo'n klein knulletje hier dan? Later hoorde hij dat Kuif net zo oud was als hijzelf maar door een zwakke gezondheid langzaam groeide. Als je hem hoorde praten, was van die slechte gezondheid echter niets te merken. Die zat verstopt achter zijn grote mond. 'Selamat malam!' had hij uitgeroepen. 'Komen jullie hier ook logeren? Het kan niet op! Wat een gezellige boel!'

Vanaf het eerste moment waren Dieter en hij vrienden.

'Nou?' herhaalde Kuif. 'Waarom brengen jullie ons naar dit schip? Weer een of ander geintje van jullie?'

Met een nors gezicht staarde de marinier voor zich uit. Hij reageerde nog steeds met geen woord op wat Kuif zei. Daar waren de mariniers kampioen in: geen antwoord geven. Ze hadden ook geen gevoel voor humor. Behalve wanneer ze zelf een gemene grap uithaalden, dan sloegen ze zich op de knieën van het lachen.

'Misschien zijn ze wel bang dat onze boosheid besmettelijk is,' ging Kuif nog even verder. Hij vond het heerlijk om die stijve kerels te pesten tot ze hun zelfbeheersing verloren. 'Of wacht: ik weet het al!' Hij legde zijn hoofd in zijn nek alsof hij de ontdekking van zijn leven had gedaan. Zijn neus stak trots de lucht in. 'We worden vast als lepralijders in quarantaine gestopt.'

'Kop dicht!' De marinier gaf een ruk aan de boeien waarmee de handen van Kuif aan elkaar waren gebonden. Die kon zich nog net staande houden door tegen Dieter aan te vallen. Op zijn gezicht lag een brede grijns. Missie geslaagd.

'Stop daarmee, AA.I' De vader van Kuif liep in het groepje achter de marinier. Naast Dieters vader. Zij waren geen vrienden: Dieters vader wilde niets met de aanhangers van Hitler te maken hebben en ging pa Jacquet steeds uit de weg.

'Waarom zou ik naar hen luisteren, pa?' reageerde Kuif. 'Geef me één goede reden.'

'Ik meen het, jongen! Straks geven ze je nog een pak slaag.' 'O ja,' spotte Kuif. 'Dat is een heel goede reden. Een pak slaag. Echt iets voor flinke kerels in legerpakkies om kinderen af te ranselen.'

De marinier van het viertal voor hen wierp over hun hoofden een nijldige blik naar achteren. Die blik ontging Dieter niet: de man naderde zijn kookpunt.

‘Stoppen, Kuif!’ zei hij zacht. ‘Genoeg geweest.’

Kuif grinnikte kort. ‘Wat mij betreft is het pas genoeg wanneer ze uit elkaar ploffen van boosheid en er niets van ze over is dan een paar flintertjes vlees waar ik zand overheen kan vegen,’ fluisterde hij terug.

‘Dat lukt je niet.’

‘Spijtig.’

Aan zijn stem hoorde Dieter dat hij het meende en hij wist waarom: Kuif wilde die mariniers laten zien dat zij niet de enigen waren die konden treiteren.

Fragment uit: *Kamp in de jungle* van Joyce Pool, blz. 5-10

Harry Potter en de Steen der Wijzen

Waar aan denk jij als je het woord magie hoort?

Ken jij boeken die gaan over magie? Welke?

.....
.....

De leerkracht laat je een filmfragment zien. Waar herken je magie in dit fragment?

Waar speelt het fragment zich af? .....

Wie is je favoriete personage uit het fragment? .....

Waarom? .....

.....

Hoe denk je dat het verhaal afloopt? Leg ook uit waarom je dat denkt.

.....
.....
.....
.....
.....

Lees het onderstaande fragment. Welke verschillen en gelijkenissen zie jij tussen het filmfragment en het fragment uit het boek?

Kom je een stuk tegen dat VERSCHILLEND is in het boek, duid dit dan aan in groen. Een stuk dat HETZELFDE verfilmd werd, duid je aan in geel. Je kan eventueel opmerkingen maken in de kantlijn.

J.K. Rowling, *Harry Potter en de steen der wijzen*

Aan een overvol perron stond een vuurrode stoomlocomotief. Op een bord boven zijn hoofd las hij Zweinsteinexpres, 11 uur. Harry keek om en zag een boog van smeedijzer op de plaats waar het hokje van de kaartjescontroleur was geweest, met daarboven de woorden Perron 9¾. Het was hem gelukt.

Hoe zou jij reageren als een half-reus op een vliegende motorfiets je op een dag kwam vertellen dat je ouders tovenaars waren? Het overkomt Harry Potter, die zijn vrije dagen doorbracht in een bezemkast onder de trap. Maar zijn doorvervelende dagen bij de Duffelingen, zijn enige, nog levende familieleden, zijn geteld. Aan Zweinsteins Hogeschool voor Hekserij en Hocus-Pocus leert hij omgaan met zijn nieuwe toverstok en bezem en maakt hij vrienden voor het leven.

Naar: www.boekenzoeker.org

Waarom denk jij dat ze dingen anders verfilmen dan er geschreven staat?

.....
.....
.....

Vind je het goed dat ze dingen veranderen, of zou je liever hebben dat ze alles letterlijk verfilmen?

.....
.....
.....

HOOFDSTUK 7: DE SORTEERHOED

De deur zwaaide meteen open en ze zagen een lange, zwartharige heks met een smaragdgroen gewaad. Ze had een streng gezicht en Harry beseft meteen dat je haar beter te vriend kon houden.

'De eerstejaars, professor Anderling,' zei Hagrid.

'Bedankt, Hagrid. Ik neem het wel over.'

Ze deed de deur wijd open. De hal was zo groot dat het hele huis van de Duffelingen erin gepast zou hebben. De stenen muren werden verlicht door vlammen, net als bij Goudgrijp, het plafond

was zo hoog dat ze het niet eens konden zien en recht tegenover hen leidde een schitterende marmeren trap naar de bovenverdiepingen. Ze volgden professor Anderling over de hardstenen vloer. Harry hoorde het geroezemoes van honderden stemmen opklinken uit een deuropening rechts – de overige leerlingen waren er blijkbaar al – maar professor Anderling ging de eerstejaars voor naar een leeg kamertje dat aan de hal grensde en ze dromden naar binnen. Ze stonden heel wat dichterbij elkaar dan ze anders gedaan zouden hebben en keken nerveus om zich heen.

'Welkom op Zweinstein,' zei professor Anderling, 'Zo dadelijk begint het banket om het begin van het nieuwe schooljaar te vieren, maar voor jullie plaatsnemen in de Grote Zaal, worden jullie verdeeld over de verschillende afdelingen. Die Indelingsceremonie is belangrijk, want tijdens je verblijf hier fungeert je afdeling min of meer als je familie. Jullie volgen lessen met de rest van de afdeling, slapen op de afdelingsslaapzaal en brengen je vrije tijd door in jullie eigen leerlingenkamer. De vier afdelingen zijn Griffioendor, Huffelpuf, Ravenklauw en Zwadderich. Elke afdeling heeft zijn eigen nobele geschiedenis en heeft opmerkelijke heksen en tovenaars voortgebracht. Tijdens jullie verblijf op Zweinstein leveren eventuele triomfen afdelingspunten op en worden bij overtreding van de regels punten afgetrokken. Aan het eind van het schooljaar wordt aan de afdeling met de meeste punten een beker toegekend. Ik hoop dat iedereen zijn of haar afdeling eer zal bewijzen. De Indelingsceremonie begint zo, in aanwezigheid van de overige leerlingen en leraren. Ik stel voor dat jullie je een beetje opknappen terwijl jullie wachten.'

Haar blik bleef even op Marcells mantel rusten, die onder zijn linkeroor was vastgeknoopt en op de zwarte veeg op Rons neus. Harry probeerde zenuwachtig zijn haar glad te strijken.

'Ik kom jullie halen als we zover zijn,' zei professor Anderling. 'Maak alsjeblieft geen herrie terwijl jullie wachten.'

Ze vertrok en Harry slikte.

'Hoe verdelen ze ons precies over die afdelingen?' vroeg hij aan Ron

'Een soort test, geloof ik. Fred zei dat het erg pijnlijk is, maar volgens mij hield hij me voor de gek.' Harry kreeg een hol gevoel in zijn maag. Een test? In het bijzijn van de hele school? Maar hij wist niets van toveren – wat zou hij in vredesnaam moeten doen? Hij had niet verwacht dat ze direct na aankomst al aan de bak zouden moeten. Ongerust keek hij om zich heen en zag de anderen ook benauwd kijken. Niemand zei iets, behalve Hermelien Griffel, die iets fluisterde over de toverspreuken die ze allemaal geleerd had en zich afvroeg welke ze zou moeten gebruiken. Harry probeerde niet naar haar te luisteren. Hij was nog nooit zo zenuwachtig geweest, zelfs niet toen hij ooit een briefje van school aan de Duffelingen had moeten laten zien omdat hij het toupetje van een leraar op de een of andere manier blauw had gekleurd. Hij staarde naar de deur. Ieder moment kon professor Anderling binnenkomen en dan kon hij het wel schudden.

Plotseling sprong hij bijna een halve meter in de lucht en een hoop andere kinderen gilden.

‘Wat krijgen we—’

Hij snakte naar adem, net als de andere leerlingen. Zo’n twintig spoken kwamen door de achtermuur drijven. ZE waren parelachtig wit en doorschijnend en gleden druk pratend door het vertrek. Ze keurden de nieuwelingen geen blik waardig en waren blijkbaar in een heftige discussie verwickeld. De geest van een kleine dikke monnik zei: ‘Je moet vergeten en vergeven, zeg ikk altijd maar. we zouden hem nog een kans moeten geven —’

‘M’n beste Broeder, we hebben Foppe al meer dan genoeg kansen gegeven. Hij bezorgt ons een slechte reputatie en bovendien is hij niet eens een echt spook – hé, wat doen jullie hier?’

Een spook met een kanten kraag en een kniebroek zag plotseling de eerstejaars staan.

Niemand zei iets.

‘Nieuwe leerlingen!’ zei de Dikke Monnik, die glimlachend omkeek. ‘Jullie worden dadelijk ingedeeld, neem ik aan?’

Een paar kinderen knikten zwijgend.

‘Ik hoop jullie terug te zien in Huffelpuff!’ zei de Monnik. ‘Dat was mijn afdeling.’

‘Vooruit, doorzweven!’ zei iemand pinnig. ‘De indelingsceremonie gaat beginnen.’

Het was professor Anderling. De spoken zweefden een voor een door de muur.

‘Ga in de rij staan en volg me,’ zei professor Anderling tegen de eerstejaars.

Harry, die het merkwaardige gevoel had dat zijn benen plotseling van lood waren, ging achter een jongen met rossig haar staan, met Ron weer achter hem. Zo liepen ze de kamer uit, staken de hal over en gingen door de dubbele deuren de Grote Zaal binnen.

Zelfs in zijn verbeelding had Harry zich nog nooit zo’n wonderbaarlijke en magnifieke ruimte voorgesteld. Hij werd verlicht door duizenden en nog eens duizenden kaarsen, die boven vier lange tafels zweefden waaraan de overige leerlingen zaten. De tafels waren gedekt met glanzenden gouden borden en bekers en aan het uieinde van de zaal stond een lange tafel waaraan de leraren zaten. Professor Anderling liet de eerstejaars halthouden tegenover de andere leerlingen, met de leraren achter zich. De honderden starende gezichten leken net bleke lantaarns in het flakkerende kaarslicht. Hier en daar zaten spoken tussen de leerlingen, dof glanzend als beslagen zilver. Voornamelijk om die starende blikken niet te hoeven zien, keek Harry omhoog en zag een fluweelachtig zwart plafond, dat bezaaid was met sterren. ‘Daar heb ik over gelezen in *Een Beknopte Beschrijving van Zweinstein*,’ hoorde hij Hermelien fluisteren. ‘Het plafond is behekst, zodat het net de buitenlucht lijkt.’

Het was moeilijk te geloven dat er inderdaad een plafond was en dat het dak van de Grote Zaal niet gewoon open was.

Harry keek snel weer omlaag toen professor Anderling zwijgend een kruk met vier poten neerzette. Op de kruk legde ze een puntige tovenaarschoed, die gerafeld en ontzettend smerig was en vol opgevaarde s tukken zat. Tante Petunia zou hem direct in de vuilnisbak hebben gegoooid.

Misschien moest hij proberen een konijn uit die hoed te toveren, dacht Harry verwilderd. Daar begon het tenminste naar uit te zien.

Hij zag dat de hele zaal naar de hoed staaarde en keek er daarom zelf ook naar. Een paar tellen heerste er doodse stilte, maar toen bewoog de hoed een beetje. Een scheur bij de rand ging open, net als een mond- en de hoed begon te zingen:

Ik ben misschien wat sjofel,
Maar dat is de buitenkant,
Niemand weet zo goed als ik,

Van de hoed en van de rand,
Op gebreide mutsen kijk ik neer,
En ook op hoge hoeden,
Ik ben de Sorteelhoed van de school,
En weet meer dan je zou vermoeden.
Al pullen de geheimen uit je hoofd,
De Sorteelhoed ziet ze vast,
Dus zet me op, dan zeg ik je,
Wat het beste bij je past.
Misschien hoor je bij Griffoendor,
Bekend om zijn dapperheid,
Ja, ridderlijkheid en durf en lef,
Is wat Griffoendor onderscheidt.
Misschien hoor je bij Huffelpuf,
Vind je hard werken oké,
Huffelpuffers blinken uit door trouw,
En hebben geduld voor twee.
En bij het wijze Ravenklauw,
Vinden mensen met verstand,
Die geleerd en bij de pinken zijn,
Altijd wel een geestverwant.
Misschien voel je je pas werkelijk thuis,
Als je naam bij Zwadderich prijkt.
Die sluwe lui schuwen echt niets,
Als hun doel maar wordt bereikt.
Dus raak vooral niet in paniek,
Zet me rustig op je kop,
Al ben ik een hoed, ik heb van jou,
Vast een vrij hoog petje op.

Fragment uit: *Harry Potter en de Steen der Wijzen* van J.K. Rowling, blz. 85-88

Mijn favoriete boek

Je leerkracht gaf je de opdracht om je favoriete boek mee te nemen. Leg alle boeken samen op tafel. Zorg dat niemand ziet wat jouw favoriete boek is. Je leerkracht kiest er een boek uit. Van wie denk jij dat het boek is? Waarom denk je dat? De leerling die dit boek heeft meegebracht, stelt kort zijn boek voor. Let goed op! Noteer welke boeken jij zeker zou willen lezen en waarom. Welk boek is niets voor jou? Wat is jouw favoriete boek van deze sessie?

Dit boek wil ik zeker lezen!

Titel: .....

Auteur: .....

Het boek gaat over: .....

.....

Ik wil dit boek graag lezen omdat: .....

.....

Dit boek wil ik zeker lezen!

Titel: .....

Auteur: .....

Het boek gaat over: .....

.....

Ik wil dit boek graag lezen omdat: .....

.....

Dit boek wil ik zeker lezen!

Titel: .....

Auteur: .....

Het boek gaat over: .....

.....

Ik wil dit boek graag lezen omdat: .....

.....

Dit boek is niets voor mij!

Titel: .....

Auteur: .....

Het boek gaat over: .....

.....

Dit boek is niets voor mij lezen omdat: .....

.....

Mijn favoriete boek is .....

van .....

Het werd

voorgesteld door: .....

Boekenzoeker.org

De boekenzoeker is een zoekmachine voor iedereen die op zoek is naar een goed boek. We zijn er namelijk van overtuigd dat voor iedereen een goed boek te vinden is.

Je zult samen met heel de klas een jeugdroman moeten lezen. Ga daarvoor met de boekenzoeker aan het werk om een geschikt boek te zoeken dat heel je klas wel kan boeien.

Wij kozen voor het boek: .....

Dit moet ik lezen tegen:

1. Ga naar www.boekenzoeker.org
2. Klik op de categorie '12-15 jaar'
3. Op het startscherm maak je een keuze uit twee onderdelen:

Ik weet wat ik lees: Je bent op zoek naar een bepaald soort boeken of bepaalde onderdelen

Geef me wat ik ben: Je wilt een boek dat past bij wie je bent en wat je interesses zijn.

Deze boeken lijken me wel interessant:

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

De verzameling, Patrick Lagrou

Hij begreep er niets van. Meer zelfs, Axel had er gewoon geen verklaring voor. Want dat was nu wel het allerlaatste wat hij van Karel Vergucht had verwacht. Stel je voor, bijna een heel jaar hadden ze dat kereltje gepest en nu reageerde hij nog zo vriendelijk. Nee, voor Axel ging dat gewoon zijn petje te boven.

Deze morgen was het allemaal begonnen. Toen Axel de telefoon opnam, had hij heel vreemd opgekeken. Het was Karel die hem opbelde. De jongen stelde hem voor of hij eens langs wilde komen om samen bij hem thuis iets te doen. Normaal zou Axel de uitnodiging hebben afgewimpeld. Maar hij had toch niets gepland. Bovendien waren zijn ouders de hele dag weg. En Karel vroeg het zo vriendelijk dat hij bijna niet kon weigeren. Het was eigenlijk met tegenzin dat hij had ingestemd. En nu was hij op stap naar het huis van Karel Vergucht.

Axel wist waar hij woonde. Dat huis lag naast een eenzame landweg, een eindje buiten het dorp. Toen Karel vorig jaar naar hier was verhuisd, had de hele klas hem om zijn kleine gestalte uitgelachen. Kort daarop waren de pesterijen begonnen. Het was Joachim die het voortouw had genomen. En Axel had samen met enkele anderen meteen meegedaan. Totdat Joachim vorige maand tijdens de paasvakantie opeens verdween. Bij hem thuis aren ze de mening toegedaan dat hij was ondergedoken bij zijn drugsvrienden in Nederland. In elk geval, sinds de verdwijning van Joachim enigszins opgehouden. En Karel begon uit zijn schelp te komen. Maar dat hij zo vlug bereid zou zijn een van zijn vroegere vijanden thuis uit te nodigen, dat had Axel nooit verwacht.

Het huis kwam al in zicht. En inderdaad, daar stond Karel in de deuropening. De jongen had hem blijkbaar al van ver zien aankomen. Hij zwaaide met zijn arm en Axel deed hetzelfde. Alsof ze al jaren de beste vrienden waren.

'Fijn dat je wilde komen', riep Karel al van in de verte.

'Ach, ik had toch niets te doen', zei Axel. 'Bovendien zijn mijn ouders de hele dag weg.'

'Hé', ze Karel, 'bij mij ook. Als dat geen toeval is. En weten jouw ouders dat je naar hier komt?'

'Nee, ze waren vanochtend al vroeg weg.'

'En heb je dan geen briefje achtergelaten?'

'Een briefje? Nee, hoor! Dat doe ik al lang niet meer. Ze zullen het wel zien wanneer ik thuiskom.'

'Ach, zo', zei Karel met een uitnodigend gebaar. 'Kom binnen.'

Axel trad binnen en Karel sloot de voordeur achter hem. Samen liepen ze door de grote gang.

'En, dit is dan onze living', zei Karel, 'Maar dat zal je wellicht niet interesseren. De meeste livings zijn eigenlijk eender. Maar mijn kamer is meer dan de moeite waard.'

'Zal ik je eens al mijn verzamelingen laten zien?'

'Ja, dat lijkt me wel de moeite', was de reactie van Axel toen hij zijn gastheer de trap op volgde.

Het was hem meteen opgevallen hoe zelfzeker de jongen hier was. Was Karel op school bijna altijd in zichzelf teruggetrokken, hier kwam hij opeens tot leven. Dat hij op eigen terrein speelde, zat daar wel voor een stuk tussen. Maar toch!

'En dit is dan mijn kamer', zei Karel toen ze er binnengingen. Daar staan al mijn boeken. En dat is mijn verzameling cd's.'

'Wauw, zoveel!' riep Axel en hij stormde vooruit om ze van dichterbij te bekijken.

Het was een prachtverzameling met de nieuwste cd's uit de r&b. Minutenlang bleef Axel met zijn ogen de tientallen titels overlopen.

Zoiets had ik van jou nooit verwacht', zei hij uiteindelijk. 'En had Joachim geweten dat jij van zijn levelingsmuziek zo goed op de hoogte was,

hij had je ongetwijfeld gespaard. Waarom heb je ons dat nooit eerder verteld?’

Karel glimlachte even en haalde zijn schouders op.

‘Je moet ook eerst de kans krijgen’, zei hij.

‘Wel’, zei Axel terwijl hij zich omkeerde, ‘die geef ik je nu meteen. Ik heb je niet weinig onderschat. Maar nu wil ik alles goedmaken met je.’

‘Goedmaken?’ vroeg Karel. ‘Dat is voor mij al lang niet meer nodig. Anders had ik je zeker niet uitgenodigd.’

Axel stond versteld van de vergevingsgezindheid van de jongens. Hij kreeg tranen in de ogen en voelde zich opeens heel klein.

‘Maar mijn mooiste verzameling,’ zei Karel opeens, ‘die heb je nog niet gezien. Kom eens mee.’

‘En waaruit bestaat die?’ vroeg Axel terwijl ze de trap afdwaalden.

‘Verrassing,’ zei Karel. ‘Maar je zult gegarandeerd je ogen uitkijken. Nog een beetje geduld!’

Die Karel bleef hem maar verrassen, vond Axel. Hij kreeg almaar meer spijt dat hij die jongen zo hard had aangepakt. Uiteindelijk kwamen ze in de kelder terecht.

‘Vreemde plaats voor een verzameling’, zei Axel.

‘Dat ga je onmiddellijk begrijpen als je de stukken ziet.’

‘Stukken?’

‘Ja, daar liggen ze in die nis, daar aan het uiteinde.’

Een van de keldermuren leek opengebroken te zijn en daarachter was een kleine ruimte zichtbaar.

‘En nu komt de verrassing’, riep Karel. ‘Doe je ogen dicht en ik zal je er vlakbij brengen.’

‘Is dat echt nodig?’ vroeg Axel die voor de allereerste keer een ietsje argwaan begon te krijgen.

‘O, nee, maar dan is het natuurlijk ook geen verrassing meer. En dat zou jammer zijn.’

‘Oké dan,’ zei Axel en hij sloot zijn ogen.

De jongen voelde hoe twee handen hem voorzichtig vastgrepen en hem vooruit leidden.

‘Nu moet je even buiten en op handen en voeten proberen verder te kruipen.’

Axel deed wat van hem werd gevraagd.

‘Nu nog even stilzitten en wachten.’

Het ogenblik daarop hoorde de jongen een klik en voelde hij iets metaalachtigs rond zijn pols. Daarop weerklonk een demonische lach. Verschrikt opende hij zijn ogen.

Rond zijn arm zaten handboeien en die zaten vast aan een ring in de muur, diep in de nis.

‘Wat heeft dat hier te betekenen?’ vroeg Axel. ‘Waar is die verzameling van jou?’

‘Hier’, riep Karel die uit de nis was weggesprongen en weer in de kelder stond; ‘Hier onder die oude deken liggen ze.’

‘Kijk nu maar.’

De jongen trok alles weg en daar kwam een berg oude bakstenen bloot.

‘Maar ik begrijp er nog altijd niets van,’ riep Axel vertwijfeld.

‘Dat zal niet lang meer duren als ik deze kuip met mortel en truweel dichterbij schuif.’

Het gezicht van Karel was opeens heel duivels geworden. Het ogenblik daarop deed hij wat hij had gezegd.

‘Je zult me toch niet inmetzelen?’ vroeg Axel die opeens de rillingen over zijn lijf voelde lopen.

‘En of,’ zei Karel, ‘en dat zal niet zo lang duren ook!’

‘Meteen begon hij de eerste rij bakstenen te leggen.’

‘Dat meen je niet’, riep Axel. ‘Dat ga je me toch niet aandoen!’

‘Welles’, zei Karel en hij begon al met de tweede rij bakstenen.

‘Maar ik zal hier van honger en dorst omkomen!’ riep de jongen, bij wie de ernst van de situatie nu pas begon door te dringen.

‘Dat is precies de bedoeling’, zei Karel, die met de volgende rij begon.

‘Maar je ouders zullen het merken dat je iemand in de kelder hebt ingemetseld.’

‘Nee, hoor, want gisteren moest ik van vader die nis dichtmetselen. Maar deze morgen toen ze vertrokken waren, heb ik hem onmiddellijk weer opengebroken. Ze zullen het verschil nooit zien.’

'Maar mijn ouders zullen me zoeken en jou vinden!'

'Haha, geen kat weet dat je naar hier bent gekomen.'

Op dat ogenblik herinnerde Axel zich het gesprek over dat briefje. Toen kon hij het niet meer aan. Hij begon te roepen en te schreeuwen.

'Doe maar', riep Karel. 'Er is niemand die jou kan horen.'

Ondertussen had hij al de helft van de nis dichtgemaakt. Uiteindelijk zweeg Axel. Hij begreep dat het geen enkele zin had.

'Karel,' zo probeerde hij opnieuw, 'zeg me dat het een grap is, dat je me eens flink de daver op het lijf wilde jagen, dat het alleen maar show is.'

'Show?' vroeg Karel, terwijl hij even ophield met werken.

'O, nee,' zei hij, 'dit is bloederstig. Jij hebt me gepest en nu betaal jij de rekening. Zo simpel is het.'

'Maar dat was vooral de schuld van Joachim. Waarom pak je hem niet aan?'

'Joachim?' vroeg Karel. 'Die heeft al betaald. Zie je die muur daar aan de andere kant?'

Axel kon die maar met moeite zien, want de nis was al voor drie vierde dicht.

'Ja', antwoordde hij met een bang hart.

'Wel,' zei Karel, 'daarachter zit hij. Hij kwam ook eens kijken naar mijn cd's. Straks zit jij in goed gezelschap.'

De Verzameling

Je hebt het kortverhaal gelezen. Lees onderstaande stellingen en kruis aan of je het ermee eens bent of niet.

	Ik ben het hiermee eens.	Ik ben het hier niet mee eens.
Ik vond het kortverhaal spannend.		
Ik vond het kortverhaal leuk om te lezen.		
Ik vond het kortverhaal moeilijk.		
Mijn favoriete personage is Karel.		
Ik wil meer lezen van deze schrijver.		

Beschrijf het kortverhaal in één woord: .....

Waar speelt het verhaal zich af? .....

Wie is het hoofdpersoon? .....

Wat is er met Joachim gebeurd? .....

.....

Hoe weet je dat? .....

.....

Jeugdliteratuur voor beginners

Op de volgende bladzijden vind je de korte inhoud van verschillende jeugdromans. Zoek naar die jeugdromans die jou het meeste aanspreken en vraag de leerkracht om de bijhorende literatuurfiche.

Thea Beckman, *Kruistocht in spijkerbroek*

Dolf komt met een tijdmachine terecht in het jaar 1212. De Kinderkruistocht is net begonnen en Dolf gaat mee op reis naar Jeruzalem. Hij wordt met zijn moderne kennis al snel één van de leiders van deze zware tocht. Dat levert hem veel vrienden maar ook veel vijanden op. Zal Dolf ooit nog naar zijn eigen tijd terug kunnen reizen?

Naar: www.lezenvoordelijst.be

Jaclyn Moriarty, *3 Meiden en de Liefde*

'Dit is echt de allerlaatste brief die je nog van me krijgt' schrijft Emily aan Charles en zet daarmee de toon voor deze onweerstaanbare brievenroman waar de vonken van afspatten. Het gegeven: drie vriendinnen corresponderen voor een schoolproject met drie jongens. Het resultaat is een bruisende jeugdroman, die zowel hilarisch als ontroerend, serieus als lichtvochtig is. Maar bovenal herkenbaar voor iedereen die op de middelbare school zit of die tijd nog vers in het geheugen heeft.

Naar: www.bol.com

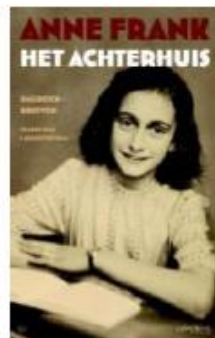

Anne Frank, *Het achterhuis*

Wereldoorlog II. Anne Frank woont samen met haar joodse familie in Amsterdam. Hun toestand wordt elke dag onzekerder: steeds meer joden worden opgepakt en gedeporteerd naar concentratiekampen. Samen met een andere joodse familie en met de hulp van Nederlandse vrienden duiken ze onder in het Achterhuis, een pand in hartje Amsterdam.

Tijdens de hele periode dat ze daar ondergedoken zitten, houdt Anne Frank een dagboek bij. Dit dagboek is bewaard gebleven en in oorspronkelijke vorm uitgegeven.

Naar: www.boekenzoeker.org

R. Goscinny & A. Uderzo, *Asterix: De grote oversteek*

Bootje varen? Het kan gevolgen hebben. Asterix en Obelix moeten met een klein bootje verse vis vangen, want Panoramix heeft die vis nodig voor de toverdrank. En zonder toverdrank kunnen ze de Romeinen niet verslaan. Een storm drijft hen verder weg van Gallië. Als Obelix van de grote honger zomaar het water in springt, zien ze land. Eindelijk thuis! Of niet?

Naar: www.boekenzoeker.org

Tonke Dragt, *De brief voor de koning*

De nacht voordat vijf jongens tot ridder zullen worden geslagen, moeten ze in stilte in de kapel doorbrengen, denkend aan hun toekomstige taak in dienst van de koning van Dagonaut. Maar dan hoort Tiuri, één van de vijf jongens, buiten een kreet om hulp en hij besluit, geheel tegen de regels in, de kapel te verlaten. Hij krijgt de opdracht een belangrijke brief aan de koning van Unauwen te bezorgen, maar er liggen vele gevaren op de loer. Zal het Tiuri lukken deze taak te volbrengen en zal hij opnieuw de kans krijgen om tot ridder te worden geslagen?

Naar: www.lezenvoordelijst.be

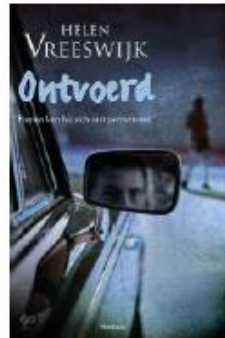
Do van Ranst, *Ravenhaar*

Bram en zijn vrienden gaan binnenkort naar de middelbare school. Ze voelen zich bijna te groot om nog samen te spelen. Voor de laatste keer kiezen ze een spel, waarin ieder zijn rol heeft. Zoals ze vroeger brandweerkazerne deden, of circus. Maar deze keer anders, beter.

Ze beslissen: een trouwfeest. Bram en Fatima gaan trouwen. Maar Bram is écht verliefd. En Fatima, die Ravenhaar wordt genoemd, verzwijgt iets.

Naar: www.boekenzoeker.org

Helen Vreeswijk, *Ontvoerd*

Anouk is niet wie ze lijkt te zijn. Ze valt op meisjes, maar als haar omgeving daar niets van wil horen, verzint ze een leven dat wél in hun kraam past.

Wanneer Anouk op een dag ontvoerd wordt, maakt haar dubbelleven het de politie niet gemakkelijk. Hoe moeten ze haar vinden als haar eigen sporen vals blijken te zijn?

Naar: www.boekenzoeker.org

Suzanne Collins, *De hongerspelen*

Een keer per jaar vinden er in Panem de hongerspelen plaats. Vanuit alle districten worden een jongen en een meisje naar een grote openluchtarena gestuurd voor een wrede afvalwedstrijd. Dit keer reizen Katniss Everdeen en Peeta Mellark uit district 12 naar de arena. Peeta is door loting 'uitgekozen'. Katniss heeft zich als vrijwilliger opgegeven omdat anders haar zusje aan de beurt was. Katniss en Peeta weten dat alleen de winnaar levend uit de arena terug zal keren.

Naar: www.lezenvoordelijst.be

Dirk Bracke, *De bruid*

Mounna van 15 is stapelverliefd op Abbou. Maar die raakt in de ban van sjeik Barrada, die hem overtuigt om als jihadstrijder in Syrië tegen het leger van Assad te gaan vechten. Bang om hem kwijt te geraken, volgt Mounna lessen in de moskee en ruilt ze haar korte rokjes in voor een bedekkende chador. Om bij hem te kunnen zijn, zit er voor haar niets anders op dan zelf naar Syrië te trekken en er een jihadbruid te worden. Maar te midden van het oorlogsgewoel blijkt de werkelijkheid er voor beide jongeren helemaal anders uit te zien dan verwacht...

Naar: www.boekenzoeker.org

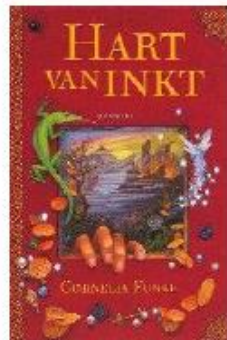
Maren Stoffels, *Piercings en parels*

Het leven van Sofie is beslist niet saai: verliefdheid, een vriendin met anorexia, ruziënde ouders die gaan scheiden... Ze vertelt er openhartig over, ook in de mailtjes aan haar beste vriendin Floor.

Naar: www.lezenvoordelijst.be

Cornelia Funke, *Hart van inkt*

Meggies vader heeft een bijzondere gave: al voorlezend kan hij voorwerpen en personen uit het boek naar deze wereld halen. In ruil daarvoor verdwijnen er mensen naar de wereld van het verhaal. Op een dag blijkt dat Meggies vader gezocht wordt door de grootste schurk die hij ooit tevoorschijn las, Capricorno. Hij moet een moeilijke opdracht vervullen.

Naar: www.lezenvoordelijst.be

Mel Wallis de Vries, *Schuld*

Kort na elkaar plegen enkele leerlingen zelfmoord. Er lijkt geen verband tussen de jongeren te zijn. De politie bestempelt het dan ook als een trieste samenloop van omstandigheden. Maar dan krijgt de 16-jarige Tess een brief die alles verandert: JIJ BENT DE VOLGENDE... Wanneer Tess alles probeert te ontrafelen, doet ze een schokkende ontdekking. Nu moet ze vrezen voor haar eigen leven. Maar niemand gelooft haar. Eén waarschuwing: zorg dat je naam niet op de lijst staat.

Naar: www.bol.com

Toon Tellegen, *Misschien wisten zij alles*

Welkom in een grappig en bijzonder universum waar eekhoorns en mieren praten, slakken en schildpadden brieven schrijven aan elkaar en olifanten in bomen klimmen!

In *Misschien wisten zij alles* worden alle verhalen over de eekhoorn en de andere dieren bij elkaar gebracht.

Naar: www.boekenzoeker.org

Veronica Roth, *Divergent: Inwijding*

Futuristisch Chicago. De wereld van de zestienjarige Beatrice (Tris) is opgedeeld in vijf facties (zuilen) die elk staan voor een bepaalde waarde: eerlijkheid, onbaatzuchtigheid, dapperheid, perfectie en intelligentie. Ieder jaar moeten alle zestienjarigen kiezen bij welke factie zij de rest van hun leven willen horen. Tijdens een heftige ontgroening moet Tris bepalen wie haar werkelijke vrienden zijn. Voor Tris betekent dit dat ze moet kiezen tussen haar familie en haar ware identiteit. Tris heeft namelijk een geheim dat ze voor iedereen verborgen moet houden.

Naar: www.lezenvoordelijst.be

Art Spiegelman, *Maus*

In *Maus* maakt de lezer kennis met Vldek Spiegelman, een joodse overlevende van de Tweede Wereldoorlog, en zijn zoon Art. Ze herbelevan een historie die te groot is om je mee te kunnen verzoenen. Met *Maus* verwierf Spiegelman wereldfaam, het boek werd vertaald in meer dan twaalf talen en het is de enige strip die ooit de Pulitzerprijs heeft gewonnen. *Maus* is een literair en beeldend meesterwerk, onmisbaar in je boekenkast!

Naar: www.bol.com

Joyce Pool, *De castraat*

Italië, 1698. Angelo wordt wakker in een nachtmerrie. Als arme leerlooierszoon is hij uitverkoren om een zangopleiding te volgen aan het conservatorium van Florence, maar hij niet wist, was dat hij daartoe ontmand zou worden. Zijn stem zal altijd zijn prachtige klank behouden, maar hij zal nooit kinderen krijgen of mogen trouwen.

Naar: www.joycepool.nl

Carry Slee, *See you in Timboektoe*

De ouders van Isa en Kars hebben een camping in Frankrijk gekocht. Isa en Kars balen daar behoorlijk van: nu moeten ze naar Frankrijk verhuizen! Hoe moet het met hun vrienden en met Justin, op wie Isa smoorverliefd is? En als ze de foto's van de camping op de website bekijken, schrikken ze zich rot. Gaan ze in dat gat wonen? Uit protest noemen ze het Timboektoe. Met hun vrienden ontwikkelen ze een serie superplannen om daar te kunnen overleven. Maar of hun ouders daar ook blij mee zijn?

Naar: www.bol.com

Merho, Kiekeboe: vrolijke vrolijke vrienden

Kiekeboe ontvangt een brief die 35 jaar onderweg is geweest. Deze is ondertekend door 'Ryan Csardeus'. Kiekeboe denkt vol nostalgie terug aan die zalige vakantie in Schapendonk waar hij Ryan ontmoette. Dan schiet hem alles weer te binnen: de gravin van het kasteeltje, de zigeuners, de club van de WV, ... Ryan schrijft in zijn brief dat hij 'het grote geheim van het kasteeltje' heeft ontdekt. Maar die boodschap is erg cryptisch: ROEM, MIEN, ES, EI en ANUS. Zal Kiekeboe het geheim kunnen ontsluiten?

Naar: www.bol.com

Jan van Coillie, Met gekleurde billen zou het gelukkiger leven zijn

In deze bloemlezing verzamelde Jan van Coillie 250 onvergetelijke gedichten. Jarenlang zocht hij in poëziebundels en tijdschriften naar bruggedichten: gedichten die de link leggen tussen kinder- en volwassenenpoëzie. Eén ding hebben deze gedichten alleszins met elkaar gemeen: ze laten je niet onberoerd, ze laten je niet meer los, ongeacht je leeftijd. Een pronkstukje dat in geen enkele boekenkast mag ontbreken!

Naar: www.bol.com

J.K. Rowling, Harry Potter en de steen der wijzen

Zijn ouders verongelukten toen hij een baby was en sindsdien woont Harry Potter in de bezemkast bij een oom en tante. In zijn treurige leven komt verandering als hij op zijn elfde verjaardag hoort dat hij een tovenaarskind is. Hij mag naar Zweinstein, de hogeschool voor hekserij en hocus pocus. Eindelijk voelt hij zich ergens thuis en heeft hij vrienden. Maar ook een vijand: de tovenaarsvijand Voldemort heeft het op hem voorzien.

Naar: www.lezenvoordelijst.be

Marc de Bel, Ule

1914. Ule is 14 en werkt als dienstmeisje bij de dorpsdokter als de Eerste Wereldoorlog uitbreekt. De komende jaren zullen Ule, haar broers en haar ouders onderweg zijn – op de vlucht voor oorlog en geweld en op zoek naar een beetje zin en betekenis in een wereld die plots bol staat van de zinloosheid.

Naar: www.boekenzoeker.org

Ons jeugdboek

Wij kozen voor het boek: ..... geschreven
door .....

Welk voorwerp heb jij gekozen? .....

Waarom koos je dit voorwerp? .....

.....

Nabespreking

Je hebt klassikaal een jeugdboek gelezen. Hierover gaan jullie deze sessie samenzitten. Gebruik de ruimte hieronder om notities te nemen.

Literaire competentie

Wie ben je?

Naam: .....

Leeftijd: .....

Klas: .....

Deze taal spreek ik met mijn mama: .....

Deze taal spreek ik met mijn papa: .....

Deze taal spreek ik met mijn vrienden: .....

Mijn nationaliteit is: .....

Mijn favoriete boek is: .....

.....

Mijn favoriete film is: .....

.....

Mijn favoriete vak op school is: .....

Mijn hobby's zijn: .....

.....

Je leesgewoontes

Hoe vaak per week lees je een verhaal?

- Ik lees minstens twee keer per week een half uur.
- Ik lees een keer per week een half uur.
- Ik lees minstens twee keer per maand een half uur.
- Ik lees een half uur per maand.
- Ik lees enkel de week voor ik een boek uit moet hebben voor school.

Wat lees je minstens een keer per week gedurende een half uur?

- De krant
- Een tijdschrift
- Een boek
- Mijn schoolboeken
- Een strip
- Informatieve pagina's op internet
- .....

Waarom lees jij wel eens een verhaal?

- Omdat het me helpt ontspannen.
- Omdat ik me interesseer voor het onderwerp.
- Omdat ik een boek moet lezen voor school/mijn ouders/...
- Omdat het me help een bepaald onderwerp beter te begrijpen.
- .....

Hoeveel boeken lees je per jaar? .....

Waarom kies jij meestal voor een bepaald boek?

- De titel spreekt me aan.
- Iemand heeft me verteld dat het een goed boek is
- Ik heb andere boeken van de schrijver gelezen en die vond ik goed.
- Het boek heeft een mooie kaft.
- Het is het dunste boek dat ik kon vinden.
- Het boek is verlichte literatuur.
- .....

Welk soort verhalen lees je het liefste? Je mag er drie aanduiden.

- Spannende verhalen
- Griezelve verhalen
- Verhalen die echt gebeurd zijn/zouden kunnen zijn
- Verhalen over technologie
- Fantasier verhalen
- Dierenverhalen
- Detectives
- Gedichten
- Geschiedenisverhalen
- Grappige verhalen
- Indianen– en cowboyverhalen
- Liefdesverhalen
- Oorlogsverhalen
- Sprookjes
- Stripboeken
- Toekomstverhalen
- Verhalen uit/over andere culturen

Welk soort verhalen lees je helemaal niet graag? Je mag er drie aanduiden.

- Spannende verhalen
- Griezelve verhalen
- Verhalen die echt gebeurd zijn/zouden kunnen zijn
- Verhalen over technologie
- Fantasier verhalen
- Dierenverhalen
- Detectives
- Gedichten
- Geschiedenisverhalen
- Grappige verhalen
- Indianen– en cowboyverhalen
- Liefdesverhalen
- Oorlogsverhalen
- Sprookjes
- Stripboeken
- Toekomstverhalen
- Verhalen uit/over andere culturen

Dit wil ik nog vertellen:

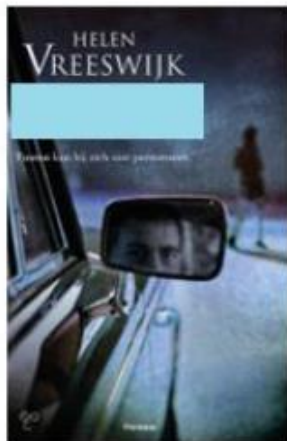
.....

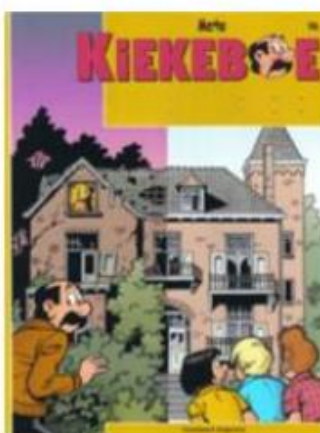
.....

.....

8.2 Spel

Harry Potter en de steen der wijzen	Ule	Vrolijke vrolijke vrienden	Met gekleurde billen zou het gelukkiger leven zijn
See you in Timboektoe	De castraat	Maus	Divergent: Inwijding
Misschien wisten zij alles	Piercings en parels	De bruid	Schuld
Het achterhuis	De grote oversteek	De hongerspelen	Ontvoerd
3 meiden en de liefde	Ravenhaar	De Brief voor de Koning	Hart van inkt
Het achterhuis			

8.3 Voorbeelden literatuurfiches

De bruid, Dirk Bracke

De oude bmw met de Duitse nummerplaat raasde schuddend over de oneffen, aarden weg. De auto liet een stofwolk achter zich die pas ver achter hen neerdwarrelde.

Abbou slingerde heen en weer. Hij hield zich vast aan de hoofdsteun van de passagiersstoel en schokte omhoog telkens als er een wiel in een put bonkte.

'Ik had verwacht dat je ons met je mobieltje verwittigd zou hebben', zei Lokmane. 'Dan hadden we vroeger kunnen vertrekken.' Hij wees met zijn duim naar de pick-ups die een eind achter hen reden. 'Dan hoefden ze niet op ons te wachten.'

'Ik heb het geprobeerd, maar het lukte niet. Geen netwerk. Dat is er nooit als je het dringend nodig hebt.'

'Vluchtelingen', zei Youssef die in het midden van de achterbank zat en voortdurend door de voorruit tuurde.

Langs de wegkant stond een man die een motorfiets in evenwicht hield. Achterop zaten een vrouw en een kind. Andere mannen hadden hun haastig samengeraapte bezit op een fiets of een stootkar gestouwd en omringd door vrouw en kinderen vluchtten ze naar het 11 westen, naar Libanon.

Het was een vertrouwd beeld, maar toch voelde Abbou nog steeds medelijden. Niemand liet voor de pret alles achter zich. Maar het hoorde bij de oorlog en het overtuigde hem nog meer dat president Assad een beest was.

Met een paar vingers streelde hij onbewust de ak47 op zijn schoot. Het automatische wapen had hij na zijn opleiding gekocht. Het was een deel van hemzelf geworden. Als hij zonder zijn kalasnikov de villa verliet, voelde hij zich kwetsbaar. En als hij eerlijk was, het gaf hem een kick om met het wapen op zijn rug in de stad rond te lopen of in de tuin naar flessen of stenen te schieten.

De huizen kwamen dichterbij. Het dorp leek doods.

'Ik denk dat de honden weg zijn', zei Lokmane. 'We moeten zeker zijn', zei Emir Salim. 'Regeringssoldaten op slechts enkele kilometers van onze katiba's betekenen een bedreiging.'

Opdracht: Geef in vijf regels neer wat jij denkt dat de jongens in dit spookdorp zullen aantreffen.

Met gekleurde billen zou het gelukkiger leven zijn, Jan van Coillie

Lijmen

Ik had drie beestjes,
drie beestjes van steen.

Een vogeltje,
Een veulentje,
Een varkentje.

Ze zijn gevallen.
Ze braken stuk.
Ik heb ze gelijmd.
't is bijna gelukt.

Ik heb drie beestjes,
drie beestjes van steen.

Een volentje,
Een veukentje,
Een vargeltje.

Joke van Leeuwen

Opdracht: Herschrijf dit gedicht met drie andere beestjes. Laat de nieuwe beestjes vallen en lijm ze zo grappig mogelijk aan elkaar. Alle beesten mogen, maar dieren met meerdere lettergrepen zijn makkelijker te lijmen dan die met één lettergreep.

Kruistocht in spijkerbroek

Thea Beckman

Hij zag hoe de man verwonderd naar zijn trui en spijkerbroek keek. Nu pas drong het tot Dolf door dat de ander nog maar een jongeman was. Hij had lange donkere haren, mooie bruine ogen en een gebruinde huid. Hij was gekleed in een groen overkleed met een leren riem om zijn middel, waaraan een schede met een korte dolk hing. Verder droeg hij bruine laarzen en naast hem lag een hoed - eigenlijk een hoog, groen dopje. Dolf vond dat hij er heel hip uitzag, als een wat vreemd uitgedoste student van de Amsterdamse universiteit.

Ze waren klaar met eten. Ezelman keek Dolf recht aan, wees toen op zijn eigen borst.

'Leonardo,' stelde hij zich voor. 'Leonardo Fibonacci - da Pisa.'

'Pisa?' stamelde Dolf verwonderd. Hij was bang dat hij het niet goed had verstaan. Maar de ander knikte. Dolf voelde dat nu van hem ook werd verwacht dat hij zich voorstelde. Je geboorteplaats hoorde daar blijkbaar meteen bij. Dus zei hij, wijzend op zichzelf: 'Rudolf Wega - van Amstelveen.'

Tegelijkertijd besepte hij dat hij nu wel moeilijkheden met de taal zou krijgen. Hij kende geen Frans, laat staan Frankisch! En in Latijn was hij ook geen licht ...

Leonardo begon nu tamelijk vlug te praten en Dolf kreeg er suizende oren van. Maar hij begreep meteen dat dit geen Oudfrans was en evenmin Italiaans. Het leek een beetje op Nederlands, en op Duits, en toch was het heel anders ...

'Langzaam,' riep hij uit. 'Zo versta ik het niet.'

De ander begreep het en begon hetzelfde verhaal opnieuw, nu heel langzaam en nadrukkelijk, ondersteund met veel gebaren. Dolf luisterde scherp. Telkens herkende hij woorden ... Het was Diets!

Dat is zoiets als het middeleeuwse Nederlands, schoot het door hem heen. En het is niet eens zo moeilijk te volgen als die man langzaam spreekt.

Inderdaad lukte het hem om Leonardo's woorden enigszins te begrijpen. Zo vernam hij dat de jongeman een student was, dat hij twee jaar in Parijs had gestudeerd en nu op weg was naar Bologna om daar zijn studies te voltooien. Hij was al weken onderweg en tot nu toe had hij weinig moeilijkheden ondervonden, totdat hij hier, nog geen uur geleden, plotseling werd overvallen door twee struikrovers die in de eenzame reiziger een gemakkelijke prooi dachten te vinden, maar die niet gerekend hadden op Leonardo's formidabele knuppel, zijn snelheid en de precies op tijd gekomen hulp van de vreemdeling.

Dat was ongeveer alles wat Dolf met veel moeite uit het verhaal kon opmaken. Nu verwachtte de student natuurlijk dat de jongen iets over zichzelf zou gaan vertellen. Dolf begon ervan te zweten, maar hij deed zijn best. Proberend de woorden zo uit te spreken als hij het Leonardo had horen doen, vertelde hij dat hij op weg was naar het grote toernooi van hertog Jean de Dampierre te Montgivray. Daarbij wees hij op de stad in de verte.

'Dampierre? Montgivray?' vroeg Leonardo verbaasd. Dolf knikte en herhaalde het. Weer wees hij op de stad die zinderde in de hitte. 'Daar. Montgivray.'

Leonardo schudde het hoofd.

'Dat is Montgivray niet,' scheen hij te zeggen. 'Dat is Spiers.'

Spiers? Ongerust wees Dolf naar het noorden.

'Daar dan? Montgivray?'

Weer schudde Leonardo beslist het hoofd. Ook hij wees in noordelijke richting.

'Daar ligt Worms.'

Dolfs mond viel open. Dat kon niet. Worms was een stad in Duitsland. Aan de Rijn... En dat Spiers daar beneden, lag dat soms ook ...?

Geschrokken tuurde hij met de hand boven de ogen naar de stad. Die lag in een waas van hitte en was slechts onduidelijk te onderscheiden. Maar langzamerhand begon Dolf toch te geloven dat hij een hoog boven alles uitrijzende kerk zag. Hij meende zelfs de vorm te herkennen.

Drie jaar geleden was hij met zijn ouders in Speyer geweest, op doorreis naar Zwitserland. Hij herinnerde zich een drukke stad, met veel industrie, een prachtige brug over de Rijn, brede toegangswegen, en vooral herinnerde hij zich de geweldige Dom die voor een deel nog dateerde uit de twaalfde eeuw. Was dat dezelfde kerk? Waren Speyer en Spiers dan dezelfde stad? Maar dan bevond hij zich niet in Frankrijk, dan zat hij in Duitsland! Nee, dat was onmogelijk.

Achter de stad zag hij iets glinsteren dat leek op een breed, zilveren lint. Een rivier. Hij wees ernaar.

'Is dat de Rijn?' Leonardo knikte. O hemeltje, dacht Dolf, dan ben ik toch verkeerd terechtgekomen. Met een ruk wendde hij zich tot de student.

'In welk jaar leven we?'

'1212.'

Dus dat was in orde. 'De datum?'

'Welke dag van de maand?'

Eindelijk begreep Leonardo hem.

'Sint-Jan.'

Nu wist Dolf nog niets, maar hij durfde niet verder te vragen. Hij zag al hoe Leonardo's nieuwsgierigheid begon te veranderen in wantrouwen. 'Sint-Jan,' mompelde de student. 'Toernacht...'

Dolf snapte er niets van. Hij probeerde het nog eens.

'De hoeveelste dag van de maand is het dan?'

'De vierentwintigste,' zei Leonardo, verbaasd dat Dolf dat niet wist.

De jongen zweeg. Hij dacht na. Tien dagen verschil! Had de computer een fout gemaakt? Of was er een verschil in tijdrekening tussen zijn eeuw en déze? Hij besloot dat eens haarfijn uit te zoeken zodra hij terug was in zijn eigen tijd.

Opeens hoorde hij de student vragen: 'Waar kom je vandaan?'

Dat verstond de jongen wel.

'Uit Amstelveen.'

Leonardo haalde de schouders op.

'Dat ligt in Holland,' verduidelijkte Dolf.

'Aha... Je komt uit Holland?'

'Ja.'

Opdracht: Als jij morgen in een tijdsmachine zou kunnen stappen. Naar waar zou je dan gaan en waarom?

9 BESLUIT

Dit academiejaar ging ik op zoek naar een antwoord op de vraag: Hoe kunnen we de literaire competentie van veertienjarigen in Suriname verbeteren?

Voor ik een antwoord op deze vraag kon formuleren, moest ik eerst op zoek naar een testpubliek. Samen met twaalf leerlingen van de Arthur Alex Hoogendoorn Atheneum in Paramaribo werkte ik zes sessies van 45 minuten aan hun literaire competentie.

Het doel van deze sessies was om de literaire competentie van de jongeren te verbeteren. Aangezien zes korte sessies veel te beperkt waren om de literaire competentie van de jongeren enorm te zien vooruit gaan, heb ik vooral geprobeerd om te werken aan leesbeleving en boekpromotie.

Ik heb gedurende dit traject gemerkt dat de motivatie van de leerlingen om meer te lezen, en zo hun literaire competentie te verbeteren, vooral te prikkelen is door hen te laten proeven van verschillende genres en soorten literatuur. Ik heb ook geprobeerd om hen met de boekenzoeker een bruikbaar instrument in handen te geven om zelf op zoek te gaan naar boeken die echt bij hen passen. Een eerste belangrijke aanzet tot het vergroten van de motivatie om te lezen.

Een tweede belangrijk aspect van deze lessen is het werken aan een bewuste leesbeleving en het accuraat weergeven hiervan. Door de leerlingen op een andere manier te laten lezen en hen ook onder woorden te laten brengen wat ze nu eigenlijk echt vonden van bepaalde verhalen, groeide hun belangstelling voor de literaire wereld. Dit werd een tweede belangrijke aanzet tot het vergroten van hun motivatie.

Door deze twee belangrijke pijlers, een kennis van het aanbod én een bewuste leesbeleving, slaagde ik erin om de leerlingen een basis te geven om zelf verder te bouwen aan hun eigen literaire competentie. Dit is immers iets dat de leerlingen zelf verder moeten uitbouwen door veel te lezen en bewust na te denken over (jeugd)literatuur.

De progressie van de leerlingen was duidelijk merkbaar wanneer ze het zelf over boeken hadden. Niet alleen vertelde hun leerkracht Nederlands me dat hun resultaten stegen, ook werkten ze beter mee in de les, durfden ze fouten maken

en dachten ze dieper na over de verschillende aspecten van verhalen. Ze toonden veel meer interesse in andere leerlingen, wanneer zij het hadden over literatuur en gaven hun eigen mening weer met meer gefundeerde argumenten da ze voor aanvang van de sessies deden.

Het is voor dit onderzoek wel belangrijk om te zeggen dat ik al met een redelijk gemotiveerde groep leerlingen kon beginnen. Aangezien goede resultaten zeer belangrijk zijn in deze school en de competitiviteit tussen de leerlingen onderling sterk heerst, waren de leerlingen vanzelf wel gemotiveerd om mee te werken met dit project.

Hoewel het gebrek aan middelen me zeker beperkt heeft in het uitwerken van de verschillende sessies, geloof ik wel dat mijn vernieuwende werkvormen de motivatie van de leerlingen nog meer geprikkeld heeft. Over het algemeen gezien, is het onderwijs in Paramaribo immers vooral gericht op doceren en zijn de leerkrachten niet altijd even enthousiast. Daarom geloof ik ook dat mijn enthousiasme zeker geholpen heeft in het prikkelen en motiveren van de leerlingen.

De sessies die ik heb ontworpen zijn zeer sterk gericht op een groep met hetzelfde, zeer beperkte niveau van literaire competentie. Sterkere leerlingen hebben veel uitdagendere sessies nodig. Deze sessies helpen dan ook vooral leerlingen die gedemotiveerd zijn om te lezen omdat ze hier weinig ervaring mee hebben en nog niet goed weten wat ze graag lezen.

Ik kan besluiten dat, hoewel de sessies leerrijk waren en zeker grotendeels hun doel bereikt hebben, deze sessies nog meer nut zouden hebben als we ze zouden uitbreiden tot een groter project. 15 sessies, verspreid over een volledig schooljaar zouden voor de leerlingen veel meer impact hebben en dan zouden we als leerkrachten meer kunnen doen enkel leesbeleving en leesmotivatie prikkelen.

Daarbij is het vooral belangrijk om deze sessies steeds heel activerend en afwisselend te houden. We moeten hierbij niet enkel afwisselen in werkvormen, maar ook in het aanbieden van tekstfragmenten. Zeker in een land als Suriname is dit een grote uitdaging geweest. Niet alleen zijn de middelen zeer beperkt, ook zijn de leerlingen een heel andere manier van lesgeven gewoon.

Dit onderzoeksproject is in mijn ogen zeker geslaagd. Niet alleen zijn de leerlingen die ik begeleid heb, veel gemotiveerder, ook heb ik een methode ontwikkeld die elke leerkracht als inspiratiebron of als basis kan gebruiken om in zijn eigen lessen rond dit onderwerp te werken.

BIJLAGEN

1. Schematisch overzicht van de literaire competentieniveaus volgens Theo Witte

Niveau	1	2	3	4	5	6
kenmerken van het boek	zeer beperkt	beperkt	noch eenvoudig, noch moeilijk	enigszins complex	complex	zeer complex
Beschrijving	sluit aan bij je belevingswereld hoog tempo eenvoudige taal en structuur veel (snelle) actie, weinig beschrijvende passages amuserend (humoristisch, spannend, dramatisch, spectaculair)	herkenbare onderwerpen en personages dramatische, meeslepende verhaallijn weinig obstakels (tijdsprongen, perspectiefwisselingen, verhaallijnen, 'open plekken') hoofdpersoon is vaak adolescent actie wordt soms onderbroken door gedachten of beschrijvingen	ook 'moeilijke' onderwerpen (dementie, oorlogstrauma, homoseksualiteit) behandelt sociale, psychologische, morele vraagstukken tamelijk eenduidig thema of boodschap ook diepere laag soms complexe, maar wel duidelijke structuur	vergt soms veel inspanning veronderstelt veel algemene kennis verhaalverloop en gedrag personages minder voorspelbaar, veel open plekken meerdere taalgebruik en structuur kunnen complex zijn; soms 'taai'	inhoud staat ver van je eigen wereld af doet een beroep op culturele, poëtische en literaire kennis taalgebruik, thematiek en structuur relatief complex bij oude teksten gedateerde verteltechnische procedés, stijl en taal	veronderstelt veel algemene, culturele en literaire kennis veel verwijzingen naar andere werken (intertekstualiteit) nodigt uit tot nadere bestudering en verdieping complex, ondoorzichtig, gelaagd geraffineerde stijl
kenmerken van jou als lezer	je houdt niet van lezen	je hebt enige leeservaring	je bent een (redelijk) gemotiveerde lezer	je hebt belangstelling voor literatuur	je hebt belangstelling voor literaire klassiekers	je bent belezen, kent veel klassieke werken
Beschrijving	je hebt een laag tempo je bent soms nog een 'leesbeginneling' je wilt je amuseren met een boek je hebt behoefte aan spanning (actie) en drama (emotie) je hebt veel moeite met het lezen en interpreteren van (eenvoudige) literatuur	je haakt af als het te moeilijk of te vreemd lijkt je leest om je te ontspannen en jezelf en je eigen wereldbeeld te herkennen je kunt verslag uitbrengen over je persoonlijke leeservaring en smaak	je hebt ervaring met literatuur voor volwassenen je staat open, bent nieuwsgierig naar de wereld en het leven van anderen je vindt het leuk om aan het denken te worden gezet	je hebt belangstelling voor verteltechniek je wilt gebeurtenissen en personages begrijpen (empathie) je vindt het leuk om te analyseren en te interpreteren	je hebt belangstelling voor literair-historische context je abstraheert makkelijk van je eigen leefwereld en leeservaring je leest om literatuur, cultuur en wereld te begrijpen en om esthetisch te genieten	je hebt een brede en diepgaande algemene en culturele ontwikkeling je hebt interesse voor literatuurwetenschap je leest om wat te krijgen op jezelf en de wereld
Je manier van lezen	belevend lezen: elementair begrip van de inhoud hebben, fragmenten samenvatten, het boek met emotionele criteria beoordelen	herkendend lezen: plot reconstrueren, thema benoemen, personages beschrijven reflecteren over leeservaring en realisme in het verhaal	reflecterend lezen: eigen horizon verbreden, verteltechnische procedés doorzien, nadenken over de thematiek	interpreterend en esthetisch lezen: motieven en verbanden herkennen en interpreteren, nadenken over de betekenis van het boek	letterkundig lezen: tekstinterne en -externe verbanden leggen, hoofdthema bepalen, tekst in zijn (literair-)historische context plaatsen, interesse krijgen voor poëtica en stijl van auteur	academisch lezen: intertekstuele verbanden leggen, mening uitwisselen met experts, kritische en persoonlijke visie ontwikkelen

Bron: Theo Witte (2008) Lezen voor de lijst, Rijksuniversiteit Groningen

2. Oorspronkelijke werkbundel

Literaire competentie

Hallo!

Jij hebt ervoor gekozen om in een traject van zes lessen jouw literaire competentie verder aan te scherpen. Het doel van dit project is vooral om jou kennis te laten maken met alle verschillende aspecten van jeugdliteratuur en zo meer plezier te bezorgen in het lezen.

Bij vragen, opmerkingen, ... kan je steeds mailen naar: laura.hellinckx@student.kdg.be

Voor we echt aan de sessies beginnen, wil ik je alvast beter leren kennen. Vul daarom de vragenlijst in die je leerkracht aan je geeft.

Lees onderstaande boekenfiche van het boek *Kamp in de jungle* van Joyce Pool. Zou jij het boek willen lezen? Waarom wel/niet?

Joyce Pool, *Kamp in de jungle*

‘Terug!’ De vinger van de marinier verschoof wat om de trekker. De man meende het. Hij zou hem ter plekke neerschieten. Met een ruk draaide Dieter zich weer om naar de loopplank. Wat was erger: een kogel in zijn rug of uiteengescheurd worden door een Japanse torpedo? Dood was dood. Toch? Maakte het uit hoe je ging? Iedereen wist dat de Japanners in de wateren rond de Indische eilanden lagen te wachten op verse prooi.

De Nederlandse jongen Dieter en zijn vader hebben al anderhalf jaar in een kamp op Java gezeten, als ze op een dag met vele andere gevangenen als vee in een boot worden geladen. Dieters vader is aan het begin van de oorlog zonder enig proces of verhoor opgepakt.

De reis per boot is vreselijk, maar op de plaats van bestemming, een kamp in de jungle van Suriname, is het nog erger. Zonder zijn vriend Kuif zou Dieter het niet uithouden. En gelukkig heeft hij nog steeds wat papier en potloden om te kunnen tekenen...

In het kamp Jodensavanne werden vanaf 1942 door de regering van Nederlands-Indië ‘onvaderlandslievende’ individuen opgesloten. Mensen die met Hitler sympathiseerden, maar ook onschuldigen.

Dieters verhaal is schokkend en aangrijpend – en gebaseerd op werkelijke gebeurtenissen.

bron: <https://www.leopold.nl/boek/kamp-in-de-jungle/>

Waar speelt het grootste deel van het boek zich af? .....

Wie is het hoofdpersonage van het verhaal? .....

Wat is de Jodensavanne?

.....
.....

Lees het fragment op de volgende bladzijden. Probeer ondertussen na te denken wat je goed of net helemaal niet goed vindt aan het fragment.

De Tjisadane

Nederlands-Indië, de haven van Soerabaja

'Doorlopen en snel een beetje!'

Dieter Schmidt voelde de loop van de pistoolmitrailleur in zijn zij prikken. 'Zeg!' viel hij verontwaardigd uit.

'Lopen!' herhaalde de marinier. 'Het schip op!'

Denk je dat het makkelijk is om een loopplank op te lopen met gebonden handen? Ik ben geen acrobaat!'

'Je hebt me gehoord,' zei de marinier.

Weer bewoog de pistoolmitrailleur in zijn richting.

Haastig deed Dieter een paar passen vooruit. Weg moest dat ding. Als de marinier een beetje onhandige bui had, schoot die hem zo doormidden.

Er lagen veel schepen in de haven van Soerabaja. Op de kade stonden enorme opslagloodsen. Sommige bestonden alleen uit daken op sterke houten poten, andere hadden stenen of golfplaten wanden. Dieters ogen registreerden het allemaal, maar hij had er geen aandacht voor. Achter en voor hem liepen de zwaarbewapende mariniers te wijzen en te duwen met hun wapens. Nog een geluk dat er tegenwoordig geen bajonetten meer gedragen werden, schoot het door hem heen. Anders hadden de gevangenen er binnen de kortste keren uitgezien als het speldenkussen in moeders naaidoos.

Halverwege was hij nu. De stoet gevangenen leek eindeloos. Een klein deel beklom net als hij de loopplank al en op de kade stond nog een hele rij. Honderdzesenveertig mannen waren het. Tenminste, dat getal had hij een marinier tegen een van zijn collega's horen roepen, zelf had hij ze niet geteld. Sommige gevangenen hadden onverzorgde haren en baarden, andere kaalgeschoren koppen om de luizen weg te houden. Allemaal kwamen ze uit kamp Ambawara op Java. Daar zaten de meesten van hen al ruim anderhalf jaar te wachten tot de Nederlands-Indische regering wakker zou worden geschud en hen vrij zou laten.

Vanmorgen waren zij in alle vroegte wakker geschud. Gebruld eigenlijk meer.

'Bed uit! Meekomen! Opschieten!'

'Waarom?' had Dieter gevraagd. 'Waar gaan we naartoe? Laten jullie ons eindelijk gaan?'

Geen antwoord van de mariniers.

'Vader?'

'Ik weet het ook niet, jongen. Laten we maar doen wat ze zeggen.'

Ze waren in bussen en treinen geladen en naar de haven van Soerabaja gebracht. Daar sommeerden de mariniers hen om naar een kolossaal schip te marcheren. In groepjes van vier, twee aan twee. En achter elk groepje van vier een marinier die hen bewaakte alsof ze de kroonjuwelen van de koningin hadden gestolen. Dat hadden ze niet. Ook niemand vermoord, aangevallen of ergens ingebroken trouwens. Waarom ze dan opgepakt waren en nu geboeid naar het schip liepen? Dieter wist het eigenlijk niet. Op de vragen die vader aan de kampcommandant had gesteld, was nooit antwoord gekomen.

Kuif, zijn beste vriend, was die ochtend ook wakker gebruld. Hij wist wel waarom hij gevangenzat. Hij had zichzelf namelijk vrijwillig aan de poort van de gevangenis gemeld om dicht bij zijn pa te zijn. En die was weer opgepakt omdat hij hoopte dat de Duitsers de oorlog gingen winnen en dat niet onder stoelen of banken stak. Kuif vond dat zijn vader niet voor zichzelf kon zorgen. 'Mijn pa...' had hij tegen Dieter gezegd '...loopt niet in zeven sloten tegelijk maar in vijftwintig als het er niet meer zijn. Hij heeft iemand nodig die op hem past.' Daarom was hij naar het gevangenkamp gekomen waar zijn vader in de cel zat. Hoewel Dieter dat niet helemaal begreep, was hij er stiekem wel blij om. Net zoals hij blij was dat zijn vriend die morgen ook opgehaald was. Zo had hij tenminste iemand van zijn eigen leeftijd bij zich, met wie hij nog kon opschieten ook.

Naast elkaar klommen ze de loopplank op van het grote schip.

'Waarom worden we eigenlijk op een schip opgeborgen?' vroeg Kuif aan de marinier achter hen. 'In het kamp konden we toch ook weinig kwaad?'

De marinier met het lichte overhemd en de pet op zijn hoofd, reageerde niet. 'Nou?' hield Kuif aan. 'Waarom? Zijn we soms te druk in Ambawara? Eten we te veel? Geef je ons toch nog wat minder? Zul je zien: op het laatst bewegen we helemaal niet meer!'

Als het niet om te huilen was, was Dieter in lachen uitgebarsten. Zoals vaak wanneer zijn vriend op dreef was. Kuif nam dan geen blad voor de mond.

Zijn echte naam was natuurlijk geen Kuif. Die luidde Anton-Adriaan Jacquet. Een wel erg deftige naam, die niet bij hem paste. Daar was Dieter al achter op de dag van zijn aankomst in het gevangenkamp. Kuif had toen ontspannen tegen een barak staan leunen als een eenpersoons ontvangstcomité. Alles was klein aan hem: zijn hoofd, zijn lijf, zijn armen en benen. Alles, behalve de kuif op zijn kop; die stak bijna tien centimeter de lucht in. Dieter had zich over hem verbaasd. De politiemann die hem en zijn vader had opgepakt, zei dat ze naar een mannenkamp zouden worden gebracht. Wat deed zo'n klein knulletje hier dan? Later hoorde hij dat Kuif net zo oud was als hijzelf maar door een zwakke gezondheid langzaam groeide. Als je hem hoorde praten, was van die slechte gezondheid echter niets te merken. Die zat verstopt achter zijn grote mond. 'Selamat malam!' had hij uitgeroepen. 'Komen jullie hier ook logeren? Het kan niet op! Wat een gezellige boel!'

Vanaf het eerste moment waren Dieter en hij vrienden.

'Nou?' herhaalde Kuif. 'Waarom brengen jullie ons naar dit schip? Weer een of ander geintje van jullie?'

Met een nors gezicht staarde de marinier voor zich uit. Hij reageerde nog steeds met geen woord op wat Kuif zei. Daar waren de mariniers kampioen in: geen antwoord geven. Ze hadden ook geen gevoel voor humor. Behalve wanneer ze zelf een gemene grap uithaalden, dan sloegen ze zich op de knieën van het lachen.

'Misschien zijn ze wel bang dat onze boosheid besmettelijk is,' ging Kuif nog even verder. Hij vond het heerlijk om die stijve kerels te pesten tot ze hun zelfbeheersing verloren. 'Of wacht: ik weet het al! Hij legde zijn hoofd in zijn nek alsof hij de ontdekking van zijn leven had gedaan. Zijn neus stak trots de lucht in. 'We worden vast als lepralijders in quarantaine gestopt.'

'Kop dicht!' De marinier gaf een ruk aan de boeien waarmee de handen van Kuif aan elkaar waren gebonden. Die kon zich nog net staande houden door tegen Dieter aan te vallen. Op zijn gezicht lag een brede grijns. Missie geslaagd.

'Stop daarmee, A.A.!' De vader van Kuif liep in het groepje achter de marinier. Naast Dieters vader. Zij waren geen vrienden: Dieters vader wilde niets met de aanhangers van Hitler te maken hebben en ging pa Jacquet steeds uit de weg.

'Waarom zou ik naar hen luisteren, pa?' reageerde Kuif. 'Geef me één goede reden.'

'Ik meen het, jongen! Straks geven ze je nog een pak slaag.' 'O ja,' spotte Kuif. 'Dat is een heel goede reden. Een pak slaag. Echt iets voor flinke kerels in legerpakkies om kinderen af te ranselen.'

De marinier van het viertal voor hen wierp over hun hoofden een nijdige blik naar achteren. Die blik ontging Dieter niet: de man naderde zijn kookpunt.

'Stoppen, Kuif!' zei hij zacht. 'Genoeg geweest.'

Kuif grinnikte kort. 'Wat mij betreft is het pas genoeg wanneer ze uit elkaar ploffen van boosheid en er niets van ze over is dan een paar flintertjes vlees waar ik zand overheen kan vegen,' fluisterde hij terug.

'Dat lukt je niet.'

'Spijtig.'

Aan zijn stem hoorde Dieter dat hij het meende en hij wist waarom: Kuif wilde die mariniers laten zien dat zij niet de enigen waren die konden treiteren.

Fragment uit: *Kamp in de jungle* van Joyce Pool, blz. 5-10

3

Harry Potter en de steen der wijzen

Ken jij boeken die gaan over magie? Welke?

.....
.....

De leerkracht laat je een filmfragment zien. Waar herken je magie in dit fragment?

Waar speelt het fragment zich af? .....

Wie is je favoriete personage uit het fragment? .....

Waarom?.....

.....

Hoe denk je dat het verhaal afloopt? Leg ook uit waarom je dat denkt.

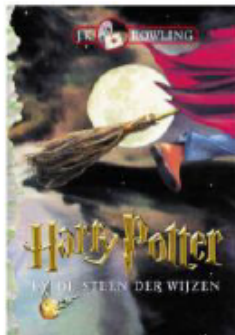
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Lees het onderstaande fragment. Welke verschillen en gelijkenissen zie jij tussen het filmfragment en het fragment uit het boek?

J.K. Rowling, *Harry Potter en de steen der wijzen*

Aan een overvol perron stond een vuurrode stoomlocomotief. Op een bord boven zijn hoofd las hij Zweinsteinexpres, 11 uur. Harry keek om en zag een boog van smeedijzer op de plaats waar het hokje van de kaartjescontroleur was geweest, met daarboven de woorden Perron 9¾. Het was hem gelukt.

Hoe zou jij reageren als een half-reus op een vliegende motorfiets je op een dag kwam vertellen dat je ouders tovenaars waren? Het overkomt Harry Potter, die zijn vrije dagen doorbracht in een bezemkast onder de trap. Maar zijn doorvervelende dagen bij de Duffelingen, zijn enige, nog levende familieleden, zijn geteld. Aan Zweinsteins Hogeschool voor Hekserij en Hocus-Pocus leert hij omgaan met zijn nieuwe toverstok en bezem en maakt hij vrienden voor het leven.

Naar: www.boekenzoeker.org

HOOFDSTUK 7: DE SORTEERHOED

De deur zwaaide meteen open en ze zagen een lange, zwartharige heks met een smaragdgroen gewaad. Ze had een streng gezicht en Harry besepte meteen dat je haar beter te vriend kon houden.

'De eerstejaars, professor Anderling,' zei Hagrid.

'Bedankt, Hagrid. Ik neem het wel over.'

Ze deed de deur wijd open. De hal was zo groot dat het hele huis van de Duffelingen erin gepast zou hebben. De stenen muren werden verlicht door vlammen toortsen, net als bij Goudgrijp, het plafond was zo hoog dat ze het niet eens konden zien en recht tegenover hen leidde een schitterende marmeren trap naar de bovenverdiepingen. Ze volgden professor Anderling over de hardstenen vloer. Harry hoorde het geroezemoes van honderden stemmen opklinken uit een deuropening rechts – de overige leerlingen waren er blijkbaar al – maar professor Anderling ging de eerstejaars voor naar een leeg kamertje dat aan de hal grensde en ze dromden naar binnen. Ze stonden heel wat dichter op elkaar dan ze anders gedaan zouden hebben en keken nerveus om zich heen.

'Welkom op Zweinstein,' zei professor Anderling, 'Zo dadelijk begint het banket om het begin van het nieuwe schooljaar te vieren, maar voor jullie plaatsnemen in de Grote Zaal, worden jullie verdeeld over de verschillende afdelingen. Die Indelingsceremonie is belangrijk, want tijdens je verblijf hier fungeert je afdeling min of meer als je familie. Jullie volgen lessen met de rest van de afdeling, slapen op de afdelingsslaapzaal en brengen je vrije tijd door in jullie eigen leerlingenkamer. De vier afdelingen zijn Griffoendor, Huffelpuf, Ravenklauw en Zwadderich. Elke afdeling heeft zijn eigen nobele geschiedenis en heeft opmerkelijke heksen en tovenaars voortgebracht. Tijdens jullie verblijf op Zweinstein leveren eventuele triomfen afdelingspunten op en worden bij overtreding van de regels punten afgetrokken. Aan het eind van het schooljaar wordt aan de afdeling met de meeste punten een beker toegekend. Ik hoop dat iedereen zijn of haar afdeling eer zal bewijzen. De Indelingsceremonie begint zo, in aanwezigheid van de overige leerlingen en leraren. Ik stel voor dat jullie je een beetje opknappen terwijl jullie wachten.'

5

Haar blik bleef even op Marcells mantel rusten, die onder zijn linkeroor was vastgeknoopt en op de zwarte veeg op Rons neus. Harry probeerde zenuwachtig zijn haar glad te strijken.

'Ik kom jullie halen als we zover zijn,' zei professor Anderling. 'Maak alsjeblieft geen herrie terwijl jullie wachten.'

Ze vertrok en Harry slikte.

'Hoe verdelen ze ons precies over die afdelingen?' vroeg hij aan Ron

'Een soort test, geloof ik. Fred zei dat het erg pijnlijk is, maar volgens mij hield hij me voor de gek.' Harry kreeg een hol gevoel in zijn maag. Een test? In het bijzijn van de hele school? Maar hij wist niets van toveren – wat zou hij in vredesnaam moeten doen? Hij had niet verwacht dat ze direct na aankomst al aan de bak zouden moeten. Ongerust keek hij om zich heen en zag de anderen ook benauwd kijken. Niemand zei iets, behalve Hermelien Griffel, die iets fluisterde over de toverspreuken die ze allemaal geleerd had en zich afvroeg welke ze zou moeten gebruiken. Harry probeerde niet naar haar te luisteren. Hij was nog nooit zo zenuwachtig geweest, zelfs niet toen hij ooit een briefje van school aan de Duffelingen had moeten laten zien omdat hij het toupetje van een leraar op de een of andere manier blauw had gekleurd. Hij staaarde naar de deur. Ieder moment kon professor Anderling binnenkomen en dan kon hij het wel schudden.

Plotseling sprong hij bijna een halve meter in de lucht en een hoop andere kinderen gilden.

'Wat krijgen we –'

Hij snakte naar adem, net als de andere leerlingen. Zo'n twintig spoken kwamen door de achtermuur drijven. ZE waren parelachtig wit en doorschijnend en gleden druk pratend door het vertrek. Ze keurden de nieuwelingen geen blik waardig en waren blijkbaar in een heftige discussie verwickeld. De geest van een kleine dikke monnik zei: 'Je moet vergeten en vergeven, zeg ikk altijd maar. we zouden hem nog een kans moeten geven –'

'M'n beste Broeder, we hebben Foppe al meer dan genoeg kansen gegeven. Hij bezorgt ons een slechte reputatie en bovendien is hij niet eens een echt spook – hé, wat doen jullie hier?'

Een spook met een kanten kraag en een kniebroek zag plotseling de eerstejaars staan.

Niemand zei iets.

'Nieuwe leerlingen!' zei de Dikke Monnik, die glimlachend omkeek. 'Jullie worden dadelijk ingedeeld, neem ik aan?'

Een paar kinderen knikten zwijgend.

'Ik hoop jullie terug te zien in Huffelpuf!' zei de Monnik. 'Dat was mijn afdeling.'

'Vooruit, doorzweven!' zei iemand pinnig. 'De indelingsceremonie gaat beginnen.'

Het was professor Anderling. De spoken zweefden een voor een door de muur.

'Ga in de rij staan en volg me,' zei professor Anderling tegen de eerstejaars.

Harry, die het merkwaardige gevoel had dat zijn benen plotseling van lood waren, ging achter een jongen met rossig haar staan, met Ron weer achter hem. Zo liepen ze de kamer uit, staken de hal over en gingen door de dubbele deuren de Grote Zaal binnen.

Zelfs in zijn verbeelding had Harry zich nog nooit zo'n wonderbaarlijke en magnifieke ruimte voorgesteld. Hij werd verlicht door duizenden en nog eens duizenden kaarsen, die boven vier lange tafels zweefden waaraan de overige leerlingen zaten. De tafels waren gedekt met glanzenden gouden borden en bekertjes en aan het uieinde van de zaal stond een lange tafel waaraan de leraren zaten. Professor Anderling liet de eerstejaars halthouden tegenover de andere leerlingen, met de leraren achter zich. De honderden starrende gezichten leken net bleke lantaarns in het flakkerende kaarslicht. Hier en daar zaten spoken tussen de leerlingen, dof glanzend als beslagen zilver. Voornamelijk om die starrende blikken niet te hoeven zien, keek Harry omhoog en zag een fluweelachtig zwart plafond, dat bezaaid was met sterren. 'Daar heb ik over gelezen in *Een Beknopte Beschrijving van Zweinstein*,' hoorde hij Hermelien fluisteren. 'Het plafond is behekst, zodat het net de buitenlucht lijkt.'

Het was moeilijk te geloven dat er inderdaad een plafond was en dat het dak van de Grote Zaal niet gewoon open was.

Harry keek snel weer omlaag toen professor Anderling zwiingend een kruk met vier poten neerzette. Op de kruk legde ze een puntige tovenaarschoed, die gerafeld en ontzettend smerig was en vol opgenaaide s tukken zat. Tante Petunia zou hem direct in de vuilnisbak hebben gegoooid.

Misschien moest hij proberen een konijn uit die hoed te toveren, dacht Harry verwilderd. Daar begon het tenminste naar uit te zien.

Hij zag dat de hele zaal naar de hoed staarde en keek er daarom zelf ook naar. Een paar tellen heerste er doodse stilte, maar toen bewoog de hoed een beetje. Een scheur bij de rand ging open, net als een mond- en de hoed begon te zingen:

Ik ben misschien wat sjofel,
Maar dat is de buitenkant,
Niemand weet zo goed als ik,
Van de hoed en van de rand.
Op gebreide mutsen kijk ik neer,
En ook op hoge hoeden,
Ik ben de Sorteelhoed van de school,
En weet meer dan je zou vermoeden.
Al puilen de geheimen uit je hoofd,
De Sorteelhoed ziet ze vast,
Dus zet me op, dan zeg ik je,
Wat het beste bij je past.
Misschien hoor je bij Griffoendor,
Bekend om zijn dapperheid,
Ja, ridderlijkheid en durf en lef,
Is wat Griffoendor onderscheidt.
Misschien hoor je bij Huffelpuf,
Vind je hard werken oké,
Huffelpuffers blinken uit door trouw,
En hebben geduld voor twee.
En bij het wijze Ravenklauw,
Vinden mensen met verstand,
Die geleerd en bij de pinken zijn,
Altijd wel een geestverwant.
Misschien voel je je pas werkelijk thuis,
Als je naam bij Zwadderich prijkt.
Die sluwe lui schuwen echt niets,
Als hun doel maar wordt bereikt.
Dus raak vooral niet in paniek,
Zet me rustig op je kop,
Al ben ik een hoed, ik heb van jou,
Vast een vrij hoog petje op.

Fragment uit: *Harry Potter en de Steen der Wijzen* van J.K. Rowling, blz. 85-88

Mijn favoriete boek

Je leerkracht gaf je de opdracht om je favoriete boek mee te nemen. Leg alle boeken samen op tafel. Zorg dat niemand ziet wat jouw favoriete boek is. Je leerkracht kiest er een boek uit. Van wie denk jij dat het boek is? Waarom denk je dat? De leerling die dit boek heeft meegebracht, stelt kort zijn boek voor. Let goed op! Noteer welke boeken jij zeker zou willen lezen en waarom. Welk boek is niets voor jou? Wat is jouw favoriete boek van deze sessie?

Dit boek wil ik zeker lezen!

Titel: .....

Auteur: .....

Het boek gaat over: .....

.....

Ik wil dit boek graag lezen omdat: .....

.....

Dit boek wil ik zeker lezen!

Titel: .....

Auteur: .....

Het boek gaat over: .....

.....

Ik wil dit boek graag lezen omdat: .....

.....

Dit boek wil ik zeker lezen!

Titel: .....

Auteur: .....

Het boek gaat over: .....

.....

Ik wil dit boek graag lezen omdat: .....

.....

Dit boek is niets voor mij!

Titel: .....

Auteur: .....

Het boek gaat over: .....

.....

Dit boek is niets voor mij lezen omdat: .....

.....

Mijn favoriete boek is .....

van .....

Het werd

voorgesteld door: .....

Boekenzoeker.org

De boekenzoeker is een zoekmachine voor iedereen die op zoek is naar een goed boek. We zijn er namelijk van overtuigd dat voor iedereen een goed boek te vinden is.

Je zult samen met heel de klas een jeugdroman moeten lezen. Ga daarvoor met de boekenzoeker aan het werk om een geschikt boek te zoeken dat heel je klas wel kan boeien.

Wij kozen voor het boek: .....

Dit moet ik lezen tegen: .....

1. Ga naar www.boekenzoeker.org
2. Klik op de categorie '12-15 jaar'
3. Op het startscherm maak je een keuze uit twee onderdelen:

Ik weet wat ik lees: Je bent op zoek naar een bepaald soort boeken of bepaalde onderdelen

Geef me wat ik ben: Je wilt een boek dat past bij wie je bent en wat je interesses zijn.

Deze boeken lijken me wel interessant:

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

Jeugdliteratuur voor beginners

Op de volgende bladzijden vind je de korte inhoud van verschillende jeugdromans. Zoek naar die jeugdromans die jou het meeste aanspreken en vraag de leerkracht om de bijhorende literatuurfiche.

Thea Beckman, *Kruistocht in spijkerbroek*

Dolf komt met een tijdmachine terecht in het jaar 1212. De Kinderkruistocht is net begonnen en Dolf gaat mee op reis naar Jeruzalem. Hij wordt met zijn modeme kennis al snel één van de leiders van deze zware tocht. Dat levert hem veel vrienden maar ook veel vijanden op. Zal Dolf ooit nog naar zijn eigen tijd terug kunnen reizen?

Naar: www.lezervoordelijst.be

Jaclyn Moriarty, *3 Meiden en de Liefde*

'Dit is echt de allerlaatste brief die je nog van me krijgt' schrijft Emily aan Charles en zet daarmee de toon voor deze onweerstaanbare brievenroman waar de vonken van afspatten. Het gegeven: drie vriendinnen corresponderen voor een schoolproject met drie jongens. Het resultaat is een bruisende jeugdroman, die zowel hilarisch als ontroerend, serieus als lichtvoetig is. Maar bovenal herkenbaar voor iedereen die op de middelbare school zit of die tijd nog vers in het geheugen heeft.

Naar: www.bol.com

Anne Frank, *Het achterhuis*

Wereldoorlog II. Anne Frank woont samen met haar joodse familie in Amsterdam. Hun toestand wordt elke dag onzekerder: steeds meer joden worden opgepakt en gedeporteerd naar concentratiekampen. Samen met een andere joodse familie en met de hulp van Nederlandse vrienden duiken ze onder in het Achterhuis, een pand in hartje Amsterdam.

Tijdens de hele periode dat ze daar ondergedoken zitten, houdt Anne Frank een dagboek bij. Dit dagboek is bewaard gebleven en in oorspronkelijke vorm uitgegeven.

Naar: www.boekenzoeker.org

R. Goscinny & A. Uderzo, *Asterix: De grote oversteek*

Bootje varen? Het kan gevolgen hebben. Asterix en Obelix moeten met een klein bootje verse vis vangen, want Panoramix heeft die vis nodig voor de toverdrank. En zonder toverdrank kunnen ze de Romeinen niet verslaan. Een storm drijft hen verder weg van Gallië. Als Obelix van de grote honger zomaar het water in springt, zien ze land. Eindelijk thuis! Of niet?

Naar: www.boekenzoeker.org

Tonke Dragt, *De brief voor de koning*

De nacht voordat vijf jongens tot ridder zullen worden geslagen, moeten ze in stilte in de kapel doorbrengen, denkend aan hun toekomstige taak in dienst van de koning van Dagonaut. Maar dan hoort Tiuri, één van de vijf jongens, buiten een kreet om hulp en hij besluit, geheel tegen de regels in, de kapel te verlaten. Hij krijgt de opdracht een belangrijke brief aan de koning van Unauwen te bezorgen, maar er liggen vele gevaren op de loer. Zal het Tiuri lukken deze taak te volbrengen en zal hij opnieuw de kans krijgen om tot ridder te worden geslagen?

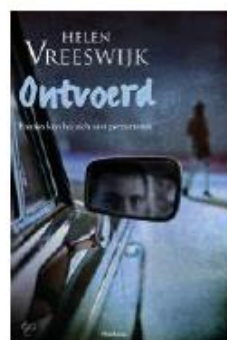
Naar: www.lezenvoordelijst.be

Do van Ranst, *Ravenhaar*

Bram en zijn vrienden gaan binnenkort naar de middelbare school. Ze voelen zich bijna te groot om nog samen te spelen. Voor de laatste keer kiezen ze een spel, waarin ieder zijn rol heeft. Zoals ze vroeger brandweerkazerne deden, of circus. Maar deze keer anders, beter.

Ze beslissen: een trouwfeest. Bram en Fatima gaan trouwen. Maar Bram is écht verliefd. En Fatima, die Ravenhaar wordt genoemd, verzwijgt iets.

Naar: www.boekenzoeker.org

Helen Vreeswijk, *Ontvoerd*

Anouk is niet wie ze lijkt te zijn. Ze valt op meisjes, maar als haar omgeving daar niets van wil horen, verzint ze een leven dat wél in hun kraam past.

Wanneer Anouk op een dag ontvoerd wordt, maakt haar dubbelleven het de politie niet gemakkelijk. Hoe moeten ze haar vinden als haar eigen sporen vals blijken te zijn?

Naar: www.boekenzoeker.org

Suzanne Collins, *De hongerspelen*

Een keer per jaar vinden er in Panem de hongerspelen plaats. Vanuit alle districten worden een jongen en een meisje naar een grote openluchtarena gestuurd voor een wrede afvalwedstrijd. Dit keer reizen Katniss Everdeen en Peeta Mellark uit district 12 naar de arena. Peeta is door loting 'uitgekozen'. Katniss heeft zich als vrijwilliger opgegeven omdat anders haar zusje aan de beurt was. Katniss en Peeta weten dat alleen de winnaar levend uit de arena terug zal keren.

Naar: www.lezenvoordelijst.be

Dirk Bracke, *De bruid*

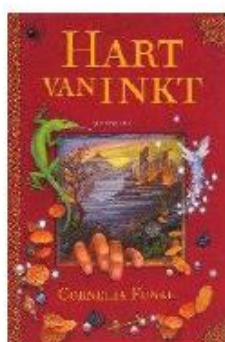
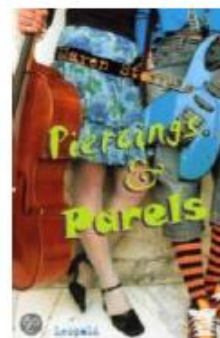
Mounna van 15 is stapelverliefd op Abbou. Maar die raakt in de ban van sjeik Barrada, die hem overtuigt om als jihadstrijder in Syrië tegen het leger van Assad te gaan vechten. Bang om hem kwijt te geraken, volgt Mounna lessen in de moskee en ruilt ze haar korte rokjes in voor een bedekkende chador. Om bij hem te kunnen zijn, zit er voor haar niets anders op dan zelf naar Syrië te trekken en er een jihadbruid te worden. Maar te midden van het oorlogsgewoel blijkt de werkelijkheid er voor beide jongeren helemaal anders uit te zien dan verwacht...

Naar: www.boekenzoeker.org

Maren Stoffels, *Piercings en parels*

Het leven van Sofie is beslist niet saai: verliefdheid, een vriendin met anorexia, ruziënde ouders die gaan scheiden... Ze vertelt er openhartig over, ook in de mailtjes aan haar beste vriendin Floor.

Naar: www.lezenvoordelijst.be

Cornelia Funke, *Hart van inkt*

Meggies vader heeft een bijzondere gave: al voorlezend kan hij voorwerpen en personen uit het boek naar deze wereld halen. In ruil daarvoor verdwijnen er mensen naar de wereld van het verhaal. Op een dag blijkt dat Meggies vader gezocht wordt door de grootste schurk die hij ooit tevoorschijn las, Capricorno. Hij moet een moeilijke opdracht vervullen.

Naar: www.lezenvoordelijst.be

Mel Wallis de Vries, *Schuld*

Kort na elkaar plegen enkele leerlingen zelfmoord. Er lijkt geen verband tussen de jongeren te zijn. De politie bestempelt het dan ook als een trieste samenloop van omstandigheden. Maar dan krijgt de 16-jarige Tess een brief die alles verandert: JIJ BENT DE VOLGENDE... Wanneer Tess alles probeert te ontrafelen, doet ze een schokkende ontdekking. Nu moet ze vrezen voor haar eigen leven. Maar niemand gelooft haar. Eén waarschuwing: zorg dat je naam niet op de lijst staat.

Naar: www.bol.com

Toon Tellegen, *Misschien wisten zij alles*

Welkom in een grappig en bijzonder universum waar eekhoorns en mieren praten, slakken en schildpadden brieven schrijven aan elkaar en olifanten in bomen klimmen!

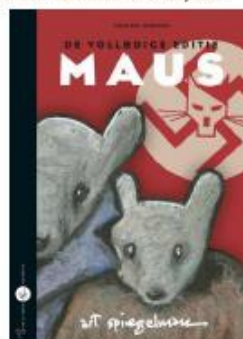
In *Misschien wisten zij alles* worden alle verhalen over de eekhoorn en de andere dieren bij elkaar gebracht.

Naar: www.boekenzoeker.org

Veronica Roth, *Divergent: Inwijding*

Futuristisch Chicago. De wereld van de zestienjarige Beatrice (Tris) is opgedeeld in vijf facties (zuilen) die elk staan voor een bepaalde waarde: eerlijkheid, onbaatzuchtigheid, dapperheid, perfectie en intelligentie. Ieder jaar moeten alle zestienjarigen kiezen bij welke factie zij de rest van hun leven willen horen. Tijdens een heftige ontgroening moet Tris bepalen wie haar werkelijke vrienden zijn. Voor Tris betekent dit dat ze moet kiezen tussen haar familie en haar ware identiteit. Tris heeft namelijk een geheim dat ze voor iedereen verborgen moet houden.

Naar: www.lezenvoordelijst.be

art spiegelman, *Maus*

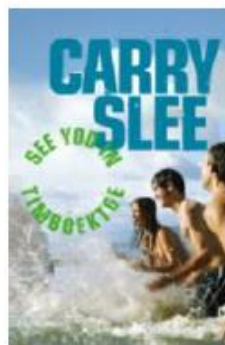
In *Maus* maakt de lezer kennis met Vladek Spiegelman, een joodse overlevende van de Tweede Wereldoorlog, en zijn zoon Art. Ze herbelevan een historie die te groot is om je mee te kunnen verzoenen. Met *Maus* verwierf Spiegelman wereldfaam, het boek werd vertaald in meer dan twaalf talen en het is de enige strip die ooit de Pulitzerprijs heeft gewonnen. *Maus* is een literair en beeldend meesterwerk, onmisbaar in je boekenkast!

Naar: www.bol.com

Joyce Pool, *De castraat*

Italië, 1698. Angelo wordt wakker in een nachtmerrie. Als arme leerlooierszoon is hij uitverkoren om een zangopleiding te volgen aan het conservatorium van Florence, maar hij niet wist, was dat hij daartoe ontmand zou worden. Zijn stem zal altijd zijn prachtige klank behouden, maar hij zal nooit kinderen krijgen of mogen trouwen.

Naar: www.joycepool.nl

Carry Slee, *See you in Timboektoe*

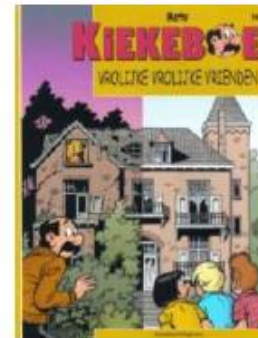
De ouders van Isa en Kars hebben een camping in Frankrijk gekocht. Isa en Kars balen daar behoorlijk van: nu moeten ze naar Frankrijk verhuizen! Hoe moet het met hun vrienden en met Justin, op wie Isa smoorverliefd is? En als ze de foto's van de camping op de website bekijken, schrikken ze zich rot. Gaan ze in dat gat wonen? Uit protest noemen ze het Timboektoe. Met hun vrienden ontwikkelen ze een serie superplannen om daar te kunnen overleven. Maar of hun ouders daar ook blij mee zijn?

Naar: www.bol.com

Merho, *Kiekeboe: vrolijke vrolijke vrienden*

Kiekeboe ontvangt een brief die 35 jaar onderweg is geweest. Deze is ondertekend door 'Ryan Csardeus'. Kiekeboe denkt vol nostalgie terug aan die zalige vakantie in Schapendonk waar hij Ryan ontmoette. Dan schiet hem alles weer te binnen: de gravin van het kasteeltje, de zigeuners, de club van de WV, ... Ryan schrijft in zijn brief dat hij 'het grote geheim van het kasteeltje' heeft ontdekt. Maar de boodschap is erg cryptisch: ROEM, MIEN, ES, El en ANUS. Zal Kiekeboe het geheim kunnen ontsluiten?

Naar: www.bol.com

Jan van Coillie, *Met gekleurde billen zou het gelukkiger leven zijn*

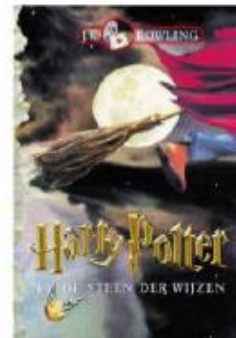
In deze bloemlezing verzamelde Jan van Coillie 250 onvergetelijke gedichten. Jarenlang zocht hij in poëziebundels en tijdschriften naar bruggedichten: gedichten die de link leggen tussen kinder- en volwassenenpoëzie. Eén ding hebben deze gedichten alleszins met elkaar gemeen: ze laten je niet onberoerd, ze laten je niet meer los, ongeacht je leeftijd. Een pronkstukje dat in geen enkele boekenkast mag ontbreken!

Naar: www.bol.com

J.K. Rowling, *Harry Potter en de steen der wijzen*

Zijn ouders verongelukten toen hij een baby was en sindsdien woont Harry Potter in de bezemkast bij een oom en tante. In zijn treurige leven komt verandering als hij op zijn elfde verjaardag hoort dat hij een tovenaarskind is. Hij mag naar Zweinstein, de hogeschool voor hekserij en hocus pocus. Eindelijk voelt hij zich ergens thuis en heeft hij vrienden. Maar ook een vijand: de tovenaars Voldemort heeft het op hem voorzien.

Naar: www.lezenvoorde lijst.be

Marc de Bel, *Ule*

1914. Ule is 14 en werkt als dienstmeisje bij de dorpsdokter als de Eerste Wereldoorlog uitbreekt. De komende jaren zullen Ule, haar broers en haar ouders onderweg zijn – op de vlucht voor oorlog en geweld en op zoek naar een beetje zin en betekenis in een wereld die plots bol staat van de zinloosheid.

Naar: www.boekenzoeker.org

Literaire competentie

Naam	
Geboortedatum	
Klas	
Hobby's	
Thuis taal	
Nationaliteit	
Mijn favoriete boek	
Mijn favoriete film	
Mijn favoriete schrijver	
Mijn favoriete vak op school	
Dit vind ik heel interessant	

Wat voor soort boeken lees je het liefst?

Kruis hieronder drie tekstsoorten aan die je het liefst leest.

- Avonturenromans
- Boeken over maatschappelijke problemen
- Computerboeken
- Detectives
- Dierenverhalen
- Fantasier verhalen
- Gedichten
- Geschiedenisverhalen
- Humoristische boeken
- Indianen- en cowboyverhalen
- Liefdesverhalen
- Oorlogsverhalen
- Sprookjes
- Stripboeken
- Toekomstverhalen
- Verhalen uit/over andere culturen

Aan wat voor soort boeken heb je een hekel? Kruis hieronder drie tekstsoorten aan die je echt niet graag leest.

- Avonturenromans
- Boeken over maatschappelijke problemen
- Computerboeken
- Detectives
- Dierenverhalen
- Fantasier verhalen
- Gedichten
- Geschiedenisverhalen
- Humoristische boeken
- Indianen- en cowboyverhalen
- Liefdesverhalen
- Oorlogsverhalen
- Sprookjes
- Stripboeken
- Toekomstverhalen
- Verhalen uit/over andere culturen

16

Literatuurlijst

- Arthur A. Hoogendoorn Atheneum. (2016) *Arthur Alex Hoogendoorn Atheneum*. Opgehaald op 1 maart 2016, van <http://www.aaha.sr.org/>
- Chambers, A. (2012). *Leespraat: vertel eens en de leesomgeving*. Zoetermeer: nbd biblion.
- Cruysweegs B. (2015). *Nederlands Literatuur en cultuur 1* [cursustekst]. Karel de Grote-Hogeschool, Antwerpen.
- Cruysweegs B. (2015). *Nederlands Literatuur en cultuur 2* [cursustekst]. Karel de Grote-Hogeschool, Antwerpen.
- Cruysweegs B. (2015). *Nederlands Literatuur en cultuur 3* [cursustekst]. Karel de Grote-Hogeschool, Antwerpen.
- Daems, F. (2004). *Taal verwerven op school*. Leuven: Acco.
- Iedereen leest! *Lestips jeugdliteratuur*. Opgehaald op 21 december 2015, van <http://jeugdliteratuur.org/lestips>
- Kijnen E. (2012). *Taalvaardigheid als drempel voor literaire competentie* (proefschrift). Universiteit van Amsterdam, Amsterdam.
- Meijerlinck, H. (2009). *Een nadere beschouwing over de drempels met taal en rekenen*. Enschede: Laserline.
- Nederlandse Taalunie. (2008). *Het literatuuronderwijs in Nederland en Vlaanderen: een stand van zaken*. Nederlandse Taalunie.
- Noomen, I., Verboord, M., Janssen, S., de Bruin, W. (2007). *Informatie over boeken, schrijvers en lezen in Nederland, Vlaanderen en Suriname*. Den Haag: Nederlandse Taalunie.
- Luisterpuntbibliotheek. (2016, januari 30). Opgehaald van Ik haat lezen: www.ikhaatlezen.be
- Onderbouw VO. (2006). *Karakteristieken en kerndoelen voor de onderbouw*. Groningen: Onderbouw VO.
- Onderwijskoepel Vlaamse Steden en Gemeenten. (2012). *Leerplan secundair onderwijs Nederlands eerste graad a-stroom*. Geraadpleegd via <http://www.ovsg.be>
- Pedagogische begeleidingsdienst GO! (2010). *Leerplan secundair onderwijs Nederlands eerste graad a-stroom*. Geraadpleegd via <http://pro.g-o.be/>
- Poignie, L. (2004). *Biebox*. Averbode: Averbode educatief.
- Rutgers, W. (1988). *Bon dia! Met wie schrijf ik?*

- Stichting lezen. (2015, oktober 10). *Handleiding kinder- en jeugdjury Vlaanderen*. Opgehaald van KJV:
<http://www.kjv.be/begeleiders/handboek.php>
- Stichting Lezen, Nederlandse Taalunie, iedereenleest.be. *Boekenzoeker*. Opgehaald op 21 december 2015, van <http://boekenzoeker.org/>
- Stichting Lezen. (sd). *zes literaire competentieprofielen voor de tweede fase*. Opgeroepen op oktober 10, 2015, van Lezen voor de lijst:
<http://www.lezenvoordelijst.nl/documents/niveausuitgebreid.pdf>
- Stichting Lezen. *Lezen voor de lijst* Opgeroepen op 9 december 2015 van Lezen voor de lijst: <http://www.lezenvoordelijst.nl>
- Van Coillie, J. (1999). *Leesbeesten en boekenfeesten, hoe werken (met) kinder- en jeugdboeken?* Leuven: Davidsfonds/Infodok.
- Van Iseghem, J. (1998). Literaire competentie: tussen de mazen van het net. *Vonk* (4/27) 16-25. Geraadpleegd via <http://taalunieversum.org>
- Vanachter H. (2014). *Onderzoeks- en rapporteringsvaardigheden 2*. [cursustekst]. Karel de Grote-Hogeschool, Antwerpen.
- Vlaams Verbond van het Katholiek Secundair Onderwijs. (2010). *Leerplan secundair onderwijs Nederlands eerste graad a-stroom*. Geraadpleegd via <http://www.vvkso.be>
- Witte, T. (2006). Negentiende conferentie Het Schoolvak Nederlands . *Van Floortje Bloem naar Inni Wintrop* (pp. 129-139). Taalunieversum.
- Witte T. (2008). *Het oog van de meester* (proefschrift). Universiteit van Groningen, Groningen.
- Witte, T. (2015). NDN lenteconferentie. *de ontwikkeling van literaire competentie in het secundair onderwijs*. Universiteit van Antwerpen: Universiteit van Groningen.
- WPG Kindermedia. (2016). *Kamp in de jungle, Joyce Pool*. Geraadpleegd via <https://www.leopold.nl/boek/kamp-in-de-jungle/>